

ÇİĞDEMİM SESİ

Ocak - 2026

Sayı: 117

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ AYLIK ÜCRETSİZ ÇEVİRİMİÇİ DERGİ

Sahibi : Çiğdemim Derneği Yönetim Kurulu adına **Fatih Fethi Aksoy**

Yayın Kurulu: **Fatih Fethi Aksoy, Fatoş Gür, H. Suat Ilgaz, Sinan Kayalığıl, Vecdi Seviğ**

Tüm yayın hakları saklıdır. Yayımlanan yazı, görsel ve bilgiler kaynak gösterilmeden alıntılanamaz. İmzalı yazılarda görüşler yazarlarına aittir.

“Evrensel insan değerlerine ve barışçılığa aykırı olmamak, hakarete yönelmemek koşuluyla kişisel görüş açıklama özgürlüğünü kullanmaktan yanayız. Bu hususları hukuk uzmanı komşularımıza danışıp onay aldıktan sonra, sorumluluğu yazarına ait olmak üzere yayımlıyoruz”.

Dergi ve kapak tasarımı : İrem Nur Gözkaya - Çiğdemim Derneği Bursiyeri

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ

Çiğdem Mah. 1551.Cadde 14-A
Çankaya/Ankara

+90 312 2852047
+90 530 6609583

dernek@cigdemim.org.tr

www.cigdemim.org.tr

0507 8685770

/cigdemimdernegi

YENİ BİR YILA UMUTLA: 2025'TEN 2026'YA ÇİĞDEMİM DERNEĞİ

Bir yılı daha geride bırakırken, dayanışmanın, birlikte üretmenin ve mahalle kültürünü yaşatmanın gücünü bir kez daha hissettiğimiz bir dönemi uğurluyoruz. 2025 yılı, **Çiğdemim Derneği** için yalnızca etkinliklerle dolu bir takvim değil; **komşuluk bağlarının güçlendiği, gönüllülüğün çoğaldığı ve ortak sözümüzün daha gür çıktığı** bir yıl oldu.

Geride bıraktığımız yıl boyunca **kültür, sanat, eğitim, dayanışma ve toplumsal farkındalık** başlıklarında çok sayıda çalışmayı birlikte hayata geçirdik. Söyleşiler, film ve belgesel gösterimleri, kitap ve sergi etkinlikleri, anma günleri, çocuklara ve gençlere yönelik buluşmalar, dayanışma faaliyetleri ve mahalle ölçeğinde kurduğumuz iş birlikleriyle **Çiğdem Mahallesi'nin** kamusal yaşamına katkı sunmaya devam ettik.

2025 yılı aynı zamanda, **demokrasi, adalet, eşitlik, barış ve dayanışma** temalarını merkeze alan etkinliklerimizle toplumsal hafızayı canlı tutmaya çalıştığımız bir yıl oldu. Özel gün ve haftalarda düzenlediğimiz buluşmalar, söyleşiler ve anmalar aracılığıyla geçmişle bağ kurarken, geleceğe dair ortak sorumluluklarımızı da birlikte düşündük.

Kültür-sanat alanında yürüttüğümüz çalışmalarla; edebiyatı, sinemayı, müziği ve yerel belleği mahalleyle buluşturduk. Komşularımızın emeğiyle gerçekleşen etkinlikler, gönüllü katkılarla büyüyen organizasyonlar ve kurumlarla kurulan iş birlikleri, derneğimizin kolektif ruhunu bir kez daha görünür kıldı.

2026'ya Girerken: 30 Yıllık Bir Dayanışma Hikâyesi

2026 yılı bizim için çok özel bir anlam taşıyor. Çünkü **Çiğdemim Derneği 30. yaşına giriyor**. 1996'dan bugüne uzanan bu yolculuk, yalnızca bir derneğin değil; bir mahallenin, bir dayanışma kültürünün ve ortak yaşam iradesinin hikâyesidir.

30 yıl boyunca;

- *komşuluğu büyüten,*
- *dayanışmayı örgütleyen,*
- *kültürü ve sanatı herkes için erişilebilir kılan,*
- *katılımcılığı ve gönüllülüğü esas alan*

bir anlayışı birlikte yaşattık.

2026 boyunca bu birikimi görünür kılacak özel etkinlikler, buluşmalar, sergiler, söyleşiler ve kutlama programları ile 30. yılımızı hep birlikte karşılamaya hazırlanıyoruz. “**Birlikte güçlüyüz**” diyerek yürüdüğümüz bu yolun her adımında emeği geçen tüm gönüllülerimize, komşularımıza ve dost kurumlara şimdiden teşekkür ediyoruz.

Yeni yılın;

barışın, dayanışmanın, adaletin ve umudun çoğaldığı, mahallemizde ve ülkemizde daha aydınlık yarınların filizlendiği bir yıl olmasını diliyoruz.

2026’da 30. yılımıza birlikte yürümek dileğiyle...

Yeni yılınız kutlu olsun!

ETKİNLİKLERDEN NASIL HABERDAR OLABİLİRSİNİZ?

Tüm etkinliklerimizi öncelikle **e-posta** grubumuzla sonra **face-instagram** ve **X(twitter)** hesaplarımızdan paylaşıyoruz. Ayrıca **WhatsApp** listemizle de duyuruyoruz. Tüm sosyal medya hesaplarımızdan **/cigdemimderneği** olarak bizi takip edebilirsiniz. WhatsApp şu anda en çok kullanılan ve anında ileti alabileceğiniz bir ortam. **WhatsApp listemize** dahil olmak için **05078685770** numaralı telefona bir mesaj göndermeniz ve bu numarayı kaydetmeniz yeterli.

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ OĞUZ TANSEL SEMT KÜTÜPHANESİ

Kütüphanemize ücretsiz üye olarak
30 gün süreyle ödünç kitap
alabilirsiniz

web sayfamızdan aradığınız kitabın
sorgulamasını yapabilirsiniz

Her türden, 30 binin üzerindeki kitabıyla
sizlere ücretsiz hizmet vermektedir.

“Biliyor musun, ne yapıyorum? Masrafa kıydım. Portakal reçeli yapacağım. İki portakalım vardı. Kabuklarını dilim dilim kestim. İçleri çürümüş yiyemedim. Kabuklarını dilim dilim ve büyük bir hendesi [geometrik] dikkatle kestikten sonra yine aynı itina ile ipe dizdim. Karşıma duvara hevenge astım. Duruyorlar. Siz gelene kadar reçel de hazır olur. Ve inşallah size ikram ederim.”

Nâzım Hikmet, Vâlâ Nurettin’in eşine, *“Müzehher evlâdım,”* diye başlayan mektubunda Bursa Cezaevi’nde nasıl reçel yaptığını böyle anlatıyordu. Portakal kabuklarının **“hendesi dikkatle”** kesilmesi, Cezaevi koşullarında doğaçlama bir reçel yapımından çok, bilinen bir tariften yola çıkıldığının işaretiydi. İlk baskısı 1907 yılında **Dersaadet Arif Efendi Matbaası’nda** yapılan **Ayşe Fahriye**

Hanım’ın Evkadını adlı kitabında portakal kabuğu reçeli tarifi *“Portakalın bir başından diğer başına kadar kabuklarını şerit gibi çıkarmalı; saat zembereği gibi büküp öbür tarafa geçirmeli”* diye başlayıp şöyle devam ediyordu:

“Bu suretle, kabuklarını ipe dizip tamam olduktan, adi suda haşlayıp ve kevgire alıp, üzerine soğuk su dökmesi. Bu suretle, üç dört defa haşlayıp ve soğuk su dökerek, kamilen acısı çıktığı bittecrübe [deneyerek/tadarak] anlaşıldığında bir bezin arasına yayıp, ezmeyecek kadar bastıra bastıra suyunu alıp, şekerde kaynatıp kıvamına gelince indirilmeli ve soğuduktan sonra ipliklerini çekip kabına koyalım.”

[**Meraklısına not:** Şimdiki portakal kabuklarının kurutulmuş hali geçmişteki kadar acı lezzet vermiyor. Kurumuş kabukları bir defa kaynatmak yeterli oluyor.]

Şairin, portakal kabuklarına düşkünlüğü sadece reçele olan özleminden değil, lezzet üretme tutkusunu cezaevi koşullarında da sürdürme isteğinden de kaynaklanıyordu. Portakalı seviyor ve özlüyordu. Dönemin genç sanatçısı **Semiha [Berksoy] Hanım**, Berlin’den teyzesi **Daime Hanım’a** Sultanahmet Cezaevindeki **Nâzım Hikmet’e** Hacı Bekir’den en iyi cinsten baklava ve daha birçok yiyeceklerle birlikte Yafa Portakal göndermeyi ihmal etmemişti.

Bükreş’te Haziran – 1962’de sevgiliye özlem dizelere şöyle yansımıştı:

*Bu yıl Kahire’de idim
ama Bükreş’te yedim güneşi.
Domatesti, çilekti, kirazdı
ballı gölgesi idi ıhlamurların
portakal şerbeti idi, buzlu
ve 33 derece idi derimin üstünde
saçları saman sarısı kirpikleri mavi.*

“Saçları saman sarısı kirpikleri mavi” **Vera Tulyakova Hikmet**, şairin ardından **Bahtiyar Ol Nâzım**’da şunları yazacaktı:

“Günün birinde tüm şiirlerimi yazıp bitirdiğimde, yazılacak tek bir dizem kalmadığında, tüm oyunlarım tamamlandığında oturup başyapıtımı hazırlayacak ve kendi yemek kitabımı yazacağım. İşte o zaman gerçek şöhret ve zenginlik de gelecek bana. İnsanları şöyle ağız tadıyla doyurayım o kadar istiyorum ki! Sadece Türk olmamdan değil, tüm dünyayı görüp karşılaştırma olanağı bulduğumdan Türkler diğerlerine göre yemek işinde daha ustalar gibi geliyor bana.”

O, sadece ünlü bir şair değildi, çevresinde saygı gören bir lezzet ustasıydı. Ressam **İbrahim Balaban**’ın “*Ustam Nâzım Hikmet’in önünde önlük*” diye anlattığı günler 1950’li yılların başına denk geliyordu. Yazar **Fahri Erdinç**, gözlemlerini “çok keyifliyse, bir önlük uydurup mutfaka giriyordu” diye özetleyecekti.

Azerbaycan yazın dünyasının ünlü adı **Süleyman Rüstem**, şairin ölümünün ardından bir anısını şöyle yazıya dönecekti:

“Nâzım Hikmet, Mikayıl Rafili ile beni Moskova’daki evine konuk çağırdı. O, bizim karşımıza döşü önlüklü çıktı. Biz güldük. Ben ona ‘şairlikten aşçılığa geçmişsin, nedir?’ dedim. O da gülererek dedi: ‘Dost yolunda aşçı olmak fena şey değil. Bugün size saygımdan mutfakta kendim yemek hazırlıyorum...’ Nâzım sofraya çok tatlı yemekler düzdü.”

GENEL KURUL ÇAĞRISI GÜNDEM

1. Açılış, toplantı yeter sayısının tespiti, saygı duruşu ve İstiklal Marşı.
2. Divan Başkanı ve iki yazıcı üye seçimi ile Divan Başkanlığına toplantı tutanağı imza yetkisinin verilmesi.
3. Gündemin okunması, varsa değişiklik önerilerinin alınması ve görüşülmesi, gündemin oylanması.
4. Onur üyeliği için tekliflerin alınması ve görüşülerek onur üyeliği verileceklerin belirlenmesi.
5. Yönetim ve Denetim Kurulları çalışma raporlarının ve bilançonun okunması.
6. Çalışma raporları ile ilgili görüşlerin alınması ve kurulların ayrı ayrı aklanması.
7. 2026 yılı üyelik ödentisinin görüşülmesi
8. Dernek adına bağış yoluyla veya satın alma suretiyle taşınmaz (arsa, daire, işyeri vb.) ve/veya her türlü araç edinilmesi ve bu işlemlerle ilgili olarak Yönetim Kuruluna yetki verilmesinin görüşülmesi.
9. Yeni Yönetim ve Denetim Kurullarının seçilmesi
10. Dilekler ve kapanış.

11 OCAK Çoğunluklu
18 OCAK çoğunluksuz
PAZAR
Saat: 13.00
Hasan Ali Yücel
Çankaya Evi, İsmail
Hakkı Tonguç Salonu

www.cigdemim.org.tr

0312 285 20 47

FOTOĞRAFLARLA ÇİĞDEM MAHALLESİ

H.Suat ILGAZ
Hanedan Apt.

Çiğdemim Derneği olarak, Çiğdem Mahallesi'nin görsel arşivini oluşturmak amacıyla bir yıl önce Facebook'ta kurduğumuz "**FOTOĞRAFLARLA ÇİĞDEM MAHALLESİ**" grubuna gönderilen fotoğraflardan bazılarını bu köşede paylaşmaya devam ediyoruz.

Halen **üye sayısı 902**'ye ulaşmış olan söz konusu Facebook grubuna tüm komşularımızın katılımını ve kendilerinde bulunan ya da yeni çektikleri arşivlik mahalle fotoğraflarını (mümkünse **yer ve tarih bilgisi** ile birlikte) burada paylaşmalarını bekliyoruz.

Yaklaşık çeyrek asırdır **Çiğdem Mahallesi**'ne hizmet veren ve bir süredir tamamen boşaltılarak harabe haline gelmiş olan **Atrium Çarşısı** pek yakında yıkılacak. Bu nedenle, Ocak 2026 ayındaki köşemizi **Atrium Çarşısının** son haline ayırmak istedik.

(Fotoğraflar **Çiğdemim Derneği** tarafından 26.11.2025 tarihinde "*Yıkılmadan önce Atrium İş merkezimizin son fotoğrafları*" notuyla paylaşılmıştır.)

Sayın **Nevzat Sami Gür**'ün
26.11.2025 tarihli paylaşımı.

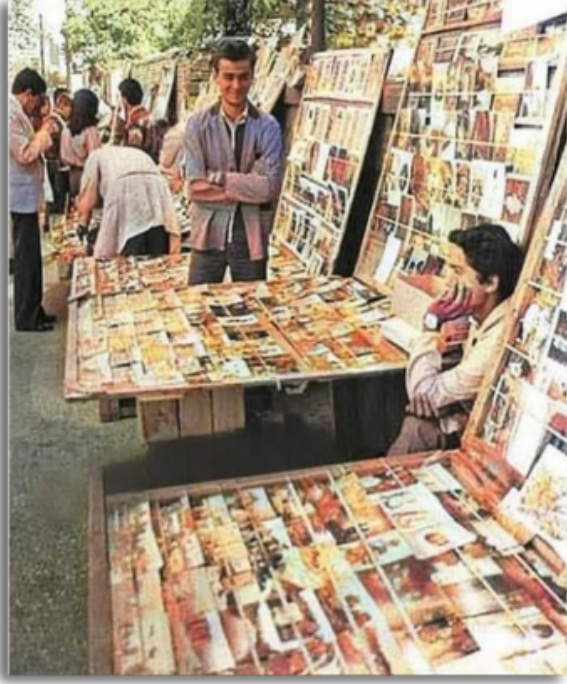
HER AN ÇOCUKLAR VE SOKAK
HAYVANLARI YOLA ÇIKABİLİR!

✦ **LÜTFEN HIZ
YAPMAYALIM!** ✦

YOLLAR YARIŞ PİSTİ OLMASIN!

Umut dolu yeni bir yıla girmemize az kaldı. Öncelikle herkesin yeni yılını kutluyor; sevdiğimizle birlikte sağlık, mutluluk ve huzur içinde, yarın kaygısından uzak, geleceğe güvenle bakabildiğimiz, barış dolu bir yıl diliyorum.

Bir zamanlar yılbaşı denilince, insanların samimi duygularını sevdiğine iletmek için özenle yazdıkları tebrik kartları, o gece evlerde dostlarla paylaşılan keyifli sofralar, radyodaki eğlence programları, birlikte söylenen şarkılar, çeşitli oyunlar, soba üstünde kızartılan kestaneler ve lapa lapa yağan kar akla gelirdi.

Ben de, "Nerede o eski yılbaşılar? Bizim zamanımızdaki yılbaşı geceleri..." diye başlayarak sizleri, 1960'larda yakınlarla ya da komşularla birlikte evlerde geçirilen sıcak, samimi, unutulmaz yılbaşı gecelerine, kestane kebab kokusuna, evde oynanan at yarışı ve tombala heyecanına götürmek istiyorum.

Önce, o yılların vazgeçilmezi olan **tebrik kartlarından** bahsedeceğim. Yılbaşına birkaç hafta kala, Ankara'da başta Kızılay Meydanı'nda (yapıldığı dönemde ülkemizin en yüksek binası olması nedeniyle) "**Gökdelen**" olarak isimlendirilen Emekli Sandığı'na ait **Emek İşhanı**'nın (günümüzde Kahramanlar İş Merkezi olan bina) ve Ulus'ta **Büyük Postane**'nin önünde olmak üzere, hemen her semtin ana caddelerinde, tebrik kartı ve kartpostal tezgâhları kurulurdu.

Tebrik kartları küçük boyutlu, bir yüzü parlak kartlardı. Kartpostallar ise iki çeşitti. Bunların bir kısmı şehir, manzara veya sevilen sanatçı resimleri basılı kartlardı. Bir kısmı ise üzerinde parlak simlerle süslü Noel Baba, karlar içinde ev ya da

ceylan resimleri olan kartlardı ki, yılbaşlarında en çok bu simli olanlar tercih edilirdi. Zarflarıyla birlikte satın alındıktan sonra, evlerde yazısı en güzel kim varsa ona el yazısıyla tek tek yazdırılırdı. Ayrıca ilkokullardaki el işi derslerinde öğretmenler, öğrencilerin renkli kartonlar ve el işi kâğıtları ile kendi tebrik kartlarını yapmalarını isterlerdi. Çocuklar, özene bezene hazırladıkları bu kartları, uzak diyarlardaki büyüklerine gönderirlerdi. Yazıların düzgün olması için de önce kurşun kalemle birbirine paralel satır çizgileri çizerler, ardından el yazısı ile tebrik mesajını yazıp, yazı kurduğunda çizgileri silerlerdi.

Günümüzde bu anlamlı tebrikleşme geleneği ne yazık ki büyük ölçüde kayboldu. Yerini, WhatsApp ve sosyal medya üzerinden gönderilen, hemen hepsi birbirinin aynı, toplu mesajlar aldı.

Şimdi de **yılbaşı sofralarına, radyo eşliğindeki eğlencelere ve hep birlikte oynanan oyunlara** uzanalım. Giderek yok olmaya yüz tutmuş akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin tüm canlılığıyla yaşandığı o dönemlerdeki yılbaşı gecelerinde, çoğunlukla yakın akrabalarından ya da komşulardan birinin evinde toplanılırdı. Hazırlıklar için birkaç gün öncesinden iş bölümü yapılırdı. Kimin hangi yemeği yapacağı; kimin meyveleri, kuru yemişleri, içecekleri alacağı tek tek belirlenirdi. Ana yemeği genellikle ev sahibi hazırlardı. Diğer yemekleri ve tatlıları en iyi kimlerin yaptığı bilindiğinden görev dağılımında buna dikkat edilirdi.

Yılbaşı sofralarının yıldızı genellikle tavuktu. Şimdi inanması güç belki ama o yıllarda tavuk, orta halli evlere nadiren girerdi. Çoğunlukla özel günlerde veya değer verilen bir aile büyüğü yemeğe davet edildiğinde tavuk pişerdi. Günümüzdeki gibi öyle her yerde de satılmazdı. Sadece bazı kasaplarda bulunurdu. Bir de semt pazarlarına köylüler tarafından canlı olarak üç beş tane getirilir, ayaklarından birbirine bağlı olarak satılmayı beklerlerdi. Buradan alındığında, eğer evde kesecek kimse yoksa ya hemen oracıkta ya da mahalledeki kasapta kestirilir; tüyleri evde yolunurdu. Bu tavuklar, şimdi marketlerde satılanlardan hayli farklıydı. Örneğin butlarının rengi daha koyuydu. Kemikleri kalın ve sağlamdı. Pişmeleri epey uzun sürerdi. Pişerken mis gibi kokusu neredeyse bütün sokağa yayılırdı. Bol yağlı, sapsarı ve çok lezzetli suyuyla mutlaka çorba ve pilav yapılırdı. Nadir yendiğinden olsa gerek, tadı hep damaklarda kalırdı. But, tavuğun en kıymetli parçasıydı; daha çok misafire piştiği için, ev halkının payına pek düşmezdi.

Yılbaşı masaları, tavuk ve suyuna yapılmış pilavın yanında; börek çeşitleri, zeytinyağlı sarmalar, fasulye veya barbunya pilaki, muhtelif mezeler, salatalar, tatlılar ve içeceklerle tam bir ziyafet sofrasıydı. Yemek, sohbetle ve şakalarla birlikte hayli uzun sürerdi. Büyüklerden bazıları yemeğin yanında birkaç kadeh içki içerdi.

Bu arada, tavuğun “V” şeklindeki **lades kemiği** kimin tabağına gelmişse, o kişi kemiğin bir parçasını serçe parmağı ile tutar, kendine rakip arardı. Rakip olan da, kemiğin öbür parçasını aynı şekilde tutar; her iki ladesçi, parçaları çekerek kırırdı. Böylece iddialı bir rekabet başlardı. Ladesin gece boyunca, hatta bazen ertesi gün bile sürdüğü olurdu. İki rakip, baştan neyine çekiştikleri konusunda anlaşılırdı. Oyunda amaç, rakiplerin birbirlerini kandırıp diğerinin eline bir şey vermesidir. Karşı taraf “**aklımda**” diyerek verileni alabilir. Ama birisi “aklımda” demeden rakibinden bir şey alırsa, veren hemen “**lades**” diye bağırır. Diğer taraf oyunu kaybetmiştir. Gece boyunca rakipler çeşitli kurnazlıklar

yaparak birbirlerini alt etmeye çalışırdı. Çok eğlenceli bir oyun olan lades, tavuk yemenin ve yılbaşı sofralarının vazgeçilmez âdetlerindendi. Günümüzde tavuk, sofralarda çok yaygın şekilde yer almasına rağmen, lades çekişene artık pek rastlanmıyor.

O yıllarda ülkemizde henüz televizyon yoktu. Bir süre ısındıktan sonra ses vermeye başlayan **lambalı radyolar**, evlerin baş köşesinde altın çağını yaşıyordu. Bu nedenle gece boyunca, radyonun zengin yılbaşı özel programı dinlenirdi. Şarkı ve türkülere evdekiler de eşlik ederdi. Eğer masada, sesinin güzel olduğu bilinen biri bulunuyorsa mutlaka onun da bir iki şarkı söylemesi istenirdi. Ayrıca konuklar arasında ut, bağlama, akordeon gibi müzik aletlerini iyi çalan varsa, gelirken enstrümanını da beraberinde getirir, gecenin ilerleyen saatlerinde **mini bir konser** icra edilirdi.

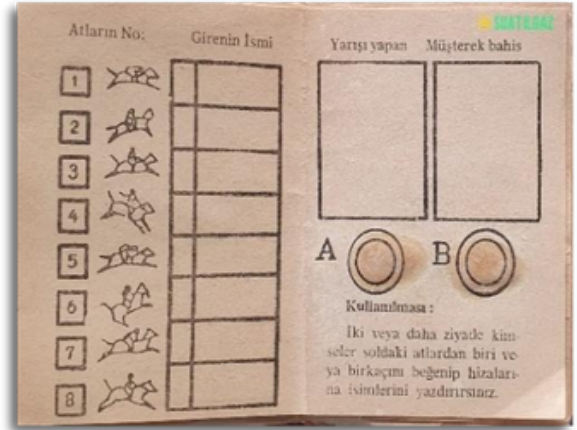
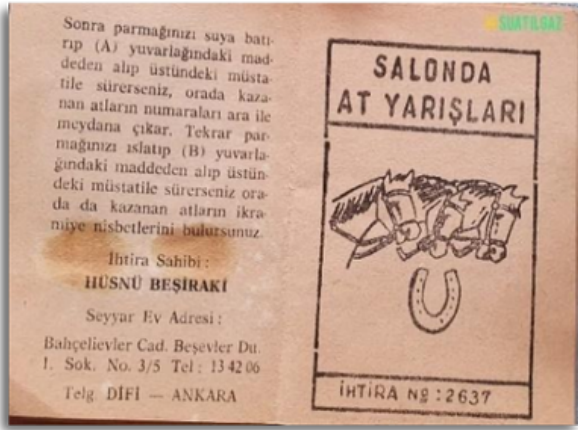
Keyifli ve bol sohbetli geçen yemeğin ardından, genellikle portakal, mandalina, elma, armut ve ayvadan oluşan **meyve tabakları** ile fındık, sarı ve beyaz leblebi, kuru üzüm ağırlıklı **kuru yemiş kaseleri** ortaya gelirdi. Kuru yemiş alınırken, kabukları etrafa dökülmeyecek, dolayısıyla gecenin sonunda ev sahibine fazladan iş çıkarmayacak olanlar tercih edilirdi. Bu arada muz, Antep fıstığı ve bademin de, tavuk gibi o yılların kıymetlilerinden olduğunu ve evlere öyle sık sık alınmadığını belirtmek isterim.

Meyve ve kuru yemiş ikramına geçilmesiyle birlikte, yılbaşı ve uzun kış gecelerinin vazgeçilmez eğlence klasiği olan, büyük küçük hep beraber oynanabilen **tombalaya** sıra gelirdi. Buna en çok, yemek boyunca *“Ne zaman tombalaya başlayacağız?”* diye sabırsızlanan çocuklar sevinirdi. **Tombala**, heyecanın, şakaların ve neşenin oyunuydu.

Oyun öncesi herkes, ücreti karşılığında bir iki tane tombala kartı alırdı. Şansını artırmak isteyenler daha fazla da alabilirdi tabii ki. O yıllarda akrabalar, komşular sık sık evlerde bir araya geldiklerinde, sohbetin ardından geç vakitlere kadar tombala oynanırdı. Bunlardan bazılarının uğurlu saydıkları kartları olurdu ki, bu kartların arkalarına ya isimlerini yazar ya da işaret koyarlardı. Kartlar seçilirken, uğurlu kartları olanlar, onları bulup alırdı.

Tombalayı hemen herkes bilir. Oyun sırasında yapılan bazı espriler tombalaya ayrı bir tat katardı. Örneğin bez torbadan altmış altı sayısı çıktığında, numaraları çekenin bunu doksan dokuz olarak okuması, ya da kırk biri çektiğinde *“kırk bir kere maşallah”* diye söylemesi âdettendi. Bazen de oyunculardan biri, diğerlerini kandırmak için **“çinko”** veya **“tombala”** diye bağırırdı. O anda, gerçekten çinko ya da tombala yapma heyecanı ile numaraları takip eden oyuncuların dikkatleri dağılır, belli etmemeye çalışsalar da biraz canları sıkılırdı. Espriyi yapan, şaka olduğunu söyleyince herkese bir rahatlama gelir, yüzlerde tebessüm oluşurdu. Bir de, altı ve dokuzun altında (birbirleriyle karıştırılmamaları için) birer küçük çizgi bulunurdu. Bu sayılar çekildiğinde, örneğin altı çekilmişse, kartında dokuz olan oyunculardan bazıları *“Dokuz olmasın; dikkatli bak”* diye uyarırlardı. Öte yandan, oyun süresince çekilen numaralardan kartına hiç isabet etmeyenler, numaraları çekenden torbayı biraz sallamasını ve torba içindeki numaraları iyice karıştırıp tek tek çekmesini isterlerdi.

Tombalanın ardından sıra “**at yarışı**”na gelirdi. Bu oyun için, önceden alınan özel at yarışı kâğıtları, bedeli karşılığı dağıtılırdı. Toplanan para, oyun sonunda kazananlara verilirdi. Bu özel at yarışı kâğıtlarının iç kısmının sol yarısında, tahminlerin yazılacağı boşluklar; sağ yarısında ise sonuçların belireceği iki boş dikdörtgen vardı. Bu dikdörtgenlerin altında ise, A ve B harfleriyle belirlenmiş dairelerin içinde özel bir toz bulunurdu. Kâğıdın sol yarısına tahminler yazıldıktan sonra, oyunculardan biri parmağını ıslatarak, önce A'daki tozdan alır ve hemen üzerindeki boşluğa sürer; burada, kazanan atların numaraları belirirdi. Ardından parmağını tekrar ıslatıp, bu sefer de B dairesindeki tozdan alır, onu da hemen üstündeki diğer dikdörtgeninin içine sürerdi. Söz konusu boşlukta da, kazanan atların ikramiye oranları görünürdü. Hayli heyecanlı ve eğlenceli bir oyundu. Bu özel at yarışı kâğıtlarını günümüzde bulmak mümkün değil; ayrıca çoğu kimse bu oyunu bilmiyor bile.

Yılbaşı gecelerinin bir diğer sevilen oyunu da, **fırdöndüydü**. Başlamadan önce, 10, 15 veya 25 kuruş olarak, oyuna katılacakların ortaya koyacakları para miktarı belirlenirdi. Ardından herkes sırayla fırdöndüyü çevirmeye başlardı. Fırdöndü durduğunda, üzerinde yazan kadar para yere konur veya alınır. Bazen epeyce para birikir; o zaman da heyecan iyice artardı.

O yıllarda evler çoğunlukla sobalı olduğundan, soba üzerinde mutlaka **çay** hazır bulunurdu; bir de **kestane** kızartılırdı. Oyunlar oynanırken çaylar içilir, kebab olmuş kestaneler afiyetle yenirdi. Arada odaya güzel bir koku yayılması için sobanın üzerine portakal veya mandalina kabuklarından birer parça konurdu.

Eğlenceler ve keyifli sohbetler devam ederken gece yarısına saniyeler kaldığında, hep birlikte ondan geriye doğru saymaya başlanır, bu arada çocuklardan biri odanın lambasını art arda birkaç kez söndürüp yakardı. Saatler tam gece yarısını gösterdiğinde herkes birbirinin yeni yılını kutlanırdı.

Milli Piyango bileti almak da değişmeyen bir yılbaşı klasiğiydi. Büyüklerin ceplerinde mutlaka bir iki tane yılbaşı bileti bulunurdu. Bazen de ortak bilet alınırđı. Bu biletlerin arkası genellikle ortaklarca imzalanırdı. Kimse dile getirmezdi belki ama her bilette bir zenginlik hayali gizliydi. Gecenin ilerleyen saatlerinde, büyük ikramiyenin çıktığı numaralar radyodan açıklandığında hemen biletler kontrol edilir; sonuçta zenginlik hayali bir sonraki yılbaşı gecesine kadar ertelenirdi. Eğer dışarıda kar yağıyorsa gece çok daha eğlenceli olurdu. Arada perdeler açılır, karın yağışı seyredilir; hatta başta çocuklar olmak üzere gruptan bazıları dışarıya **kar topu** oynamaya, **kardan adam** yapmaya çıkardı. Bunlardan birinin, eve gelirken bir kar topunu saklayıp, kapıyı açana atması da neredeyse gelenek hâline gelmişti. Sokak lambalarının ışığında dans ede ede inen kar taneleri, güzel bir yılbaşı gecesinin keyfine keyif katardı.

1970'lerden itibaren evlere televizyonların girmesiyle birlikte, radyo baş köşedeki tahtını **televizyona** bırakmıştı. Yılbaşı gecesini eğlencelerinde radyonun yerini televizyon almıştı ama yemekler ve oyunlar aynıydı. Tek fark, yemek yenirken ya da oyun oynanırken insanların bir gözü ekranda olurdu. O yıllarda, **TRT**'nin tek kanaldan siyah-beyaz yayını vardı. Sevilen bir sanatçı ekranda görüldüğünde oyuna ara verilir, herkes pür dikkat televizyona bakardı. Şarkının bitiminde, oyuna kaldığı yerden devam edilirdi. Bazı yılbaşı geceleri, yalnızca takvimleri değiştirmekle kalmamış, hafızalarda da iz bırakmıştır. Örneğin, 1980'i, 1981'e bağlayan yılbaşı gecesini, saat tam 00.00'da televizyona **Nesrin Topkapı**'nın çıkıp dans etmesi büyük olay olmuştu. Günler öncesinden gazetelerde ve televizyonda duyurulmuştu.

Keza 1983'ü, 1984'e bağlayan yılbaşı gecesinde de tam gece yarısı, sanat güneşimiz **Zeki Müren** "*Gitme Sana Muhtacım*" şarkısını söylerken manken **Neşe Erberk** ile dans etmişlerdi ki o sahne hâlâ belleklerdeki yerini korumaktadır.

Bugün evlerde, neredeyse tüm duvarı kaplayacak büyüklükte, renkli ekranlı ve pek çok teknolojik özelliğe sahip televizyonlar var. Restoranlardan, meze evlerinden, büyük marketlerden sipariş edilerek getirtilen, profesyonel aşçılar tarafından hazırlanmış yemeklerle, mezelerle çok daha çeşitli, zengin

sofralar kısa sürede zahmetsizce kurulabiliyor. Ama bu sofralar, yakınlarla birlikte el emeiğiyle hazırlananlarla aynı tadı, benzer keyfi verebiliyor mu acaba?

Öte yandan, zarfı da kartı da tek tek seğilip, özenilerek geceler boyunca elle yazılan **tebriklerin** sıcaklığı, yarattığı sevinç ve heyecan bambaşkaydı. Günümüzde **WhatsApp** ve **sosyal medya** üzerinden toplu bir şekilde, tek dokunuşla gönderilen kutlamalarda da aynı duyguların hissedildiği konusunda doğrusu şüphelerim var.

Ah nerede o eski yılbaşılar! Şimdilerde yılbaşı gecelerinde kar bile yağmıyor.

(NOT: Bu yazı "**Türkiye'nin Kültür Sanat Portalı / Sanattan Yansımalar**"da 18.12.2025 tarihinde yayınlanmıştır.)

<https://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/h-suat-iligaz/nerede-o-eski-yilbasi-geceleri/3757/>

Yılbaşı gecesi herkes eğlenirken, Taksim'de yere seccade serip gösteri namazı kılanlara sesleniyorum. **Noel** başka şey, **yılbaşı** başka bir şey... Noel dinidir. Yılbaşını kutlamanın ise dinle hiçbir ilgisi yoktur!! Noel **24 Aralık**'ta kutlanır, yılbaşı ise **31 Aralığı, 1 Ocağa bağlayan gece** yaşanır. Dolayısıyla yeni yılı kutlayanlara, Noel'i kutluyor muamelesi yapılamaz. Ayrıca Katolikler ve Protestanlar 24 Aralığı, Hz. İsa'nın doğum günü olarak kabul edip kutlarken, Ortodokslar Noel'i **7 Ocak**'ta kutlamaktadır!!

Ayrıca **24 Aralık**, Hıristiyanlık öncesi dönemde (Milattan Önce), paganlara yani doğaya tapan toplumlara ait bir kutlamadır. Bu daha çok Baltık Ülkeleri'nde görülen uzun günleri karşılama kutlaması olup, Hıristiyan geleneğiyle ilgisi yoktur... Hazreti İsa'dan çok önceki döneme ait bu kutlama (Milattan Önce), yılın en uzun gecesi için yapılan "**karanlığın sonu**" ayinidir... Aralık ayında İskandinav Ülkeleri'nde, gündüzler 5 saat sürdüğünden ve ay sonuna doğru günler giderek uzadığından, **en uzun gecenin bitişi** olarak kutlanırdı. Bunun için yapılan ayinlerde, aydınlığın gelmesini engelleyen kötü ruhlar, boru çalarak kovulurdu...

İskandinav mitolojisinin en önemli günü olarak kabul edilen o güne **YULE** denir, Baltık halklarının manevi önderi olarak kabul edilen **ODİN**'e adanırdı. Hıristiyanlığın Avrupa'ya yayılması sırasında bile terk edilmeyen, folklorik anlamı olan ve ruhani geleneklerin dışına çıkan bu döneme, **Yule** denirdi...

Diğer taraftan **Odin** mitinin kökeni hakkında tarihçilerin birleştiği düşünce, Kuzey Asya çıkışlı olduğudur. Kavimler göçünden çok önce, Hıristiyanlığın kurucusu İsa Mesih'in ortaya çıkışından da önce, bugünkü Kafkasya olduğu tahmin edilen ve Türk Diyarı olarak da adı geçen bir bölgeden gelen bir halkın ve onların lideri **Odin**'in bugünkü İskandinav topraklarına geliş hikayesi, bu mitin kaynağıdır. Söylenceye göre bu halk, geçtiği her yere bereket getirmiştir. Cömertliğiyle övülen kralları **Odin** ise, bilgeliğiyle nam salmıştır.! Kuzeye gelip yerleştikten sonra, Odin tanrı olarak anılmaya başlanmıştır...

Odin efsanesiyle ilgili en geniş çalışmayı, İsveçli tarihçi **Sven Lagerbirng** yapmıştır. 18. yüzyılda yaşamış olan **Lagerbirng Odin**'i, Tükler ve As'lar olarak bilinen ve de Asya Kıtasına ismini veren halkların önderi olarak tarif eder. Rus felsefeci **Helena Blatavsky** ise "**gizli öğretisi**" isimli kitabında, Hıristiyanlık öncesi çağlarda dünyaya hakim olan medeniyetlerden söz ederken, **Aryan ve Semitik** halklarla birlikte, **Turani** halkların ortak dininden bahsederken, dünyada üç din merkezi olduğunu, Çinlilerle diğer Turani kavimlerin ayrılmasından önce, ortak bir **Turan dini** olduğunu söyler...

Yule'ye geri dönersek, Baltık coğrafyasında **Odin**'e adanan ve güneşin yeniden doğuşu olarak kabul edilen, günümüz Asya'sının kadim topraklarındaki **Nardugan bayramı** ile aynı benzerliği taşıdığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Türklerde güneş, önemli bir unsurdur. İnançlarına göre gecelerin kısalıp, gündüzlerin uzamaya başladığı **21 Aralık'ta, gece gündüzle savaşı**r. Uzun bir savaş sonrasında gün, geceyi yenerek zafer kazanırdı... Türklerin, İslamı kabul etmeden önceki bu inançlarına göre, yeryüzünün tam ortasında bir **Akçam Ağacı** vardı. Buna **Hayat Ağacı** derlerdi. İşte güneşin bu zaferini, yani yeniden doğuşunu, Türkler akçam ağacı altında büyük şenliklerle kutlar, güneşin bu yeniden doğuşu, yeni bir doğum olarak kabul edilirdi. Bu ağacı, Anadolu'muzun bütün halı, kilim ve işlemelerimizde motif olarak da görebilirsiniz... Dolayısıyla 21 Aralık akşamı, eski Türk ve Şaman geleneklerine göre, Türk Dünyasının **Nardugan bayramıdır**. Nar, güneş; Tugan/Dugan ise doğan anlamında olup, **Nardugan doğan güneş anlamındadır**. Özetle **Nardugan**, Orta Asya'daki Türklerin yeniden doğuş bayramıdır...

Bu aşamada güneşi geri verdi diye **Tanrı Ülgen**'e dualar edilir. Dualar Tanrıya gitsin diye ağacın altına hediyeler konur, dallarına ise bantlar bağlanarak, yıl için dileklerini Tanrıdan dilerlerdi. Bu bayram için evler temizlenir. Güzel giysiler giyilir. Akçam ağacının etrafında şarkılar söylenip oyunlar oynanırdı. Yaşlılar, yani büyükbabalar ve büyükanneler ziyaret edilir, böylece aileler bir araya gelerek, yaş ve kuru meyveler, özel yemekler ve şekerlemeler yenilip içilirdi. Bu bayramda, özellikle aile ve dostlar bir araya gelerek kutlanırsa ömür çoğalır, uğur getirirdi...

Diğer taraftan **Akçam ağacı**, yalnız Orta Asya'da yetişiyor, Filistin'de bu ağaç bilinmezmiş. Bu nedenle yapılan bu tür kutlamaların, Türklerden Hıristiyanlara geçtiği. Bunu da Hunların Avrupa'ya gelişlerinden sonra, onlardan görerek aldıkları söyleniyor. **Dolayısıyla bu kutlamaların, İsa'nın doğumu ile hiç ilgisi yoktur. Sadece, güneşin yeniden doğuşuyla ilgilidir...**

Türklerin Noel Babası Ayaz Ata

Bu aşamada Kazak toplum bilimci **Kazak Makpal Tokeyeva**'nın sözlerini sizlerle paylaşmak istiyorum. *"Biz Kazakistan'da Noel Baba gibi bir kişiliğe, Ayaz Ata deriz. Beyaz Sakalıdır. Kürklü elbisesi ve şapkası vardır. Yanakları kırmızıdır ve yanında kız torunu vardır. Yeni yıl kutlamaları bizde, onlarsız olmaz. Ayaz Ata hediyeler dağıtır. Çok eğlencelidir. Dolayısıyla bizim (Kazakların) yeni yıl bayramımız, çok neşeli geçer... Altay ve Orta Asya mitolojilerinde, özellikle Kazak ve Kırgız Türklerinde, Türkmenlerde Ayaz Ata, Soğuk Hanı olarak da tanımlanır. Mitolojiye göre kışın soğukta ortaya çıkan, kimsesizlere ve açlara yardım eden bir evliyadır..."*

Aslında bu ritüellerin geçmişi **Sümerlere** kadar uzanıyor. 24 Aralık, Hristiyanlık öncesi Roma'da bile, güneş tanrısının doğum günü olarak kabul edilir, o nedenle kutlamalar yapılırdı. Diğer taraftan Hz. İsa'nın doğum gününün, ne zaman olduğu da oldukça tartışmalıdır.! Eylül başından, ocak ayına kadar uzanan bir zaman dilimi içinde, ne gün doğduğu üzerine yapılan tartışmalar hâlâ devam etmektedir. Bu nedenle Katolik, Protestan, Ortodoks ya da diğer Hristiyan gruplar, İsa'nın doğum gününü farklı günlerde kutlarlar.! Örneğin **24 Aralık gecesi kutlanan Noel**, sadece Katolik ve Protestanlar için geçerlidir. Ermeni ve Ortodoks kiliseleri Noel'i 13 gün sonra, yani 7 Ocak'ta kutlarlar. Çünkü onlar, bizim 1922'den bu yana kullandığımız **Gregoryen Takvimine** göre değil, **Jülyen Takvimine** göre hesap yaparlar. O nedenle İstanbul'daki Patrik, süslü tahta bir haçı, ocak ayının 7'sinde İstanbul Boğazının sularına atar. Ortodoks gençlerde patrik tarafından

kutsanmak arzusuyla, boğazın buz gibi sularından bu haçı çıkartırlar. Patrik de onları kutsar. Yani **Ortodokslar Noel'i 7 Ocak'ta kutlar.**

Peki, nedir bu **Jülyen Takvimi**; **Julius Caesar** tarafından M.Ö. 40'da eski Mısır takviminden düzeltilerek kullanıma sokulan bir güneş takvimidir. **Gregoryen takvimi** ise **Papa 13. Gregorius** tarafından 1582'de Jülyen takviminin daha az hatalı hale getirilmiş şeklidir. Ama o bile kısmen hatalıdır. Bu hatayı ortadan kaldırmak içinde, her dört senede bir 366 gün olan artık yıl yaşarız. Ve o yıl, şubat ayı 29 gün olarak yaşanır...

Bu arada 31 Aralık gecesini, **Mekke'nin fethi günü** ilan edenlere de, şunu sormak istiyorum. Siz o fetvayı nereden aldınız ve sizin tarihten haberiniz var mı? Bu nasıl bir düşünce tarzıdır ki, sizi böyle garip şeyler yapmaya itiyor. Mekke kutsal dinimizce mübarek, korunmuş ve bereketli kılınmış bir şehirdir. Fethi ise Hicri yıla göre 1431, Miladi yıla göre de 1388 yıl geride kalmış durumdadır! Komik olmayalım... Ama siz kalkmış günümüzde, Mekke'nin fethini alternatif gün olarak kutlamaya çalışıyorsunuz! **Mekke'nin fethi** bazı din bilginlerine göre **miladi 1 Ocak**, kimilerine göre de **6 ya da 11 Ocak 630'dur**. Buna ne diyeceksiniz? Sırf miladi yılbaşı kutlamalarına terslik olsun diye 31 Aralık gecesini, Mekke'nin fethi günü ilan edip kutlamak, abesle iştigalden başka bir şey değildir. Ve hiçbir anlamı yoktur...

Türkiye'den başka bir örnek daha vermek gerekirse, **Tunceli - Koçgiri - Varto** dolaylarında **13 Ocak günü**, "**yeni yıl bayramı**" olarak kutlanır. Rumi takvimin esas alındığı bu yeni yıl bayramı, 50 yıl öncesine kadar yöredeki **Sünni Zazalar** tarafından kutlanırken, günümüzde sadece Dersim ve Gerger bölgelerinde 13 Ocak günü kutlanmaktadır...

Tüm bu bilgiler 31 Aralık akşamı tüm dünyada yapılan yeni yıl kutlamalarını temize çıkarıyor. Bu durumda yılbaşı kutlamalarının ne Noel'le ne de Mekke'nin fethiyle bir ilgisi yoktur... Dolayısıyla yılbaşı gecesi herkes eğlenirken, Taksim'de yere seccade serip namaz kılanlara (!) sesleniyorum. **Noel başka şey, yılbaşı başka bir şeydir.!**

Özetle **24 Aralık'taki Noel kutlaması dinidir**. Tüm dünyanın kutladığı yeni yıl kutlamalarının ise, dini bir yanı yoktur.!! Hz. İsa'nın doğum günü olarak kabul edilen Noel 24 Aralık'ta kutlanır. **Yeni yıl ise 31 Aralık gecesi kutlanır**. O nedenle yılbaşı kutlamalarına, artık Noel muamelesi yapmayın lütfen...

Aslında Hıristiyan Noel kutlamalarının geçmişi de fazla değildir. Çünkü, eski putperest Roma inancına göre **25 Aralıkta kutlanan Sol İnvictus, Yenilmeyen Güneş Bayramının** yerine konmuştur. Bunu da M.S. 274'de Roma İmparatoru **Aurelian** uygulamıştır. Ama gerçek anlamda kutlama M.S. 336'da başlamıştır. Üstelik Hz. İsa'nın gerçek doğum günüyle yine bir ilgisi yoktur. Tıpkı bizim Hz. Muhammed'in doğum gününü, tam olarak bilmeden kutlamamız gibi.!

Aslında Noel, Hıristiyanlık öncesi yaşayan paganlara, yani tabiata tapan toplumlara ait bir kutlamadır. Daha çok Baltık ülkelerinde görülen bir kutlamadır. Hristiyan geleneği ile hiç ilgisi yoktur..! Hazreti İsa'dan çok önceki devirlere ait olan bu kutlama, yılın en uzun gecesi için yapılan "**Karanlığın Sonu**" ayinidir ve geçmişi **Sümerlere** kadar uzanır...

Diğer taraftan Hıristiyanlar için tarihi önemi olan **Demre'li Aziz Nikola'nın** yani **Noel Baba** hikayesine gelince; Nikola'nın babası, Demre'de buğday tüccarı idi. Buğdayın bereketinden olsa gerek, Nikola cömert kişiliğiyle babasından kalan mirası, yoksul çocuklara yardım yaparak bitirmiştir.

Buğdayın Noel'le diğey bir bağı ise, 8. yüzyılda İskandinavya'da Hristiyanlığı yaymak isteyen Kral **1. Hakan**'ın, buğdaydan yaptırdığı kurabiyeleri dağıtarak, bunu yapmak istemiş olmasındandır. Kral dağıttığı bu kurabiyelerle, pagan törenlerindeki kurban etme geleneğini ortadan kaldırmayı amaçlıyordu.

Avrupa'da **Noel Baba** mitinin benimsenmesi ve yaygınlaşması 19. yüzyılı bulmuştur. Noel Baba miti, **Odin** mitinin yoğun kabul gördüğü kuzey ülkelerinden sonra Britanya'da kabul görmüş ve yaygınlaşmış daha sonrada tüm Avrupa'ya yayılmıştır. 20. yüzyılda ise Amerika'ya taşınmıştır... Noel Baba mitinin Amerika'da hızla yayılmasının nedeni ise, hepimizin yakından bildiği Noel Baba figürünün, Coca Cola reklamlarında ticari olarak bolca kullanılması yüzündendir. Bu firma, Türkiye'de bile aynı reklam oyununu, iftar sofralarımızın olmazsa olmazı şeklinde reklamlar yaparak, ticari kazancını artırma çabasında değil mi.? Bu bize, para için her tür duygunun, nasıl sömürüldüğünü açıkça göstermektedir...!! Kutsal dinler bile, böyle sömürülerden kurtulamıyor ne yazık ki..!

İnsanların hiç durmayan tarihsel göçebeliği içinde bu tür döngüler ve yeniden kurulan medeniyetler hiç de şaşırtıcı değil. Bugün bir insan ömrü içinde bile yaşadıklarımıza şöyle bir baktığımızda, topraklarımızdan geçen kitlesel göçler, savaşlar ve yokluklar gibi acı sebeplere dayansa da, ömrümüzde gördüğümüz yerleşik kültürler, hayatımızın bir yansımadan ibaret olduğunu hatırlatıyor... Zaten insan kitleleri yerlerini yurtlarını terk ederken, aynı zamanda kültürlerini ve efsanelerini de beraberinde götürür. Tabii ki bu miraslar, yeni mitlerin ve hikayelerin kapısını açar...

Kahve çoğu zaman sadece uykuyu açan bir içecek gibi görülüyor. Oysa günlük hayatın içinde kahve, **küçük ama anlamlı bir durak** olabiliyor. Özellikle yoğun geçen günlerde, ders aralarında ya da kısa molalarda, kahve yapmak ve içmek başlı başına bir alışkanlığa dönüşüyor. Bu alışkanlığı özel kılan şey ise kahvenin kendisinden çok, onun etrafında oluşan **ritüel**.

Tarihsel olarak bakıldığında kahvenin hep bir süreçle birlikte var olduğu görülüyor. Osmanlı döneminde kahve, hızlıca hazırlanıp tüketilen bir içecek olmaktan ziyade, pişirilmesi ve sunulması gereken bir kültürün parçasıydı. **Kahvehaneler** yalnızca kahve içilen mekânlar değil; insanların bir araya geldiği, sohbet ettiği ve zaman geçirdiği alanlardı. Günümüzde Türk kahvesiyle ilgili süregelen sunum alışkanlıkları, bu kültürün hâlâ devam ettiğini gösteriyor.

Modern demleme yöntemleri de bu ritüel anlayışını farklı biçimlerde sürdürüyor. **Filtre kahve ya da pour over** gibi yöntemler, belirli bir zaman ve dikkat gerektiriyor. Suyun yavaşça dökülmesi, kahvenin demlenmesini beklemek, süreci izlemek... Tüm bunlar, kahve içmeden önce yaşanan küçük bir hazırlık aşaması yaratıyor. **Espresso** ise daha hızlı bir yöntem olmasına rağmen, yoğun tadı ve kısa sürede sunduğu etkiyle farklı bir deneyim sunuyor. Aynı kahve çekirdeğinin, demleme yöntemine göre bu kadar farklı sonuçlar verebilmesi dikkat çekici.

Kahveyle ilgili yapılan bazı araştırmalar, kahvenin hazırlanma sürecine dâhil olmanın **tadı algılama biçimini** de etkilediğini gösteriyor. Kahveyi kendi demleyen kişilerin, hazır alınan kahvelere göre içtikleri kahveyi daha lezzetli bulması bu durumu destekliyor. Bu da kahvenin sadece bir içecek değil, aynı zamanda **çok duyulu bir deneyim** olduğunu düşündürüyor. **Öğütme sesi, kahve kokusu ve fincanın sıcaklığı** gibi detaylar, fark edilmeden bu deneyimin parçası hâline geliyor.

Kahve ritüeli aynı zamanda mekânla da yakından ilişkili. Evde içilen kahve ile kalabalık bir kafede içilen kahve arasında belirgin bir fark hissediliyor. Evde kahve genellikle daha sakin ve kişisel bir deneyim sunarken, kafelerde içilen kahve sosyalleşmeyle ve hareketle birlikte düşünülüyor. Mekânın ışığı, sesi ve hatta oturma düzeni bile kahve deneyimini etkileyebiliyor. Bu nedenle kahve, sadece fincanın içindekinden ibaret olmuyor.

Günün farklı saatlerinde içilen kahveler de farklı anlamlar taşıyor. **Sabah kahvesi** çoğu zaman güne başlama ritüelinin bir parçası hâline geliyor. **Gün ortasında içilen kahve**, ders ya da çalışma temposu içinde kısa bir ara anlamı taşıyor. **Akşamüstü kahvesi** ise daha çok sohbetle, dinlenmeyle ya da günü yavaşlatma isteğiyle ilişkilendiriliyor. Bu yüzden "*bir kahve içelim*" ifadesi, çoğu zaman kahvenin kendisinden çok **birlikte geçirilen zamana** işaret ediyor.

Kahvenin ritüel hâline gelmesini sağlayan bir diğer unsur da **bekleme süresi**. Kahve demlenirken geçen birkaç dakika, günlük hayatın hızından bilinçli ya da bilinçsiz bir kopuş yaratıyor. Bu kısa bekleyiş, kahveyi sadece tüketilen bir ürün olmaktan çıkarıp deneyimlenen bir ana dönüştürüyor. Özellikle el ile yapılan demlemelerde bu süre daha da anlam kazanıyor.

Günümüzün hızlı ve sürekli hareket hâlindeki yaşamında, kahvenin hâlâ insanları yavaşlatabilen nadir alışkanlıklardan biri olduğu söylenebilir. Bir fincan kahve, uzun bir zaman dilimi yaratmasa bile, günün akışı içinde küçük bir durak oluşturuyor. Kahvenin ritüeli de tam olarak burada ortaya çıkıyor: **durmak, beklemek ve o anın farkına varmak**. Belki de kahvenin bu kadar yaygın ve sevilen bir içecek olmasının nedeni, sadece uyarıcı etkisi değil; sunduğu bu kısa ama anlamlı mola.

ÖNYARGILARIMI YOK EDEN: “MARİLYN-VENÜS’ÜN SON GECESİ”

Pınar AYDIN O'DWYER
Başak Sitesi

23 Kasım 2025 akşamı evimden çıktım, sadece 300 adım attım ve henüz tanışmadığım ama “dost” olduklarını bildiğim insanlarla bir minibüse bindim. “Dost” olduklarını biliyordum, çünkü dost **Çiğdemim Derneği** ile tiyatroya gidiyorduk.

Çiğdemim Derneği sadece kayıtlı üyelerine değil, derneğin dostlarına da **toplu tiyatro bileti** sağlayıp, arzu edenleri derneğin önünden minibüslerle götürüp geri getirme hizmetini sunuyor. Bu yolculuk bulutlara sarınmış olarak hafif bir esintiyle göklerde uçmak gibi masalimsi bir serüven. Üstüne yolculuk sırasında yeni dostlarla tanışma ve yol sohbeti yapabilme olanağı da var.

İşte böyle bir bulut uçuşuyla, şimdiye kadar sadece havalimanına giderken önünden geçtiğim **Porsaklar**'a tiyatro seymetmeye gittim. **Porsaklar**, “**Tebessümler Diyarı**” olarak tanımlanan bir mahalle. Neden böyle tanımlandığını bilmediğim gibi orada bu çapta bir tiyatro binasının olduğundan da habersizdim ve önyargım nedeniyle çok şaşırdım. **Porsaklar Belediyesi**'ne ait olan bina üç yıl önce açılmış ve **Devlet Tiyatrosu'na (DT)** tahsis edilmiş.

670 koltuklu bu salonda yüzde doksanın üzerinde bir doluluk oranı ile çok sayıda oyun sergileniyor. İzlediğimiz oyun **Nazlı Eray**'ın aynı adlı romanından **Cenk Türkkani** tarafından uyarlanmış ve **Sabri Özmener**'in sahnelediği “**Marilyn- Venüs'ün Son Gecesi**” adlı 2 perdelik oyundu (1,2). DT'nin “**Romandan sahneye projesi**” çerçevesinde yaratılmış olan eserin izlediğimiz temsili, prömiyeri geçen sezonda yapılan oyunun seyircilerle 30'uncu buluşmasıydı.

Konusu **Marilyn Monroe**'nun hayatı, **John Kennedy** ve kardeşi **Robert Kennedy** ile gizli ve özel ilişkisi, sonunda da nedeni çözülemeyen ölümü üzerine. Bir yandan **Marilyn** ve Amerika dünyası sunulurken diğer yandan da Ankara'da Ulus'ta bir pavyonda şarkı söyleyen **Meryem**'in Marilyn'inkine benzer yaşamı anlatılıyor. Olayların anlatımı kâh reytingi yüksek televizyon programlarından, kâh doğrudan, Amerika-Türkiye-televizyon olmak üzere üç ayrı dünyadan manzaralar sunuluyor. Zaman ve mekân kırılması ya da karması şeklinde adlandırılan bu farklı boyutlar ile zaman dilimindeki dünyalar arasındaki köprüleri aslı **Nazlı Eray** olan Neslihan karakteri kuruyor. Gerçekten de sahnede “**hakikatin**

peşine düşmüş” ve bu konuda bir roman yazmakta olan bir kadın yazar karakteri var. Üstelik fizik olarak ve kostümü, aksesuarları ve tavırlarıyla **Eray**'ı da andırıyor. Sanki Amerika'da olanların da, Türkiye'de olanların da, televizyon programlarının da **“birinci gözden şahidi”** olan bu yazar zaman zaman Türkiye'deki karakterlerin bazılarını evinde ağırlıyor, bazılarının evine misafirliğe gidiyor.

SAHNE ARKASI: Yazan: **Nazlı Eray**, Uyarlayarak oyunlaştıran: **Cenk Türkkani**, Yönetmen: **Sabri Özmener**, Dekor tasarım: **Mustafa Mahdum**, Kostüm tasarım: **Berna Yavuz**, Işık tasarım: **Osman Uzgören**, Müzik: **Deprem Gürdal**, Koreografi: **Meltem Yorulmaz**, Saç Makyaj: **Yeşim Arsoy Baltacıoğlu**, Dramaturg: **Fusun Ataman**, Yönetmen Yardımcıları: **Berrin Demir, Yağmur Uzun Demirci**.

OYUNCULAR: Neslihan: **Elvan Eker**; Bayan Kahkaha programı sunucusu: **Pelin Dikmenoğlu**; Stüdyo şefi: **Semra Bayraktargil**; Ot-bilimci profesör: **Savaş Tamer**; Marilyn Monroe / Meryem: **Pelin Şahin**; Bayan Murray / Huriye: **Pınar Sesveren**; Bay Slatzer / Dr. Ralph Greenon: **Abdullah İndir**; Rüyalarını Satan Adam: **Sedat Keçeci**; Gecenin Kuşu programı sunucusu: **Burçak Kaya**, İsmail: **Hasan Çağrı İlikoğlu**; Çavuş Clemmons / Tanaş garsonu: **Atakan Ertan**; Davulla eşlikçi: **Faruk Emre Özünlü**; Yardımcı Oyuncular: **Seca Naz Karabulut, Elif Özge Demir, Mehmet Yasir Demir**.

İZLENİMLERİM

Oyuncular: Büyük küçük rol ayrımı yapmadan söyleyebilirim ki, oyuncuların hepsi birbirinden başarılı, inandırıcı ve etkileyiciydi. Bu cümle pohpohlama gibi düşünülebilir ama inanın başroldekiler de kısa rolü olanlar da rolü benimsemiş, dikkatle çalışmış, özenle yorumlayan, isabetle seçilmiş sanatçılardı. Romandan sahneye uyarlanan eser âdeta sanatçıların üzerine göre dikilmiş, sanatçılar da daha uyarlama ve sahneleme yapılmadan mizansenleri hissetmişler ve rollerine bürünmüşlerdi sanki.

Marilyn Monroe ve yerli versiyonu gazino şarkıcısı Meryem rollerinde **Pelin Şahin** mimikleri, jestleri ve danslarıyla ile hem bir Amerikan starı hem de bir yerli gazino şarkıcısıydı. **“Seksi-ama-masum”** Marilyn'in yerli ayna hayali **“masum-ama-seksi”** Meryem gerçekten inandırıcıydı. Hele mükemmel Amerikan aksanıyla İngilizce söylediği **“Happy Birthday Dear President”** ve diğer şarkıları onun canlı olarak söylediğine inanabilmem için

tiyatrodan teyit almam gerekti. Keza **Pınar Sesveren** Bayan Murray ve yerli versiyonu Huriye rollerinde an içinde rolden role geçebilme başarısını gösterdi. Bunu yaparken de sadece repliklere, aksana ve kostüme sığınmadı, beden devinimi de kültürel farklılıkları göz önüne seriyordu.

Hele roman yazarı karakteri Neslihan Hanım (Nazlı Eray) rolünde **Elvan Eker** inanılmaz bir oyun sergiledi. Ben ki eseri kimin yazdığını bilmeden giden yaramaz bir tiyatro seyircisiyim, inanın buna rağmen izlerken “a bu karakter Nazlı Eray’a ne kadar benziyor” diye düşündürdü. Bayan Kahkaha programı sunucusu rolünde **Pelin Dikmenoğlu** yırtmaçlı eteği ve yırtmacı örtüşündeki erotizm, değil kalçadan yürüyüşü, topuklu ayakkabıları bile bana televizyon kanallarının yüksek reytingli “içi boş yapay kahkahalarla” dolu programlarında geziniyormuşum hissi verdi. Keza Gecenin Kuşu programı sunucusu rolünde **Burçak Kaya** o denli gerçektir ki bir an “ben bu programları izlemeyi bırakmamış mıydım” diye düşündüğümü fark ettim. Ot-bilimci profesör rolünde **Savaş Tamer** âdeta doktor meslektaşlarımdan biriydi.

Hasan Çağrı İlikoğlu’nun **İsmail**’i gerçekten öfkelenilecek bir adamdı. **Abdullah İndir**’in Bay Slatzer / Dr. Ralph Greenson yorumu ile **Atakan Ertan**’ın Çavuş Clemmons / Tanaş garsonu, **Sedat Keçeci**’nin Rüyalarını Satan Adam yorumu oyunun yolunda gitmesini sağladı. Stüdyo şefi rolünde **Semra Bayraktargil** ufacık bir rolle bile deneyimli bir tiyatro oyuncusu olduğunu kanıtladı. Yardımcı oyuncular **Seca Naz Karabulut**, **Elif Özge Demir**, **Mehmet Yasir Demir** oyuna renk kattılar. Oyuna davulla eşlik eden **Faruk Emre Özünlü** hem seyircinin dikkatini yönlendiriciydi hem de solo-orkestra işlevi gördü.

Sahneleme: Konu karmaşık gibi gözükmele beraber sahneleme öyle ustaca yapılmış ki, bazı sahnelerde olacaklar tahmin edilebilirken, bazılarında şöyle olsa diye düşünüyor, bazıları ise tamamıyla sürpriz olup ilgiyi canlı tutuyor. Öylesine ki, bir roman beyaz perdeye çekildiğinde insan yine de romanı okumak ihtiyacı hisseder, bu temsilden sonra ben romanı okumak ihtiyacı hissetmedim. Çok satan kitaplarıyla tanınan **Nazlı**

Eray’ın yazımına diyecek hiçbir söz yok elbette ama romanı uyarlayarak oyunlaştıran **Cenk Türkkani**’nin ve yönetmen **Sabri Özmener**’in yaratımları da bir o kadar takdiri hak ediyor.

Mustafa Mahdum’un aynı sahnede öyküdeki beş farklı mekânı tanımlayan yalın ve işlevsel dekoru, **Osman Uzgören**’in zaman ve mekânın algılanmasını sağlayan ışık tasarımı ile birleşince kâh Marilyn’le Amerika’da bir partide veya yatak odasındaydık, kâh Türkiye’de Meryem’in, Huriye’nin veya yazar Neslihan hanımın evinde ya da bir kafede veya sokaktaydık ve bazen de bir televizyon stüdyosundaydık. **Fusun Ataman**’ın

dramaturjisi ile **Berna Yavuz**'un karakterlerin sosyolojisi ve psikolojisini isabetle tanımlayan kostüm tasarımı ve **Yeşim Arsoy Baltacıoğlu**'nun makyaj tasarımı, **Meltem Yorulmaz**'ın sahne çalmayan aksine renk veren koreografisi ile **Deprem Gürdal**'ın orijinal müzikleri sahnelemeye müzikal tadı vermişti.

Romanda olmayan bir yaratım televizyon stüdyosunda çekim yapılırken oradaki seyircilere üzerinde **ALKIŞ** yazan bir pankartla alkışlama komutu veren stüdyo şefi tiplemesiydi. Bu dahiyane fikir sayesinde hem o anda televizyon stüdyosunda çekimde olduğumuza inandık, hem oyuna dahil olup çocuklar gibi sevindik hem de sahnedekileri alkışlamış olduk. Şimdiye kadar buna benzer gördüğüm tek örnek, bir operada, sahnede olanları altını çizerek daha iyi betimlemek amacıyla kullanılan, örneğin silah patlama sesi için **“bam”** yazılı” pankart açılmasıydı. Ama Marilyn'deki ikaz, seyirciyi alkış aracılığıyla sahne cam duvarının ötesine geçiriyor, bizi oyunun karakteri, oyunu da hayatımızın geçeceği kılan müthiş bir sihirli tünel sunuyordu. (Klasik müzik konserlerinde eser bölümleri arasında **“ALKIŞLAMAYIN”**, bitince **“ALKIŞ”** pankartı gösterilse ne iyi olur!)

İtiraf etmeliyim ki, önyargılarım nedeniyle, yatak odası sahnesiyle başlayan, kadın aleyhine cinsiyet eşitsizliği ile sonlanan, Marilyn Monroe'nin alameti farikası erotizmi örtülü şekilde sergileyen eserin, **“bu diyarda”** ne tür bir **“tebessüm”** yaratacağını merak ediyordum. Saygılı Pursaklar izleyicisiyle ağzına kadar dolu salonda kimse ne bir an telefonuna sarıldı, ne de ilgisi ve dikkati bir an azaldı, bana da gözümü sahneden alıp not tutmama izin vermedi. *“Kızım sana söylüyorum, Tek sen değilsin, bak şan şöhret içinde yaşayanların*

yaşamı da seninkine benziyor. Oğlum sana da söylüyorum, kim ve ne olursan ol kadına saygılı ol”, mesajını hepimiz aldık. Çünkü **“zaman ve isimlerin değişebileceğini ama hikâyelerin değişmeyebileceğinin”** farkına vardık.

Marilyn ölümü ensesinde veya içinde hissettiği zaman **“Cursum perficio, yolumu tamamladım”**, diyor. Oyunun yönetmeni **Özmen**'e bu ifadenin onun için anlamını sorduğumda *“Ben bir yolumu tamamladığımda yeni bir yola yelken açarım”*, dedi. Marilyn de tahsis edilmiş yollarda yaşam tamamlanmadan yeni yaşam yollarına sapılabileceğini mi, anlatıyordu acaba?

Yazının başına geri dönecek olursam: **“Bitsin önyargılar”**; **“Teşekkürler Çiğdemim Derneği”**; **“Tebrikler rengarenk simlerle bezeli Marilyn oyunu”** ve **Yaşasın Sanat!**

Eseri tiyatro formatına uyarlayan **Cenk Türkkani** Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Ankara Üniversitesi DTCF Tiyatro Bölümü mezunu. Tanrıların Ezgisi, Ölü Doğum, Nakş-ı Zigetvar, Öteki Ankara Müzikali, Beyaz Yakalı, Brecht'in Gözlüğü, Ölü Kadınlar Müzikali, Enfiyenin Zararları, Tanrım Merhamet Et!, Tümüls, Torpil, Üç Arkadaş, Mevsimlerin Oluşumu, Resim Sergisi, adlı oyunları yazmış. “Öteki Ankara Müzikali” Necati Cumalı Oyun Yazma Yarışmasında birincilik ödülüne layık görülmüş. Seçme oyunları Mitos Boyut Yayınevi tarafından “Toplu Oyunlar 1 ve Toplu Oyunlar 2” adıyla kitaplaştırılmış.

Eseri sahneye koyan **Sabri Özmener**, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümünden mezuniyetinin ardından Bursa, Ankara, İstanbul, Antalya DT'leri bünyesinde oyuncu, rejisör ve yönetici olarak görev almış. **Özmener** şimdiye dek sayısız eserde sahneye çıkmış ve hatırı sayılır sayıda eser sahnelemiş, hatta koreografisini hazırladığı eserler de olmuş. Bunlara ek olarak Avrupa Yakası dahil çok sayıda dizide, TV programında ve özel tiyatrolarda rol almış, uzun metrajlı ve belgesel filmlerinde oynamış. Dans alanında ödülü olduğu gibi dördü yönetmenliği, diğerleri oyunculuğu için verilen, tam dokuz ödüle layık bulunmuş olan sanatçı halen Antalya DT'nda oyuncu ve rejisör olarak çalışmaktadır.

Notlar: Temsil fotoğrafları: DT fotoğraf sanatçısı, Selam fotoğrafları: Pınar Aydın O'Dwyer.

Kaynaklar

1. <https://tiyatrolar.com.tr/tiyatro/marilyn-venusun-son-gecesi>
2. Eray N: Marilyn- Venüs'ün Son Gecesi. Doğan Kitap, 2010

(Not: <https://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/pinar-aydin-o-dwyer/onyargilarimi-yok-eden-marilyn-venus-un-son-gecesi/3737/> 1.12.2025 tarihinde portalında yayınlanmış ve izinle kullanılmıştır.)

Çiğdemim Derneği Edebiyat Topluluğu ile koordineli olarak 22 Kasım 2025 Cumartesi günü "Toplumsal Cinsiyet Roller ve Edebiyat" konulu bir söyleşi gerçekleştirdik.

Toplumsal cinsiyet, cinsiyetlere toplum tarafından yüklenen fiziksel, biyolojik, zihinsel ve davranışsal özelliklerin tümüdür. Toplumsal cinsiyet ne biyoloji ile ne de doğayla bağlantılıdır, bireyin kendi bedeninden kaynaklanmaz. Toplum tarafından ona empoze edilir ve çok kez birey açısından bir baskı olarak yaşanır. Üstelik bu ayırım, kültürden kültüre değişebildiği gibi, aynı kültür içerisinde farklı zaman dilimlerinde farklı tanımlar kazanabilir. Toplumsal

cinsiyet sosyal, ekonomik ve siyasi koşullara göre yapılandırılır; aile, devlet, din, medya tarafından yeniden üretilir. Toplumsal cinsiyet aşılması ve inşası; insanın ölümüne dek uzanan toplumsallaşma sürecinde -cinsiyete göre farklılaşan yaptırımlarıyla- kültürel bir etkinlik olarak devam eder.

Dil düşünceleri etkileyen, toplumsal cinsiyet rollerini şekillendiren ve dolayısıyla da toplumsal cinsiyet eşitliğini toplumlara yerleştirme potansiyeli taşıyan bir araçtır. Dil toplumsal cinsiyet kimliğinin içselleştirilmesinde etkin bir rol üstlenir. Dil yoluyla kadına ve erkeğe toplumsal cinsiyet rolleri ve geleneksel önyargılar enjekte edilir.

Çocuklukta başlayan ve **erkekler genellikle güç, cesaret, dayanıklılık; kadınlara ise zayıflık, kibarlık, duygusallık** atfeden toplumsal cinsiyet eğitimi, yetişkinlikte de devam eder ve kişilerin davranış biçimlerinden seçecekleri mesleklere kadar etkisini sürdürür.

Çoğu zaman bilincinde olmaksızın cinsiyetçi bir dil kullanır ve yeniden üretiriz. **Adam** kelimesiyle başlayan her şey neredeyse ayrımcılık içerir ama dil alışkanlığıyla kullanırız. **Adam yerine koymak, adam etmek** gibi. **Sözünün eri, erkeklik öldü mü, erkeklik sende kalsın** gibi deyimlerde **dürüstlük, cesaret, olgunluk** gibi kavramlar erkeklik üzerinden ifade bulurken **karı gibi, karılık etme-** gibi deyimlerde **döneklilik ve korkaklık** kadınlık üzerinden anlatılır.

Edebiyat hem **bireylerin düşünsel dünyasını**, hem de **toplumların kolektif bilincini şekillendirme** niteliğine sahiptir. Tarih boyunca edebi eserler, yalnızca estetik bir zevk sunmakla kalmamış, aynı zamanda toplumsal değişimlere yön vermiş ve bunların taşıyıcısı olmuştur. Edebi eserler, insanların düşünce yapısını zenginleştirmeyi ve duygudaşlık geliştirmeyi sağlar. Ötekileştirilmiş sesler için bir araç sağlayarak onların hikâyelerini anlatmalarına ve dolayısıyla toplumsal anlatıları yeniden şekillendirmelerine olanak tanır. Edebiyat eserleri insanı, diğer sosyal bilimlerin yaklaşmadığı bir noktadan anlamaya ve anlatmaya odaklıdır.

Cinsiyetlerine, cinsel yönelimlerine bakılmaksızın eşit haklara sahip olması için verdikleri mücadele yalnızca meydanlarda ya da yasalar aracılığıyla verilemez. **Edebiyat da ayrımcılığa, eşitsizliğe maruz kalanların sesini duyurmasının en güçlü yollarından biridir.** Okumak ve yazmak edilgen değil, harekete geçiren bir eylemdir, toplumsal ve siyasal bilincin uyandırılmasında edebiyat çok ciddi bir katkı sunar. Kadın ve kadın sorunları açısından baktığımızda, edebiyat dünyası, kadın mağduriyetlerinin geniş kitlelere taşınmasında önemli bir araç olduğunu söyleyebiliriz.

Toplumsal cinsiyet çağdan çağa coğrafyadan coğrafyaya değişimler gösterse de kadınlar aleyhinde gözlemlenen tutum değişikliği insanlığın yerleşik yaşama geçmesiyle başlamıştır diyebiliriz. **Dede Korkut** öykülerinin göçebelik dönemlerine rastlayan örneklerinde at binip kılıç kuşanan kadınları, toprağa yerleşmeden sonra bu etkinliklerini kaybeder ve eylemsizleşir. İslamiyet öncesi göçebe dönemi yansıtan destanlarda kadınlar erkeğin arkasında değil yanında ve önemli bir konumda tasvir edilmektedir. **Destanların hepsinde kadınlar fedakâr, cesur, kahraman ve güzel özellikleriyle tasvir edilmişlerdir.** Oysa ilerleyen dönemde kadın edebiyatta silik bir nesne ya da kötücülüğün simgesi olarak yer almıştır.

Tanzimat romanında kadın, kamusal alanda tam anlamıyla yer alamadığı için, toplumsal görünürlüğü zayıftır. Mahrem alanda da ataerkilliğin kendisine tanıdığı sınırlara hapsolmuştur. Ancak görece **yenilikçi bakış açısıyla**, o dönem romanlarında, görücü usulü evlilik, cariyelik, kadının kendi isteği dışında kendinden yaşça büyük bir erkekle evlendirilmesi, üzerine kuma getirilmesi, eğitimsizliği, şiddete maruz kalması ve eşinden boşanamaması gibi durumlar, eleştirel bir tutumla ele alınır. Tanzimat dönemi romanlarında Batılılaşma sorunsalı dolayısıyla alafranga züppe tipi karşımıza çıkar. Erken modernleşme romanlarının temel endişesi **“aşırılık”**tır. Aşırı Batılılaşmış kadın ahlaksızlaşırken, aşırı Batılılaşmış erkek de **“kadını”**laşır. Yazarların arzu ettiği modern Türk kadını **“sade, ciddi, Batıcı değerlerden uzak, Türk milli kültürünün bir ürünü; cinselliği belirsiz, bireysel aşk yerine milli ideallere bağlılığı koymuş bir kadın”**dir.

Millî mücadele ve erken cumhuriyet döneminde edebiyat alanında yeni ideal kadın temsilleri doğmuştur. Toplumsal cinsiyet rollerinin baskısına başkaldıran kadınlar, edebiyatta artık eğitilmiş, meslek sahibi, bağımsız tam bir birey olarak kabul görmüşlerdir. Bu dönem yazarları toplumsal bir dönüşümün tanığı oldukları için eserlerine yansıttıkları karakterler de bu değişimi yansıtmışlardır.

Toplumsal cinsiyetin kadına yönelik ahlaki beklentileri, edebi metinlerde de yansımaları bulmuştur. Bu dönem kitaplarında sıklıkla kullanılan kelimelere baktığımızda: Melek, olgun, fedakâr, sevecen, şirin gibi anlayışlı ve uyumlu olmaya; alıngan, evhamlı, hassas, kırılğan, nazlı, sulu göz, ürkek gibi duygusal, duyarlı ve incelikli davranmaya; evcimen, hamarat, maharetli, titiz gibi beceri sahibi olmaya yönelik kelimelerin, kadın karakterler için daha fazla kullanıldığını görüyoruz. Eda, Duygu, Melek, Nazlı, Nezaket, Sevgi, Şirin gibi kadın adları da aynı zihniyetin dilsel ürünleridir. Kadınların uyumlu, olgun, fedakâr, nazik, ağırbaşlı, edepli davranmasına yönelik

toplumsal cinsiyet rolleri; yukarıdaki kelimelerin kadınlar için daha fazla kullanılmasında etkili olduğu gibi bu rollerin dışına çıktıklarında maruz kaldıkları adi, cilveli, civelek, fettan, hırçın, hoppa, iveli, şirret, başına buyruk, otoriter, taş kalpli, çaçaron, çirkef, dedikoducu, dırdırcı, kaprisli, kibirli, yaygaracı gibi etiketlemelerin de daha çok kadın karakterler için kullanılmasında etkili olmuştur.

40'lı ve 50'li yıllarda işlenen toplumsal konular çeşitlenmiştir. Farklı toplumsal kesimler ve bunlar arasındaki sınıfsal çatışmalar, değişen toplumsal yapı ile birlikte kadın temsilleri de farklılaşmıştır. **Bu dönemde kadın karakterler köylü, işçi, aydın, burjuva özellikleri ile karşımıza çıkar.** Kadın yazar sayısında büyük artışın olduğu **1950-1980 arasındaki kuşağın** yaşanan siyasi olaylarla bağlantılı biçimde **politize** olduğunu söylemek mümkün. Dil imgesel ve soyut bir ifade aracına dönüşmüş, şiire yaklaşmış ve **kadın duyarlılığı edebiyatta yerini bulmuştur.** Yine kadın yazarların artışı ile bağlantılı olarak edebi metinlerde kadın karakterlerin **“nesneden” “özneye” evrilerek** bireysel varlıkları, farklı yüzleri, ruhsal durumları ve sorunlarıyla geniş bir çerçevede ele alınıp çeşitli cephelerden işlendiğini görüyoruz.

Türkiye’de **ikinci dalga feminizmin ortaya çıktığı seksenler** ve ilerleyen süreçte kadın imgesi yazarların en çok önemle üzerinde durduğu konulardan birisidir. Kadının toplum içinde yerini alması, aydın ve çağdaş olmak için verdiği mücadele, kadın-erkek ilişkileri, kadının cinsel yönden uğradığı baskılar bu dönem eserlerinde işlenmiştir. Kadın yazarlar kadınları bir dekor unsuru olarak kullanmaktan öte, onların yaşamlarını, varoluş sancılarını ve içsel yolculuklarını edebiyatın merkezine taşımışlardır. **90’lar ve sonrasında bugüne kadar gelen yeni kuşak yazarlar** konu seçimlerinde olabildiğince cesur davranmaktadır. Kadınların ve lgbti bireylerin yaşadığı haksızlıklar; töre cinayetleri, kadına şiddet, cinsel istismar, tecavüz, ensest gibi temalar kadın gözüyle/ eliyle aktarılmaya başlamıştır. **Kadın bedeni ve cinsellik, eskisi gibi erkeğin belirlediği dinamiklerle değil kadınların kendi bakış açılarıyla işlenmektedir.**

Ülkemiz genelinde **arsa piyasasında şehirlerarası fiyat farkı** giderek belirginleşirken, 2026 yılı yatırımcılar açısından yalnızca bir takvim değişimi değil; doğru okunduğunda önemli fırsatlar barındıran kritik bir eşik olarak öne çıkacağı aşikardır. Ulaşım yatırımları, yeni imar alanları, sanayi ve lojistik gelişmeler ile **kentsel dönüşüm odaklı bölgelerde arsa değerlerinin daha hızlı yükseldiği** görülürken, bölgesel ve hatta mikro ölçekte yapılan analizlerin yatırım başarısındaki belirleyici rolü her geçen gün değerini artırmaktadır.

Büyükşehir ve Anadolu Ayrışması Daha da Netleşmekte

2026 yılı arsa piyasasında genel tablo daha net bir çerçeveye oturmuş durumda. Büyükşehirlerde artan nüfus baskısı, göç hareketleri ve sınırlı arsa arzı fiyatları yukarı yönlü baskılamaya devam ederken; Anadolu şehirlerinde daha dengeli, kontrollü ve uzun vadeye yayılan bir değerlenme süreci dikkat çekmeye başlamıştır.

Sektörel veriler; imar durumu netleşmiş, ulaşım ve altyapı projeleriyle desteklenen bölgelerde arsaların değer artışlarının, plansız ve gelişim öngörüsü zayıf alanlara kıyasla çok daha güçlü seyrettiğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu durum, yatırımcılar için “**şehir seçimi**” kadar “**doğru bölge ve doğru parsel seçimi**”nin de kritik hale geldiğini göstermektedir.

Arsa Yatırımı: Kısa Vadeli Kazanç Değil, Stratejik Bir Varlık

Bize göre **arsa yatırımı**, klasik anlamda kısa vadeli al-sat beklentisinden ziyade, **geleceğe yönelik stratejik bir değer saklama ve geliştirme aracı** olarak konumlanmaktadır. İmar planı kesinleşmiş, altyapı yatırımları devam eden ve ulaşım projeleriyle desteklenen bölgelerde değer artışı daha kısa sürede gerçekleşirken; gelişim potansiyeli sınırlı, planlama süreci belirsiz alanlarda yatırım geri dönüş süresi uzayabilmektedir.

Bu noktada yatırımcıların beklentilerini net biçimde belirlemesi büyük önem taşıyor. Kısa vadede likidite hedefleyen yatırımcılar ile uzun vadede yüksek getiri hedefleyen yatırımcılar için **doğru arsa tipi ve bölge tercihleri** birbirinden ciddi şekilde ayrışıyor.

İstanbul ve Anadolu Şehirleri Arasındaki Denge

İstanbul'da arsa piyasası; kentsel dönüşüm projeleri, yeni metro ve ulaşım hatları, ticari ve konut odaklı büyük ölçekli yatırımlar nedeniyle güçlü talep görmeye devam ediyor. Şehirde arsa arzının sınırlı olması, fiyatların yüksek seviyelerde kalmasının temel nedenleri arasında yer alıyor. Bu durum, İstanbul'u daha çok yüksek bütçeli ve uzun vadeli yatırımcılar için uygun bir pazar haline getiriyor.

Buna karşılık **Kırıkkale** gibi şehirlerde daha geniş arsa arzı ve kontrollü talep artışı, fiyatların daha dengeli ve sürdürülebilir bir seyir izlemesine olanak taşımaktadır. Bu tür şehirlerde ani fiyat sıçramaları yerine, altyapı ve planlama süreciyle paralel ilerleyen, zamana yayılan bir değerlendirme eğilimi öne çıkmaktadır. Özellikle sabırlı yatırımcılar için bu ve benzeri pazarlar, daha öngörülebilir bir risk-getiri dengesi sunmaktadır.

2026 Projeksiyonları: Sıralama Değil, Derinleşme

2026 yılına yönelik projeksiyonlar, şehirler arasında köklü bir fiyat sıralaması değişimi beklenmediğine işaret ediyor. Ancak Ankara, İzmir, Antalya ve Kocaeli gibi nüfus artışı, sanayi gelişimi, turizm ve altyapı yatırımlarının yoğunlaştığı şehirlerde arsa fiyatlarının yukarı yönlü hareketini sürdürmesi beklenmektedir.

Bu şehirlerde özellikle yeni ulaşım aksları, sanayi ve lojistik bölgeleri çevresi ile planlı gelişim alanlarının, ortalamanın üzerinde bir değer artışı potansiyeli taşıdığı değerlendiriliyor.

Yatırım Kararında Kritik Başlıklar

Arsa yatırımı planlayanların; hedefledikleri bölgelerdeki arsaların,

- İmar durumu ve Plan notlarını,
- Tapu niteliğini,
- Bölgenin mevcut ve planlanan ulaşım–altyapı projelerini,
- Çevresel gelişim potansiyelini detaylı biçimde analiz etmesi büyük önem taşımaktadır.

Yatırım sürecinin yalnızca doğru alım zamanlamasından ibaret olmadığı; rayiç değer artışlarının vergi, tapu harcı ve diğer yasal maliyetleri de doğrudan etkilediği unutulmamalı. Satış tarafında ise altyapı projelerinin tamamlandığı veya imar durumunun güncellendiği dönemler, genellikle daha avantajlı fırsatlar sunulan dönemlerdir.

Profesyonel Analizin Önemi

Arsa yatırımı; sanılanın aksine içerisinde çok sayıda değişken barındıran, yüksek bilgi ve deneyim gerektiren bir süreçtir. Bu noktada profesyonel değerlendirme ve uzman görüşü ile birlikte hazırlanan fizibilite ve geliştirme raporları; yatırımcılar için daha şeffaf, kontrollü ve güvenli bir karar zemini oluşturur.

Bu nedenle 2026 yılında güçlü ve sürdürülebilir bir arsa yatırımı hedefleyen yatırımcıların; kulaktan dolma bilgiler yerine veriye dayalı analizlerle, bölgesel dinamikleri doğru okuyarak bilinçli ve planlı adımlar atması gerektiği özellikle vurgulanıyor.

“Bir çözüm olduğuna inanmak, bir çözümün yolunu açar.”

David J. Schwartz

Bir çalgı düşünün yüzeyi deri ile kaplı çerçevesi ağaçtan yapılmış. Öyle bir enstrüman ki bu, ilk görüşte kalbinizi ısıtan ve elinize aldığınızda yüzünüzde hafif bir tebessüm bırakan. Bu enstrüman **bendir**den başkası değildir. Her vuruşta sesi gönlünüzün ritmini yakalar ve sizi kendi dünyasına çeker, hayaliyle bütünleştirir.

Bu enstrümanı çalma yetisini edinmek uzağınızda değil. **Çiğdemim Derneği**'nde başlamıştır. Her yıl Ekim ayında derneğin birbirinden renkli atölye çalışmaları bulunmaktadır. Ve ilk defa 2025 senesinde **bendir atölyesi** açılmıştır.

Ben ilk defa bendir kursuna yazıldım. Bu çalışmayı ritim ustası **Bülent Balcı** vermektedir. Hocamızın bizzat kendi hazırladığı **ritim kitabı** başucu kitabımız oldu. Öyle ki ders bitince bile eve geçip kitaptan verdiği ödevleri yapıyoruz. Kitapta hocamız ritim kalıplarını, ritim hareketlerini, ritim yazılımlarını ve sürelerini anlatmakla kalmayıp usullere ve ritim çeşitlemelerine de değinmiştir. Bir başka deyişle hocamız kitapta en ince ayrıntısına kadar değinmiştir ritmin ve metodun.

Ders esnasında **Bülent hocamızın bendiri** ve **Nilgün hocamızın tefi** ile ilahilerden yabancı rock müziğine değin birbirinden renkli eserleri ritim ile dem vuruyoruz. Bu eserler sizi sadece diyar diyar gezdirmiyor aynı zamanda ritim ve müzik kulağınızın gelişmesinde katkı da sağlıyor. Bu sayede musiki pencerenizden farklı tınıda eserler, farklı tonda eserler giriyor. Bakış açınız değişiyor. Böylelikle siz her yeni eserde ritmi yakalayıp o şekilde de sonlandırılıyorsunuz.

Bülent Balcı hocamız bir konuşmasında **başlangıç ve bitiş arasındaki uyumu** şu şekilde ifade etmektedir: *“Ritim bir adımla başlar ve bu adımın bitişi de önemlidir. Başlangıçtan bitişe kadar devam eden bu adımın yolda bıraktığı sesi, tınısı, ritmi önem kazanır.”*

Ben hayatımdaki ritmi bendir kursu ile yakaladım. Müzik dinleme alışkanlığım değişti. Ve müzik kulağı edinmeye başladım. Bu hususta başta ustam **Bülent Balcı** olmak üzere **Nilgün hocama** ve bu kursu açarak dünyamı ritimleştiren **Çiğdemim Derneğine** teşekkürü bir borç bilirim.

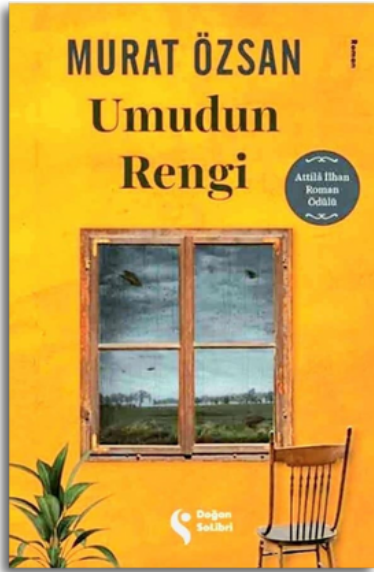

‘Türkiye’nin Kültür Sanat Portalı / Sanattan Yansımalar’da bir önceki yazımın konusu, eylül ayı ile de ilişkili olarak Türk edebiyatında psikolojik roman denilince ilk akla gelen, **Mehmet Rauf’un “Eylül”** romanıydı. Bu kez, psikolojik roman türünün son dönemde dikkat çeken örneklerinden olan **Murat Özsan’ın “Umudun Rengi”** isimli eserini ele alıyorum.

Günümüz yazarlarının birbirinden etkileyici romanları, edebiyatımıza zenginlik katmaya devam ediyor. Özellikle bireyin iç dünyasını ve çevresiyle, toplumla kurduğu çatışmalı ilişkileri ele alan eserler hayli ilgi uyandırıyor. Yazar **Murat Özsan’ın**, 2018 yılında yayımlanıp 2019’da **Attilâ İlhan Roman Ödülü’ne** layık görülen **“Umudun Rengi”** adlı eseri, bu belirtilen hususların yanı sıra bilhassa kurgusunun sağlamlığıyla dikkat çekiyor.

Nitekim seçici kurul da, yazarı **“toplumsal kaygıları gözeterek insanı ele alış tarzı ve kurgudaki ustalıkları nedeniyle”** ödüle değer bulunduğunu vurguluyor.¹

Olay örgüsü, ana karakter **Umut’un** bir psikiyatri kliniğinde, hafızası bulanık bir hâlde kendine gelmesiyle başlıyor. Genç adam aşırı doz ilaçla intihar girişiminde bulunduğundan psikolojik tedavi görmektedir. Onunla yakından ilgilenen doktoru, ölüm arzusunun arkasında yatan ruhsal boşluğu, **Umut’un** geçmişindeki travmaları, aile ve toplumla yaşadığı çatışmaları, yavaş yavaş açığa çıkarır. Okur da, genç adamın yaşadıklarının, belleklerimizde yer etmiş toplumsal izlerle nasıl kesiştiğine tanık olur. Yazarın, bireyin ruhsal katmanlarını açarken, 1971-2016 yılları arasında ülkede yaşanan çeşitli siyasal ve sosyal çalkantılar ile hafızalara derin acılar bırakan bazı olayları, romanın dokusuna ustalıkla işlediği görülüyor.

Murat Özsan eserinde, doğrusal bir zaman kurgusu yerine geri dönüşlerle ilerleyen **dinamik bir anlatımı** tercih etmiş. Bu da,

baştan itibaren okurun dikkatini canlı tutuyor. Karakter kadrosunun genişliği ve yollarının birbirleriyle sürprizli şekilde kesişmesi ise merakın artarak devam etmesini sağlıyor. Roman, bireyin iç dünyasını işlerken aynı zamanda geniş bir toplumsal arka planı da gözler önüne seriyor. Anlatım, olaylar ve kişilerin birlikte ince ince örülmesiyle ilerliyor, ritim giderek yükseliyor ve sonunda güçlü bir finale bağlanıyor. **Umut’un** hep zihninde taşıdığı **‘umudun kaç rengi var’** sorusu da cevabını buluyor.

“Umudun Rengi”, klinik ortamını merkeze almasıyla **Peyami Safa’nın 9. Hariciye Koğuşu’nu** hatırlatsa da, ondan farklı olarak yalnızca bireysel yaralara odaklanmıyor. Ankara’nın muhtelif yerlerinde ve Hacettepe Üniversitesi’nin Beytepe Yerleşkesi’nde geçen kişisel öykülerle iç içe geçmiş olan ve Türkiye’nin yakın tarihinde iz bırakan çeşitli toplumsal olayları da tekrar anımsatıyor.

Romanın sonunda ise 2016'da Ankara'da yaşanmış, yürekleri dağlayan trajik bir olayın, önemli karakterlerden birinin yoluyla nasıl kesiştiğini görüyoruz. Bu kesişme, **bireysel acı ile toplumsal travmayı** aynı noktada buluşturarak okuru derinden etkiliyor.

Psikolojik roman denilince çoğunlukla akla, uzun ve yorucu ruh çözümlenmeleri gelir. Bu eserde ise **Murat Özsan**'ın, hekim olmasının sağladığı mesleki birikim ve gözlem yeteneğini gayet yerinde kullanarak söz konusu çözümlenmeleri sıkmadan yapmış olduğunu söyleyebiliriz. Karakterler yapaylıktan uzak, gerçekçi ayrıntılarla okurun karşısına çıkıyor. Bu sayede eser, hem edebiyat açısından başarılı bir **"psikolojik roman"** örneği, hem de okuyucular için sürükleyici bir anlatı sunuyor.

Sonuç olarak **"Umudun Rengi"**, yalnızca bireyin ruhsal derinliklerine inmekle kalmıyor; aynı zamanda Türkiye'nin yakın tarihine de ayna tutarak, kişisel sorunlarla toplumsal yaraları aynı sahnede buluşturan bir roman olarak dikkat çekiyor. **Murat Özsan**, hekim gözüyle gördüklerini edebiyatın incelikleriyle birleştirerek okuru hem düşündüren hem de kalbine dokunan bir anlatı sergiliyor. Bu yönüyle **Umudun Rengi**'ni, çağdaş Türk edebiyatındaki **psikolojik roman** geleneğinin önemli eserlerden biri olarak değerlendirebiliriz.

(Söz konusu roman Çiğdemim Derneği Oğuz Tansel Semt Kütüphanesinde mevcuttur.)

KAYNAKÇA:

(¹) <https://tilahan.org/2019-attila-ilhan-edebiyat-odullerinin-sahipleri-aciklandi/>

(NOT: Bu yazı, 'Türkiye'nin Kültür Sanat Portalı / **Sanattan Yansımalar**'da 02.10.2025 tarihinde yayınlandı.

<https://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/h-suat-ilgaz/umudun-rengi-bireysel-yara-toplumsal-bellek/3685/>)

Fazla kurcalamayın hayatı,
Vicdanınız temizse,
Yüreğiniz de güzelse..
Yaşayın gitsin işte...

Can Yücel

17 Aralık akşamı **Çiğdem Mahallesi muhtarımızın bir buçuk yıllık muhtarlık çalışmalarını** bizlere anlattığı bir oturum yaptık. Bu toplantının duyurusuna, muhtarlıkların kaldırılmasının sözkonusu olduğu haberi ile giriş yapılmıştı. Çok başarılı bir sunum yapılan bu etkinlik için böyle bir girişe gerek duyulması, muhtarları ve mahalleyi biraz daha yakından düşünmemi tetikledi.

Muhtarlıkları yok etmek mahalleleri yok etmek anlamına gelecek. Bu yok ediş yapıları, sokakları, parkları, işyerleri ve insanlarıyla bir yerleşim yerini ortadan kaldırmak biçiminde olmayacak tabii ki. Muhtarlıkları kaldırmakla mahalleler iradelerini yitirecek. Yaşantılarını en yakından ilgilendiren konularda taleplerini seslendirmek, takip etmek, yaşam çevreleriyle ilgili kararları nasıl değerlendirdiklerini doğrudan kendileri yansıtmaktan mahrum olacaklar.

Oysa günümüzde insan hakları gibi **hemşerilik haklarının** varlığı da kabul ediliyor. **Kent hakkı** adıyla anılan bu haklar tanımlarda kalmıyor, kurallaştırılıyor, takip ediliyor. Bir kent mekanında her ne biçimde olursa olsun yaşayanlar, hemşeri kabul ediliyor ve oradaki olanaklardan yararlanmak, orasıyla ilgili kararlarda söz sahibi olmak hakkını elde etmiş sayılıyor.

Hukuk, “hak” kelimesinin çoğulu olarak “haklar”dan türemiş. Haklar da içinde olmak üzere toplumsal ilişkileri düzenlemek amacıyla konulan, maddi yaptırıma bağlanmış ve uyulması zorunlu kurallara hukuk demişiz. İşte hakların varlığı nedeniyle **hemşerilik hukuku** da var. Aynı biçimde **mahallelik hakları, komşuluk haklarının** da olduğunu, bunların da kendi hukukunu doğurduğunu söylemeliyim.

Nitekim **hemşerilik ve komşuluk hukuku** yasalarımızda düzenlenmiş. Bunlar genellikle yerel yönetime katılım, mülkiyet ilişkileri ile rahat kaçırıcı, huzur bozucu durumların giderilmesini, gerektiğinde yargı kararıyla yaptırımları kapsıyor. Ama benim üzerinde durmak istediğim bunların ötesinde **mahalleli ve komşu hakları**, yani **mahalleli ve komşu hukuku**.

Ortak mekanlarda bulunmanın, benzer koşulları paylaşmanın getirdiği karşılıklı anlayış, belli hakları yaratır. Paylaşılan mekanlardaki ilişki hukuku yazılı olmasa da yerleşik, tekrar edile edile alışılan pratik kurallarla doğar. Toplumsallık bunu getirir. Yaşam bunlarla kolaylaşır, daha güvenilir, keyifli hale gelir. Kısacası kalitesi yükselir.

Uygar insanların birbirine, çevrelerine duydukları saygı gereği uyulacak davranış ilkeleri var elbette. Uygunsuz yer ve saatlerde gürültü yapmamak, eline geçen her atığı orta yere bırakmamak, otomobilini başkasının aracını engellemeyecek biçimde park etmek...

Fakat bunlar bence **komşuluk hukuku kapsamını** açıklamaya yetmez. Bu hukukun daha farklı bir kapsamı vardır. Kapınızı çalan herhangi birini içeri buyur eder misiniz? Uygar biri olmanız bunu gerektirir mi? Hayır. Ama evinin anahtarını unuttuğu için kapıda kalan komşu çocuğunu ana babası gelinceye kadar evinizde konuk etmeniz beklenir. Birkaç gün geçmiyor ki camilerimizden bir mahallelimizin vefatı duyurulmasın. Bunların her biri için nezaketen taziyeye gitmeniz gerekli mi? Tabii ki hayır. Fakat 30 daireli 25 yıllık apartmanda bir dairedeki eşin ani vefatı üzerine başsağlığı dilemeye on beş gün boyunca yalnız 4 komşu daire sakininin uğraması, komşuluk hukukuyla ne kadar uyuşur? Ya emanet etme? Komşuluk ve mahallelilik hukukunun bence güzel bir yanı da sizin olanın bir süreliğine başka bir elde sizmişsiniz gibi korunup kollanacağını bilmektir. Evcil hayvanınızı, çiçeklerinizi, kargodan size ulaştırılan gönderiyi yakın komşunuz hatta bir mahallelinize kaygı duymadan bırakabilmek hakkı kendini iyi hissetmek için bire birdir.

Elbette üzerinden neredeyse yarım yüzyıl geçtikten sonra 80'lerin sevilen dizisi **Perihan Abla**'daki gibi birbirine yapışık mahallelik, sınıksıkı bir komşuluk hukuku beklemek artık doğru değil. Çünkü pompalanan tüketim, daralan vakitler ve çeşitlenen kendini ifade imkanları ile konforlu yalnızlıklar hep farklı olmaya, küçük grupçuklar halinde ayrılmaya ve orada kalmaya teşvik ediyor bizleri.

Olsun varsın. Yine de bir uçta her bir komşunun her şeyini didik didik eden komşuluk ilişkilerinden öteki uçta birkaç günde bir kısa asansör yolculuğu karşılaşmalarında bile birbirini tanımazdan gelip dışlamaya savrulmak doğru mu?

Önce bireyler arası ilişkilerde **kişi haklarına saygı** olmalı ki komşuluk hakları korunsun düşüncesine katılmıyorum. İnsanlar önce balkonlarından halı silkelememeye, izmarit fırlatmamaya, çöplerini vakitli vakitsiz kapı önlerine saçmamaya, tedbirsizce yemek kokularını bütün çevreye yaymamaya, çocuklarının gürültüsüne bir son vermeye alışmalı, sonra geliyorsa komşuluk gelsin fikri bana sorarsanız sorumluluktan uzak durmanın bir yolu. Ama samimiyetle sürdürülecek **güleryüzlü bir yaşantının**, değer yaratmayı uzaklara gitmeden yakın çevresinde de olası kılmanın yolu değil.

Ahlaki değerlerin tümü doğuştan edinilmiyor. Aile, arkadaşlar, mahalle, alışveriş, okul, iş, gezmeler gibi yaşam boyunca sürdürülen binbir çeşit ilişkiden türetildiğine inanıyorum. Davranışların yalnız "**aile terbiyesi**" ile öğrenildiği, devam edilen okulda edinildiği, vaktini "**iyi**" insanların yanında geçirdiğinde insanın davranışlarını düzeltereği gibi bireyin ömür boyu sürdüreceği doğru alışkanlıkları birkaç mecranın zorlamasıyla edinmesi ne kadar gerçekçidir?

Bu alanda akıldan hiç çıkarmamak gereken bir şey var: Ne kadar direnirsek direnelim **yaşamı toplumsallık içinde sürdüren canlılarız**. Zorunluluktan da olsa paylaşılan mekanlarda, yüzyüze kalınan, birinin yaptığı bir biçimde diğerlerinde yansıyabilen topluluklarda ortaklaşa yaratılan alışkanlıklar doğması mümkündür. Davranışlar ve buradan yola çıkılarak **ortak ahlaki değerler** dahi oluşabilir. Yeni taşınana kapı aralığından "**Hoşgeldiniz. Güle güle oturun**" denilen apartmanda pek az insan bunu tekrar etmekten uzak durur.

Yerleşmiş uygulamalara elbette gönüllüce katılmayanlar da çıkar. Ama **Ölü Ozanlar Derneği** filminde de izledik, yeterince süre geçer ve yürüyüş devam ederse grupta adımlar aynı ritme girer, çünkü uyum rahatlatıcıdır. Böyle olunca herkes yakın çevresinden ne beklenebileceğini rahatça tahmin edebilir. Karşılıklı güven, anlayış artar. Yaşam kalitesinin yükseltilmesi için cesaretle yeni uygulamalara girişilebilir.

Mahalleli ve komşuluk hakları için **Çiğdem**'de ayrı ayrı birer kampanya yapsak var mısınız? Bu haklarımızı birlikte konuşarak ağır ağır tanımlasak, bir bir duyursak, **Çiğdem**'de bu haklara dair gözlem ve değerlendirmeleri dergimizde yayımlasak. Belki **Çiğdem Mahallesi** bu yolla bir ilki daha başlatır.

Oksijen Gazetesinde yazmaya başlamak, Özge Öner'in çok akıcı dil kullanmasına yardımcı olmuş. Kolay anlatımıyla başarılı bir iktisatçı ve akademisyen olan yazarımızı daha çok başarılı günler bekliyor. Leonard Cohen'in "Everybody Knows" şarkısındaki satırlarda. "Herkes biliyor geminin su aldığını, Herkes biliyor kaptanın yalan söylediğini..." 2026 yılı gelmeden yine vergi paketleri açıklandı, köprü ve otoyolların rakamları geçiş ücretleri zamlandı. Asgari ücret artınca markette etiketler değişti. Falan filan... Gemi su alıyor, filikalara binecekler çoktan belli, sabit maaş alan halkımız. Kitaptan alıntı yapalım;
Türkiye'de firma iflasları ve konkordato artışları tavan yapması vahim tablo oluşturmaktadır. İflas bayrağını çeken şirketler, otomotiv ve konaklama başta olmak üzere coğrafi olarak belli

başlı şehirlerde kümelenmiş durumda. Bugün sanayi sitelerinde, Perşembe pazarına, mobilya atölyeleri, otomobil fabrikalarında ve Mahmutpaşa dükkânlarında dolaşan insanların aynı derinliklerini görmek mümkün.

Benim bu yaklaşımda en çok ağırıma giden ise öyle ya da böyle yüzyıllardır Batı medeniyetinin parçası olmak gayesiyle çarpınan bir milletin, daha az ticaret yapan, daha az üreten, daha az tüketen, daha az refaha erişimi olan ve yüksek insanlık ailesinin bütün hazlarından vazgeçmek zorunda olan bir pozisyona konumlandırılma gayretidir. Altına tekerlek koydular ülkenin, doğuya doğru ittiriyorlar. Bu buhranın derinliği ve süresi o kadar sıradışı ki günün sonunda bir düzlüğe çıkılacaksa da daha düşük standartlarının kanıksandığı, iş yapabilme kabiliyeti ve bilgisinin geri döndürülemez bir biçimde yok olduğu ve değişen dünya düzeninde kendine yer bulmak kabiliyetinden yoksun bir ülkeye dönüşmüş olabiliriz. Problem iktisadi değil, siyasidir. Haliyle iktisadi olmayan bu problemin çözümü seçim sandığındadır. Türkiye'de bu durumlarda siyasi tarih bize her

zaman yeni bir merkez sağ alternatif sunduğu bilinmelidir. Hür teşebbüs deyip merkez sağ elini devletin cebinden çıkarmadıkça sorun devam eder. (Ademimerkezi sistem)

Türkiye'nin beyin göçü artık beyinlerin değil tahayyüllerin göçü. O yüzden, itiraz etme refleksi ise malumunuz bastırılmış vaziyettedir. İtirazın cezalandırıldığı yerde geriye kalan tek şey sadakat ve boyun eğme kalmıştır.

N. Emre Apaydın'ın yazdığı ve **Umay Özlem Çeri**'nin resimlediği **Pusulamız Gerçek Dünya** okurlarla buluştu.

Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından yayınlanan kitap; ailesi ve kedisi **Poyraz**'la birlikte **Albatros** adlı yelkenliyle dünya turuna çıkan küçük bir kızın gözünden bilimin, doğanın ve farklı kültürlerin hikâyelerinden oluşan büyüü bir yolculuk kitabı.

Hedef kitlesi çocuklar ve gençler olmakla birlikte biz büyüklerin de ilgisini çekecek bu hikâyeler birbirinden güzel resimlerle ve çok özenli bir tasarımla kitaplaştırılmış.

Tanıtım metnindeki şu cümleler kitabı çok güzel özetliyor:

“Sadun, Oda ve Deniz Boro'nun 1970'lerdeki gerçek dünya seyahatinden esinlenen kitap doğayı ve bilimsel düşüncüyü özgün öykülerin satır aralarından aktarıyor. Kitabın kahramanı Meltem'in denizlere, okyanuslara, tüm canlılara, bilim insanlarına ve farklı kültürlerle duyduğu merak ve coşkunu doğa sevgisi okuru da sarıp sarmalıyor.

Çevirdiğiniz her sayfada Meltem'in yeni bir keşfine, yeni bir macerasına tanık olacaksınız: Haritalar, pusulalar, yıldızlar, mektuplar, kartpostallar, deniz canlıları, tarihsel olaylar, kitaplar, şiirler, danslar, müzikler, insanlar, dostluklar... Yaşadığı benzersiz yolculuk hakkında Meltem duygularını şöyle ifade ediyor:

'Okyanus hayatın başladığı yerd. Sonsuzluk duygusu engin denizlerin tek hâkimiydi. Büyük maviliğin içindeki gizem insanı içine çekiyordu. Görünmez keşfettikçe mutlu oluyordum.'

Coğrafyadan denizbilimine, tarihten mitolojiye, biyolojiden sanat ve edebiyata kadar değişik konuları ele alan Pusulamız Gerçek Dünya, kapsayıcı bir bilgi evreninde okurları dünyaya farklı gözlerle bakmaya özendiriyor.

Dört yıllık titiz bir hazırlık sürecinin ürünü olan eser, uzmanların katkılarıyla şekillenen içeriği, 160 sayfalık büyük boy kuşe baskısı ve etkileyici illüstrasyonlarıyla, bilim ve kurmacayı birleştiren nadir örneklerden biri olarak öne çıkıyor.”

Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı yararına satışa çıkarılan **Pusulamız Gerçek Dünya**; Vakfın Bülten Sok. No. 32 adresinden veya internetten <https://alisveris.cinali.com.tr/pusulamiz-gercek-dunya> adresinden indirimli olarak satın alınabilir.

NOT: Yılbaşı yaklaşıyor... Bu kitap çocuklarınıza, yeğenlerinize, yakınlarınızın çocuklarına güzel bir yeni yıl hediyesi olacaktır.

Modern dünya hepimize bir hesap tablosu hediye etti. Her gün sosyal medyadaki etkileşim oranlarımızdan tutun akıllı saatimizdeki sağlık verilerimize, içtiğimiz suyun litresine dahi bakıyoruz. Banka hesaplarımızı kontrol edip güncel enflasyon verilerini takip ediyoruz. Özgeçmişimize eklediğimiz her bir sertifikayı başarı kriteri olarak sayıyoruz. Yaşam tarzımızı bu şekilde incelersek insanlık olarak tarihte hiç olmadığımız kadar refah içindeyiz. Bu refahı grafiksel olarak incelemek istersek önümüze **Gayrisafi Yurtiçi Hasıla** grafikleri çıkıyor. Bu grafiklerin dilinde aslında hepimiz bir başarı hikayesiyiz ve hesap tablomuz başarı kriterleri ile dolu. Ancak **her şey bu kadar iyiyse, verimli ve büyümekteyse neden insanlar bu kadar mutsuz, iş hayatında ruhsuzluktan şikayet ediyor ve sosyal ortamlarda insanlar neden o eski neşeyi özlüyor?** Neşemizin yerini neden kaygı aldı? İşte burada karşımıza bir paradoks çıkıyor.

Ekonomi bilimi bize her zaman daha fazlasının daha iyi olduğunu söyler. Oysa **insan sadece bir tüketici veya üretim faktörü değildir. İnsanlığın özünde anlam ve huzur aramak vardır.** Bu özü sadece rakamlarla sınırlamak insanı derin bir bunalıma iter. Bugünümüze baktığımızda elimizdeki telefonun modeli arttıkça yükseldikçe, hayata karşı duyduğumuz tatmin duygusunun geriye düştüğünü görüyoruz. Gardıroplarımız doluyor ama kimliklerimiz boşalıyor, artık kimsenin kimseden farkı yok, evlerimiz büyüyor ama içinde samimiyet azalıyor. Paradoks tam olarak bu. **Belki de refahı yanlış yerlerde arıyoruz.**

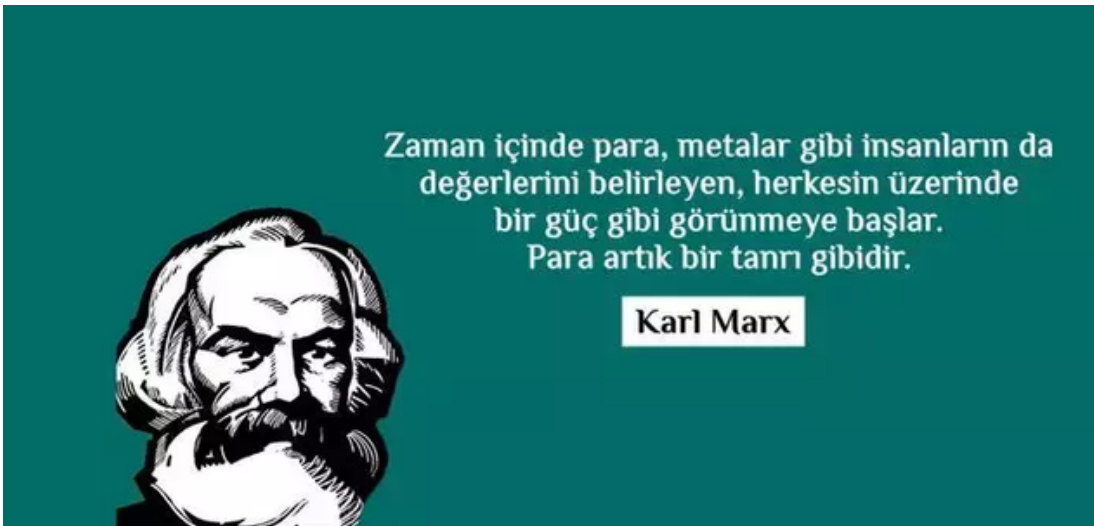
Bu noktada neden cebimizdeki para artarken içimizdeki boşluğun büyüdüğünü sormuş olabilirsiniz. Sorunuza 1970'lerde **Richard Easterlin** tarafından bir cevap gelmişti. Bugün '**Easterlin Paradoksu**' olarak biliniyor ve bu paradoks şunu söyler: **Maddi refahın artışı, ruhsal tatminin garantisidir.** Belirli bir noktaya kadar gelir artışı bizi hayata bağlasa ve kaygılarımızı dindirirse de, o eşik aşıldıktan sonra grafikler yükselmeye devam ederken mutluluk eğrisi sabit kalır.

Çünkü insan, sahip olduklarına hızla alışan ve kendini sürekli başkalarıyla kıyaslayan bir canlıdır. **'Hedonik adaptasyon'** dediğimiz bu süreçte, bugünün lüksü yarının sıradanlığına dönüşür; gardiropolar dolarken kimlikler boşalır. Sonuçta **Easterlin** bize şunu hatırlatır: **Refahı sadece 'sahip olmak' üzerinden tanımlayan bir toplum, ne kadar büyürse büyüsün, olduğu yerde sayan bir koşu bandının üzerindedir.** Belki de gerçek zenginlik, hesap tablolarına sığdıramadığımız o ölçülemez anlarda ve **'yeterli'** diyebilmenin huzurunda gizlidir. GSMH (ulusal gelir) bize **'ne kadar çok üretirsen o kadar gelişmişsin'** derken, insan psikolojisi **'ne kadar anlamlı yaşarsan o kadar mutlusun'** diyor. İktisat derslerinde gördüğümüz verimlilik ve büyüme hedefleri çoğu zaman insanın boş zamanını ve sosyal bağlarını feda etmesi ile sağlanır. Daha yüksek bir GSMH için daha çok mesai, daha çok tüketim gerekir. **Sonuç olarak istatistiksel olarak çok refah içinde ama mutsuz bir toplum oluşur. Robert Kennedy'nin dediği gibi; "Gayrisafi Milli Hasıla; çocuklarımızın sağlığını, eğitimlerinin kalitesini ya da oyunlarının neşesini kapsamaz. Şiirimizin güzelliğini ya da evliliklerimizin gücünü, kamusal tartışmalarımızın zekasını ya da kamu görevlilerimizin dürüstlüğüne içermez. Ne cesaretimizi ölçer, ne bilgeliğimizi, ne de vatanımıza olan bağlılığımızı. Kısacası; hayatı yaşanmaya değer kılan şeyler dışında her şeyi ölçer."**

Her şeyin uzağında, dünyaya ilginç bakan örnek bir ülke var: **Bhutan**. Bu ülke dünyanın ne kadar üretirsen o kadar varsın dayatmasına karşı çıkıyor. Onlar için **ilerleme; sadece fabrikaların bacasının tütmesi değil, ormanların korunması, kültürel mirasın yaşatılması ve ruhsal refahıdır.** Çünkü biliyorlar ki; doğası tahrip edilmiş, komşuluk bağları kopmuş ve sadece tüketime odaklanmış bir toplumda, banka hesapları ne kadar kabarık olursa olsun gerçek bir refahtan söz edilemez. Bu yüzden anayasasına **'Gayrisafi Milli Mutluluk' endeksini** yerleştirdi.

Sonuç olarak, belki de artık kendi içimizdeki o hesap tablolarını sorgulamanın vakti geldi. Refahı, biriktirdiğimiz başarı karneleriyle değil; **dostluklarla ve kendimize ayırabildiğimiz zamanla** ölçmeliyiz. Eğer sistem bize daha çok para için ruh sağlığımızı feda ettiriyorsa, orada büyük bir hesap hatası var demektir. Aslında GSMH rakamları çoğu zaman trajedilerden beslenir. Bir mahallede güvenlik sorunu arttığında satılan kilitler veya mutsuzluktan dolayı tüketilen ilaçlar ekonomiyi büyüyor gösterse bile biz biliyoruz ki, daha çok kilit huzur, daha çok ilaç sağlık demek değildir. Ekonomi bilimi bazen felaketlerimizden başarı hikayesi çıkarabilir. Ancak **cebimizdeki sıfırları çoğaltırken ruhumuzu koca bir sığır döndürmemek bizim elimizdedir.**

Mustafa Kemal Atatürk yalnızca cephede savaş kazanan bir komutan değil, aynı zamanda insanı, toplumu ve geleceği derin bir sezgiyle okuyabilen büyük bir devlet adamıydı. Onun anıları, askeri zaferlerden çok daha fazlasını anlatır; bir milletin nasıl ayağa kaldırıldığını, düşünceyle nasıl yol alındığını ve liderliğin yalnızca emir vermek değil, dinlemek ve anlamak olduğunu gösterir. Bu yazıda **Atatürk’ün** en çarpıcı ve anlamlı anılarından biri olan **“sofra başı”** anısı üzerinden onun **insan yönünü, düşünce sistemini ve liderlik anlayışını** ele alacağız.

Sofra: Bir Okul, Bir Meclis, Bir Gelecek Tasarımı

Atatürk için sofra yalnızca yemek yenilen bir yer değildi. Sofra, adeta **bir düşünce laboratuvarı, bir özgür tartışma alanı ve kimi zaman da küçük bir meclisti**. Yakın arkadaşları, komutanlar, yazarlar, sanatçılar ve zaman zaman halktan insanlar bu sofralarda bir araya gelir; ülkenin geleceği, eğitim, bilim, sanat, ekonomi ve toplum yapısı konuşulurdu.

Bir akşam sofrasında, genç bir öğretmen de davetliler arasındadır. **Atatürk**, her zamanki gibi herkesi dikkatle dinlerken öğretmenin çekingen tavırları dikkatini çeker. Bir süre sonra ona dönerek sakin ama etkileyici sesiyle sorar:

“Siz öğretmensiniz değil mi? Peki, bana söyleyin... Sizce bu milletin en büyük eksiği nedir?”

Genç öğretmen bir an duraksar. Böyle bir sorunun karşısında heyecanlanır, yanlış bir şey söylemekten korkar. Ancak **Atatürk’ün** bakışları cesaret vericidir. Derin bir nefes alarak cevap verir:

“Paşam, bence en büyük eksiğimiz... sorgulamayı bilmememiz.”

Sofrada kısa bir sessizlik olur. Ardından Atatürk hafifçe gülümser.

“Ben de Tam O Yüzden Buradayım.”

Atatürk, öğretmenin sözlerinden son derece memnun kalmıştır. Elindeki kadehi masaya bırakır ve şöyle der:

“Çok doğru söylediniz. İşte ben de tam o yüzden buradayım. Sorgulamayan bir millet, başkalarının aklıyla yaşar. Kendi aklıyla yaşamayan bir millet ise bağımsız olamaz.”

Bu sözler sofradaki herkes için derin bir etki yaratır. **Atatürk** devam eder:

“Biz bu millete neyi düşüneceğini değil, nasıl düşüneceğini öğretmek zorundayız. Öğretmenler, bu ülkenin gerçek kurtarıcılarıdır.”

O an genç öğretmenin gözleri dolar. Bir devletin kurucusunun, bir öğretmene bu denli değer vermesi yalnızca bireysel bir iltifat değildir; bu, **Cumhuriyet’in** hangi temeller üzerine inşa edildiğinin açık bir göstergesidir.

Liderlik: Dinlemekle Başlayan Bir Yol

Bu anı, **Atatürk’ün** liderlik anlayışını açıkça ortaya koyar. O, yalnızca konuşan değil; dinleyen, farklı görüşlere değer veren ve en genç fikirden bile ders çıkarabilen bir liderdi. Onun büyüklüğü, her şeyi bildiğini iddia etmemesinde; aksine doğruyu bulmak için sürekli soru sormasında yatıyordu.

Atatürk’ün sofrasında rütbe, makam ya da yaş, çoğu zaman ikinci plandaydı. Önemli olan fikirdi. Bir köylünün söylediği söz de, bir profesörün görüşü de aynı ciddiyetle dinlenirdi. Çünkü **Atatürk**, halktan kopuk bir aydınlanmanın mümkün olmadığını çok iyi biliyordu.

Bugüne Düşen Işık

Bu anı, aradan geçen yıllara rağmen bugün hâlâ yol göstericidir. Sorgulayan bireyler yetiştirmek, bilimi rehber almak ve özgür düşünceyi savunmak... Bunlar **Atatürk**'ün yalnızca sözlerinde değil, günlük yaşamında ve davranışlarında da karşılık bulan değerlerdi.

Bugün bir öğretmenin sınıfta sorduğu her “**neden?**”, bir öğrencinin merakla kurduğu her cümle ve özgürce ifade edilen her fikir, aslında o sofrada atılan düşünce temellerinin bir devamıdır.

Atatürk'ün anıları, geçmişte kalmış hatıralar değil; bugünle konuşan, geleceğe seslenen canlı derslerdir. Onun bir sofrada bir öğretmeni dinleyişi, bize liderliğin makamla değil, anlayışla ölçüldüğünü hatırlatır. Cumhuriyet'i büyük yapan da tam olarak budur: İnsanına güvenen, akli ve bilimi merkeze alan bir anlayış.

Ve belki de bu yüzden Atatürk, yalnızca bir dönemin değil, her dönemin lideridir.

2000'li yılların en çok izlenen ve izlerken gülmekten kırdıran programıydı **Mahşer-i Cümbüş**. Bu programı en özel kılan özellik doğaçlama drama teknikleriyle bezeli olmasıydı. Anında değişen durum ya da hikaye oyuncuların da -miş gibi yaparak o anda kalmalarını sağlıyor ve seyircilere renkli anlar yaşatıyordu.

Yaratıcı drama olarak adlandırılan bu etkinlik 2025 senesinde Ekim ayında **Çiğdemim Derneği** sayesinde **Kültür Evi**'nde açılmıştır. Yaratıcı drama kursunu **Sinem Tamer** hoca vermektedir. Hocamız TED Ankara Kolejinde 20 yıl yaratıcı drama, diksiyon ve hızlı okuma öğretmeni olarak görev almıştır ve çocuk, ergen ve yetişkin gruplarıyla çalışmalar yapmıştır. Sınıfımız üniversite öğrencisinden emekliye kadar değişen geniş bir yelpazedir ve her gönüllüye açıktır. Sınıfımızın içinde ben dahil drama çıkışlı olmayan katılımcılar da bulunmaktadır.

Kursumuz iki saat sürmektedir. Bunun sebebi bu iki saati hocamızın efektif kullanmasından kaynaklanmaktadır. Şöyle ki hocamız ilk olarak derse **ısınma turuyla** başlıyor. Bu drama oyununa başlamadan önce bizim hem enerjimizi yükseltmemize hem de birbirimizle etkileşim ve iletişim yolunu açıyor. Bu turun sonunda hocamız **ucu açık bir hikaye** anlatıyor ve bizi hikayeye çekmek için çeşitli **görsel ve işitsel öğeler** kullanıyor. Bu o kadar büyümlü bir an oluyor ki sanki bizler hikayeyi dinlemiyoruz da hikayeden fırlayıp çıkmışız gibi hissediyoruz. Hazırlık aşamasında ise hocamız sınıfı iki gruba ayırıp süre veriyor. Bu süre zarfında bizler hem hocamızın getirdiği materyalleri kullanıyoruz (kıyafet, aksesuar, şal, eşarp vs.) hem de kendi varyasyonlarımızı katıp hikayeyi sonlandırıyoruz. **Hikayenin sergilenmesine** gelince ortaya birbirinden renkli görüntüler çıkıyor. Sarhoş taklidi yapan mı ararsınız cadı taklidi yapan mı, şivelerle konuşan mı. Ne cevherler varmış bizde deyip kendimize şaşırıyoruz. Olay örgüsü nasıl gitmesi gerekiyorsa o anda nasıl kalıp yaşamamız gerekiyorsa oyunu güldürerek ya da düşündürerek sonlandırıyoruz. Haliyle 2 saatin nasıl geçtiğini anlamıyoruz.

Ben ilk günden beri katıldığım bu drama kursunda hiç oyunculuk eğitimimi almamış olmama rağmen içimde nasıl böyle bir ben varmış şaşırıyorum açıkçası. İçimdeki **drama oyunculuğu fitilini ateşleyen**, beni cesaretlendiren, özgüvenimi arttıran, benden farklı bir ben olduğunu da ortaya çıkartan başta eğitimcimiz **Sinem Tamer** Hoca olmak üzere **Çiğdemim Derneği**'ne teşekkürü bir borç bilirim.

Sandalyeleri severim, bana mutluluk veren nesnelere, özellikle tahtadan yapılmış olanları. Eşyalar içinde en gösterişsiz ve alçakgönüllü görüneni. Dört ayak, bir oturma, bir de arkalık, o kadar. Bu yalın formu öyle bir gururla taşır ki, onu küçük göremezsin, görmezlikten gelemezsin.

Sandalye, formu yalın bir nesne, ancak bana görsel açıdan hep zengin gelmiştir. Engin gönüllü, yalın insanlar gibi. Yataylar ve dikeylerle oluşmuştur, köşeli ve sert çizgiler egemendir. Yuvarlak hatlar bazen köşe dönüşlerini yumuşatmak için kullanılmıştır, belki de oturanı rahatsız etmemek için. Kabarık ve yumuşak döşemesi, oymalı arkılığı yoktur. Sandalye söylemek istediğini dolandırmadan söylemektedir, net ve etkili, eni boyu, ne olduğu belli. İşlevine hizmet eden formun dışında süs ögesi yoktur. O, insanların oturma gereksinimine göre biçimlenmiştir, ondan fazlası beklenemez. Sandalyede oturursun, hem de dik oturursun, gevşeyemezsin, kaykılamazsın, uyuyamazsın, yalnızca uyanık oturabilirsin.

Mesleki yaşamım sandalye üstünde geçti. Tüm öğretmenliğim süresince hep tahta bir sandalyede oturdum. Okuldaki sandalyemin yalnızca oturma yeri ince bir deri ile kaplıydı, atölyemdeki tek oturma aracımdı.

Ben bu sandalyelerle çok kişiye **deseni öğrettim, görmeyi, düşünmeyi**. Formu basit gibi gelir ama, sandalye deseni çizmek zordur. Farklı konumlarda karşına koyarsın, hele de birkaç tanesini iç içe geçirir, dikey, yatay ve eğik doğrultularda düzenler, çizmeye çalışırsan, epeyce zorlanırsın, ama çok şey öğrenirsin. Ürkek görümlü sandalye bir aslan kesilir, seni uğraştırır, kolay yutulur lokma olmadığını gösterir.

Sandalye deyip geçmemeli, insanoğlunu yerden kaldırmış ve uygarlığa doğru bir adım attırmış. **İlerici bir kimliği var**. Oturan insanı rahat ettirmez, uzun süreli oturduğunda rahatsız bile eder, bu yönü ile insanlara *“fazla oturma, hareketsiz kalma, uyuşma, kalk, hareket et, bir şeyler üret”* demek ister. Sandalyelere de zaten üretkenler; **işçiler, köylüler, memurlar** oturur.

O genellikle fabrikasyon değildir, bir marangozun elinden çıkmıştır. Usta, atölyesinde belki de türkü söyleyerek, çıraklarıyla birlikte üretmiştir onu. Her noktasına insan eli değmiştir, belki de bu yüzden **insani bir kimliği** vardır. Bazen evcil bir hayvana benzediği de söylenebilir, daha çok da tekir bir kediye, ne de olsa dört ayağı vardır, kuyruğu olmasa da.

Sandalyeler, **masum görümlü afacan çocuklara** benzerler. Sanki bir kenarda uslu uslu dururken birazdan yapacağı yaramazlığı düşünürler. En yakın akrabaları, aile büyüğü sayılan masadır. Masanın etrafına toplanıp onunla sohbet etmekten çok hoşlanırlar, masanın anlattığı masalları dinlemek onlara ninni gibi gelir. Uyku saatlerinde de ters çevrilip masanın üstünde uykuya yatarlar, masanın koynunda uyurlar.

Masalar kıraathanelerin baş mobilyaları olmaları nedeniyle en sağlam dostlukları, ince belli cam bardaklarda içilen demli çayla kurmuşlardır. Ancak kır kahvelerinin de vazgeçilmez nesnelere olduklarından gözleme ve ayrına da yakın dururlar.

Sandalye; pop, caz, rap, rock dinlemez. Türk sanat musiki ile de pek arası yoktur. O, türkülerini sever. Saz çalıyor, türkü söyleyen biri üzerine oturunca keyfine diyecek olmaz. **Türküler, tahtasının içine kadar işler**, öylesine işler ki o yana bu yana çekildiğinde gıcırdamaz, türkü söyler.

Geçen yıl tatil yöresinde, bir köyde tahtadan yapılmış, çocuksu bir sandalye gördüm, gönlüm ışıldadı. **İnsana yaşama sevinci ve güven duygusu veriyordu**. Bir genç kız oturmuş ve rahat edemediğinden yakındı. Ben de *“oturmak belki rahatsız edici ama seyretmek güzel”* dedim, şaşırdı ve belki de düşünmeye başladı.

Sandalye koleksiyonu yapmak isterdim, en yalın, gösterişsiz olanlarını yeğledim. Sevmek için çok şey gerekmiyor, **bir sandalye de insanın gözüne ilişince mutluluk duygusu verebiliyor**, bir çiçek ya da bir kuş gibi. O kadar.

(NOT: Bu deneme yazısı, yazarın “Duyumsama” (2005) adlı kitabında yer almaktadır.)

Deneme

Serap Etike

Duyumsama

izan

Doğu Anadolu'da 20 yıldır görülmemiş kış yaşanıyor. Muş Kurtik Dağı'nda kar kalınlığı 6 metre olmuş. Güneyde, Ege ve Akdeniz Bölgesinde sel, hortum felaketine bir de deprem eklendi. Merkez üssü Ege Denizi, bir de Ceyhan olmak üzere iki yer sarsıntısı atlattık, ölen ve yaralanan olmadan. Diğer afetlerde onlarca yurttaşımızı kaybettik.

Acılar peş peşe geliyor: İstanbul Çekmeköy'de askeri helikopter zorunlu iniş yaptığı sırada bir sitenin bahçesine düştü, İki yüzbaşı, iki astsubay 4 askerimiz şehit oldu.

Doğanın bilinçsizce katledilmesi, azalan bitki örtüsü, yanlış yapılaşma ve İmar Affı sonucu yitirilen can ve kaybedilen mallar, yaşanan acılar: İstanbul Kartal'da '5 kat olarak yapılan, sonrasında üç kat daha eklenen' 8 katlı bina çöktü: 21 ölü, 13 yaralı. Yayın yasağı olduğundan bakanların yaptığı, 'ne kadar sağlıklı bilgiler içerdiği kuşku' açıklamalardan öğreniyoruz. Tıpkı tren kazaları, uçak ve helikopter kazaları, maden göçükleri, işyeri kazaları, Kuran kursu yangını, yurtlarda yaşanan taciz ve çocuk istismarı haberleri gibi.

Yurtta esen seçim rüzgârları, aydınlık güneşli günlerden sonra soğuk ve yağışlı havanın geri gelmesi. Yine aynı terane: Öksüz hırsızlığa çıkmış, ay akşamdan doğmuş! Bardaktan boşanırcasına yağın yağmurla başladık **Çubuk gezimize**. Arabanın çalgın gibi çalışan silecekleri yetişemiyordu suları süpürmeye, bir ara kaldırıma çıkacak gibi olduk Taurus Kavşağında. Evden **Çiğdem Mahallesi**ne kadar gidişimiz olan üç dakikalık yolculuk, yüreğimi ağızıma getirdi.

Şubat ayının ilk haftasındayız. Mogan Gölü kirlilikten can çekişiyor; Keklikpınarı, Kavaklıdere, Bentderesi, Çubuk 1 Baraj Gölü kurudu; Atatürk Orman Çiftliği'ne 1000 odalı Saray yapıldı; Hayvanat Bahçesi'nin hayvan sakinleri gibi yeşil alanları da, Beştepe'nin söğütleri de sır oldu; ODTÜ Çamlığı'ndan çevre yolu geçirildi; Amerikan Golf Kulübü çamlığına Altınpark yapıldı; Kuğulu Park alt geçit yüzünden güdük kaldı. Üç sıra arabanın zor geçebildiği caddelere 20-30 katlı apartmanlar dikildi. Eğer bir karış toprak, bir nefeslik gökyüzü, bir avuç su bulabilirse bugünlerde Ankara'ya cemreler düşecek. O zaman gözümüz, gönlümüz şenlenecek.

Kış kıyamet kimseyi durdurmuyor. Daha erken, vakit var diyerek gittiğimizde midibüsün yarısı dolmuştu. 28 kişiyiz. Aynı gezi haftaya iki kez daha yapılacak, isteklisi çok; tüm **Çiğdemliler** bu geziyi bekliyormuş: Çubuk'a gitsek, Perşembe Pazarı'ndan alışveriş etsek, ünlü turşularından alsak! Ücret uygun: Yol parası, Müze girişi, kahvaltı 45 TL.

Yolumuz yaklaşık 45 km. 9.15'te aracımız hareket etti. Havanın yağışlı olması nedeniyle trafik yoğun: Yavaş ilerliyoruz; bu kadar kavşak düzenlemeye, yol genişletmeye, alt ve üstgeçit yapmaya karşın, salyangoz gidişi!

İlçenin adı ilk kez 1402 yılında, Çubuk ovasında yapılan Ankara savaşı ile duyulmuş. Köylerinin çoğu da adını bu savaşa ait olaylardan ve komutanlardan almış.

İlk durağımız **Karadeniz Yayla Kır Evi**: Yol kenarında, tek katlı taş bina. Bahçesinde gerçek boyut ve görüntüde Serender; tipik Karadeniz köy evi ambarı. İri, kalın tahtalardan yapılmış, yaklaşık bir metre yüksekliğinde ayaklar üzerine kurulmuş.

“Dinleyenler için, dünyanın bir müziği var.” W. Shakespeare. Duvarda asılı çerçevelenmiş bu yazı içeri girince gözüme çarptı.

Peynir, zeytin çeşitleri, sıcak bazlama ve küçük köy ekmekleri, çay eşliğinde: Ortada yanan kuzine, arka köşede alevler içinde şömine. Ortam sıcacık. Patates közlemelerimiz, güveçte sucuklu yumurtamız, bakır tavada kuymağımız da üfleyerek yediklerimiz. Vişne reçeli, ilk defa tattığım üzüm reçeli ve Çubuk pekmezi sofranın tatlarıydı. Ne kadar yesek de, ‘yaklaşık bir saat, nefes almadan’ tadına doyamadan kalktığımız bir masaydı. Güler yüzlü çalışanları ve taze yiyecekleriyle damağımıza, ruhumuza, gözümüze seslendi.

Kahvaltı sonrası Çubuk Merkezi’ndeki **Bekirağalar Müze Konağı**’nı gezdik. Aslına uygun olarak yenilenmiş: Çubuk’ta eskiden bulunan esnaf ve sanatkârların işyerleri, atölye ve dükkânlar; tarihi resim ve fotoğraflar, eski eşyalar, balmumundan heykellerle oluşturulmuş geçmişteki kasaba çarşısı zanaatkârları, çalışanları. Ankara Savaşı, Yıldırım Beyazıt ve Timur Han’ın orduları maketlerle canlandırılmış. İki ayrı salonda yöre kadınları Usta Öğreticileri eşliğinde kilim dokuyorlar: Renk renk, desen desen. Her ilmeği ayrı adlarda.

Agat Taşı çıkarılıyormuş Çubukta. Süs eşyası, takı ve binaların dış yüzlerini kaplamada kullanılan bu taş, yerin yüzeyinde bulunuyormuş. Oldukça renkli, hoş desenleri olan parlak bir görüntüsü var. Kolye ve yüzük kaşı olarak gümüşle birlikte kullanılmış daha çok.

Perşembe günleri kurulan **Pazaryerine** gittik. Bakımsız, kirli görünümlü, iki kıyısına beton dökülerek daha da kaba saba olmuş, suyu koyu çamur rengi akan **Çubuk Çayı** üzerindeki köprüden geçtik; gelişigüzel yığılı atıklarla çirkinleştirilmiş caddelerinde dolaştık. Yerdeki balgamlara, çamurlu su birikintilerine basmamaya çalışarak bir saate yakın yürüdük. Yol kenarlarında ısınmak için yakılan ateşlerin kararttığı duvarların görüntüsü de ayrı bir garabetti. Sebze meyve satılan bölüme girmeden döndük. Taşıyamayacağımız yükün altına girmedik.

Çarşı içinde aracımızı beklerken **Korkmazlar Mağazasında** ikram edilen Türk Kahvemizi içtik. Saadet Partisi’nin seçim otobüsünden yayılan müzik sesi, MHP parti bayraklarının kavşağı dolduran renkli görüntüsü ilçenin tek canlılık belirtisiydi. Bakımsız bahçeli evleri, gelişigüzel yapılmış caddeleriyle, insan ve araç keşmekeşiyle hayal kırıklığı yaşadım. Güneşli bir bahar gününde, yeşillenen, çiçeklenen doğayla daha renkli ve keyifli görünebilirdi gözümüze: Bu haliyle unutulmuş, kendi kaderine terk edilmiş, köhne bir taşra kasabasından başka bir şey değildi.

Ününü işittiğimiz Çubuk turşularından almak için **Doğal Bahçem Turşu Evi**'ne gittik. Bahçe içinde temiz, düzenli, şirin bir tesis. Avluda tek sıra olmuş dolaşan kazlar karşıladı bizi. İri başlı çoban köpeği ve beyazımsı tombul yavruları da uğurladılar. Aracın bagajına turşu kolisini yerleştirirken anne köpeğin ayağına basmışım o telaş içinde. Azman görünümlü, iri kafalı koca hayvanın ağzından cılız bir inleme sesi duydum, o kadar. Uysal, masum gözlerle baktı bir an, göz göze geldik. Bir çığlık attım. Canı yanmıştı ama saldırmadı. Bizim mahallenin azgın köpekleri olsaydı bacağımdan koca bir lokma gitmişti. Yavrular annenin sesini duyunca ürküp hemen uzaklaştılar.

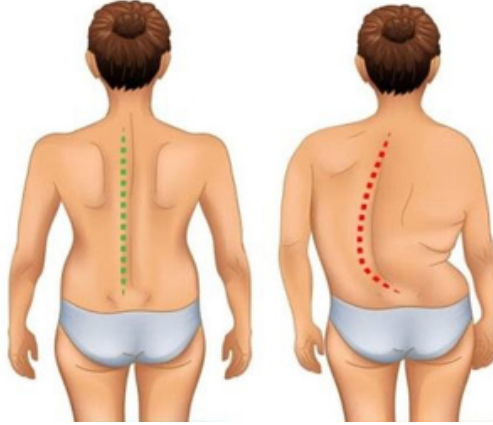
Dönüşte **Hamamarkası**'nda bulunan **Şair ve Yazarlar Evi**'ne uğradık. Ankara'da yaşamış, kısa bir süre de olsa Başkent'te bulunmuş tüm şair ve yazarların kitapları, resimleri, sözleri, çerçevesiz birer şiirleri sergileniyor. Kendi seslerinden şiirleri okunuyor.

Eski Ankara evlerinin bulunduğu **Hamamönü** ve **Hamamarkası**'nın tüm konakları aslına uygun olarak yenilenmiş; cadde ve sokaklarına kilit taşları döşenmiş. Tertemiz, ışıltıyor, parlıyor. Ama ruhu yok, yeşili yok, civıltısı yok: Sanat ve doğa coşkusu eksik. Ne zaman gitsem içimi karartan, boğazıma düğümlenen bir yalnızlık, yabancılık, dışlanmışlık, bir burukluk yaşıyorum. Kapısı, penceresi sımsıkı kapalı, gireni çıkanı olmayan; içinde kimlerin yaşadığı, ne amaçla kullanıldığı anlaşılmayan onlarca yapı: **Beypazarı**, **Şirince** hatta **Aydın'ın Caferli köyü**nün turistik görüntüsü kadar bile olamıyor 'büyük beklentilerle, özenle, yıllar süren çalışmayla gerçekleşen' koca Başkent'imizin tarihi mekânı.

Güneş ışıldarken semtimize girdik. Yağmur dinmiş, yollar kurumuş; gökyüzü hiç üstüne almıyordu sabahki arsızlığını!

Omurga vertebraların birbirine diskler ile bağlanmasıyla meydana gelen yapıdır. Omurga 3 bölümden oluşur; **Servikal (C)**, **torakal**, **lumbal (L)**. Sağlıklı bir vertebral kolonda **C1** seviyesinden **L5** seviyesine kadar tüm vertebralar aynı doğrultudadır. Herhangi bir nedenden dolayı bu düzende meydana gelen eğriliğe **Skolyoz** denir. Omurganın rotasyonu ve çoğu zaman torosik bölümde azalmış kifoz ile birlikte görülen patolojik bir durumdur.

Şekil 1.1 (Normal omuraga düzeni ve skolyozun karşılaştırması)

Skolyozda ortaya çıkan **biyomekanik değişiklikler**, omurganın sagittal dengesi ve postüral stabilite üzerinde belirgin etkilere sahiptir. Kas dengesizlikleri ve bozulmuş yük aktarımı zamanla yorgunluğa, ağrıya neden olur. Hastalığın ilerlemeden tedavi edilmesi; kişinin sosyal hayat ve fizyolojisi açısından önem teşkil eder.

Biyomekanik:

Vücudun dik durmasını sağlayan yapı **vertebral kolondur**. Bu kolon **33 ayrı vertebranın** sıralanıp birbirine bağlanmasıyla oluşur. Baş, göğüs, karın içi gibi organları taşıyarak, medulla spinalise kılıf oluşturmak gibi önemli görevleri olan bu kolon aynı zamanda hareketi ve dengeyi sağlar (Korkmaz ve arkadaşları, 2014). Sağlıklı bir omurga fizyolojik eğrilere sahip olup, yükleri simetrik bir şekilde dağıtırken skolyozda bu denge bozulmuştur. Skolyozun idiopatik skolyoz (sebebi bilinmeyen), doğuştan skolyoz (omurga gelişimi anomalisine bağlı) ve dejeneratif skolyoz (yaşlanmaya bağlı) olmak üzere farklı türleri vardır (SAĞLIK & BİLİM dergisi, 2024).

Skolyozda klinik değerlendirme:

Ayrıntılı bir anemnez alındıktan sonra yapılacak fizik muayene sırasında kullanılan testler; **Adams öne eğilme testi**, **Omuz seviyesi fark ölçüm testi**, **Skapula açılanma testidir**. Ayrıca **skolyometre ile değerlendirme**, **radyografik değerlendirme**, **bilgisayarlı tomografi taraması**, **manyetik rezonans görüntüleme** skolyozun tanısında kullanılır (SAĞLIK & BİLİM dergisi, 2024). **Egzersiz**; Postür egzersizleri, fleksibilite egzersizleri, solunum egzersizleri, germe egzersizleri, güçlendirme egzersizleri gibi çeğitlendirilen egzersizlerle postürü korumak, solunum fonksiyonlarını korumak ve hastalığın ilerlemesini engellemek amaçlanır (Jamer, 2023).

Ortez; ortez adı verilen desteklerle skolyoz eğrilerinin ilerlemesini durdurmak amaçlanır (Yurtseven, Peker, 2015).

Cerrahi; Demirlerin omurlara yerleştirilmesi ve bunları bir ikili çubuk yapısına bağlayarak spinal dengeyi sağlamak amaçlanır. Cerrahi tedavi için eğriliğin yüzde 45'in üzerinde olması gerekir.

Skolyozda tedaviye fizyoterapinin etkisi:

Skolyozda fizyoterapi tedavisi bireysel olup, amaç skolyozun ilerlemesini önlemek, ağrıyı azaltmak ve hastanın yaşam kalitesini artırmaktır.

Sonuç:

Skolyoz yalnızca yapısal bir eğrilik değil tüm kinetik zinciri etkileyen bir problem olarak ele alınmalıdır. Çocukluk ve ergenlik döneminde yapılacak testlerle skolyozun erken tanısı çok önemlidir.

KAYNAKÇA

- Tan, M. S. (Ed.). (2024). Sağlık & Bilim 2024: Fizyoterapi ve Rehabilitasyon-II. Efe Akademi Yayınları. ISBN 9786253923921
- Tufan, A. D., Karabuğa, B., Özden, B. S., Bulduk, D., & İlter, K. (2013, May 14). Postür ve postür bozuklukları [Poster sunumu]. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi XV. Öğrenci Sempozyumu.
- Yurtseven, M., & Peker, M. H. (2022). Omurga anomalileri (skolyoz, kifoz, lordoz ve disk herniasyonları). In K. Ü. Kömür (Ed.), Fizyoterapi (Bölüm 24, ss. 1-497). Nobel Tıp Kitapevi.
- Korkmaz, M. F., Sevimli, R., Selçuk, E. B., & Çiğremiş, Y. (2015). Three-dimensional spinal deformity: Scoliosis = Üç boyutlu omurga deformitesi: Skolyoz. Medicine Science.

Tümör,vücuttaki hücrelerin anormal bir şekilde çoğalması sonucu oluşan kitleler veya büyümelerdir.

Tümörler,iyi huylu(benign) veya kötü huylu (malign) olabilir.İyi huylu tümörler yavaş büyüyüp ve çevre dokulara yayılmaz,cerrahi müdahale ile çıkarılabilir.Kötü huylular ise hızla büyür ve çevre dokulara saldırır.

Kedilerde meme bezinde herhangi bir yumru tespit edilmesi durumunda en kısa sürede veteriner hekime başvurulmalıdır.Çünkü kedilerde meme tümörlerinin %80'i kötü huyludur.Tümörlerin erken evrede saptanması tedaviyi doğrudan etkiler.

Bazı kedi ırkları meme tümörü gelişimine daha yatkındır.Özellikle Siyam,Burmese ve Oriental Shorthair ırklarında tümör gelişme olasılığı daha yüksektir.

Meme tümörleri genellikle orta ve yaşlı dişi kedilerde görülür. Bu hastalık, 10 yaş üstü kedilerde en sık teşhis edilen kedi kanseri türüdür.

Meme tümörlerinin altında yatan nedenler bilinmemektedir. Tümör oluşumunda genetik etkinin rolü henüz belirlenememiştir. Öte yandan, dişi kedilerin hormon durumu (östrojen, progesteron) tümör oluşumunda önemli rol oynamaktadır. Dişilik hormonları, doğum kontrol hapı olarak veya davranış değişikliği için verilirse, meme kanseri riskleri üç katına çıkabilir.

Erkeklerde görülme oranı %1'in altındadır fakat erkek kedilerde meme tümörleri daha agresif bir klinik seyir izleyebilir.

Ayrıca köpeklerle kıyaslandığında kedilerde meme tümörleri daha agresif seyrederek.

Tuğçe Güler
Kaynaklar:

hayvanhastanesi.omu.edu.tr/tr/hayvan-hastaliklari-hakkinda-bilgilendirme/kedi-bakimi-ve-hastaliklari/kedilerde-kanser/kedilerde-meme-tuemoerleri
<https://www.acibadem.com.tr/ilgi-alani/tumor-nedir-iyi-ve-kotu-huylu-tumorer-nelerdir/>
Misdorp W. Tumors of the mammary gland. In: Meuten DJ. (ed). Tumors in domestic animals. Oxford: Blackwell, 2002

Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü öğrencisi ve Çiğdemim Derneği'nin bir bursiyeri olarak, bu yazıda sizlere okulda öğrendiğim teknik bilgileri mahallemizdeki saksılara nasıl taşıyabileceğimizi anlatmak istedim.

Ankara'nın sert ayazı ve kavurucu yaz sıcakları, birçok bitki için zorlayıcı görünse de aslında **tıbbi ve aromatik bitkiler** için gizli bir hazinedir. Biz Ziraat Mühendisleri iyi biliriz ki; **bitkiler stres altında (sıcaklık farkları, az su vb.) hayatta kalmak için kendilerini koruyan özel kokular ve şifalı maddeler üretirler.** Bu yüzden Ankara'nın havası, balkonumuzdaki bir saksıda bile olsa yetiştireceğimiz bitkinin şifasını artırır.

Büyük bahçelere ihtiyacımız yok; doğru teknikle küçük bir saksıyı bile şifa kaynağına dönüştürebiliriz. İşte saksıda yetiştirebileceğimiz bazı "**bozkır dostları**":

- **Adaçayı:** *Derin saksıları sever. Ankara'nın güneşli balkonlarında çok mutlu olur ve kuraklığa karşı oldukça dayanıklıdır.*
- **Kekik:** *Az su ile yetinebilir. Saksıda yetiştirildiğinde, güneş gördükçe o meşhur keskin kokusunu daha yoğun salgılar.*
- **Nane:** *Yarı gölgeyi sever ve saksıda hızla yayılır. Taze tüketim için balkonun en vazgeçilmezidir.*
- **Lavanta:** *Süzek (suyu iyi geçiren) bir toprakla saksıda harikalar yaratır. Hem ruhumuza hem de mahallemizin arılarına hitap eder.*

Bir ziraatçı adayı olarak küçük bir ipucu vermeliyim: Saksıda bitki yetiştirirken en önemli konu **toprak ve drenajdır**. Bitkinizin köklerinin nefes alması için saksı dibinde mutlaka **tahliye delikleri** olmalı ve toprağınızı mümkünse **doğal kompostla** zenginleştirmelisiniz.

Bana bu eğitimi alma fırsatı tanıyan ve mahallemizdeki doğa bilincini her zaman canlı tutan **Çiğdemim Derneği**'ne bir teşekkür borcu olarak; öğrendiğim bilgileri saksılarınızdaki her bir filizle paylaşmaya devam edeceğim.

Toprağınız bereketli, saksılarınız şifalı olsun.

GÜZEL ŞEHİRLERİMİZİN GÖRÜLMESİ GEREKEN YERLERİ VE TADILMASI GEREKEN LEZZETLERİ (5)

Bülent Gültekin AKINOĞLU
Dünya1 Vadi Sitesi

45 Manisa; Şehzadeler şehri, Kula jeoparkı ve Kuladokya, Strabon (Geographika) lavlar; Gediz, Spil Dağı (milli park), yılık atları, ağlayan kaya (Friky, Lidya, Zeus (Niobe'yi taşa dönüştüren) ve Leto; Bölgeler: Kırkağaç, Akhisar, Gördes, Sardes, Turgutlu, Yunus Emre, Alaşehir, Kurşunlu kaplıca.

Yemekler: Mesir macunu, Manisa Kebabı, Salihli odun köftesi, Akhisar köftesi.

46 Kahramanmaraş; Sütçü İmam; Minyatür Kurtuluş Müzesi, Çakmakçı Sait (türbanlı kadınlar), Ali Kayası, (Elbistan karayolu Ceyhan vadisi), Yedi Güzel Müzesi; Maraş Lisesi (160 yıllık) ve müze, Maraş kalesi, konaklar; Bölgeler: Afşin, Elbistan, Yeşilgöz, Tekir deresi, Göksun, Başkonuş yaylaları, Pazarcık, Türkoğlu.

Yemekler: Acem pilavı, Maraş tava, kalili köfte.

47 Mardin, Kültür mirası; Mezopotamya, Ulu camii (1866), Kufi yazısı, Deyrulzafuran Manastırı, ilk matbaa (IV Petros), Safran Manastırı, Kasımiye Medresesi, Mardin müze, Dora antik kenti, Mardin sokakları, Midyat sokakları, Süryani Kilisesi, gümüş takılar; Bölgeler: Beyazsu Deresi, Sabuncu Kent Müzesi, Dargeçit, Derik, Kızıltepe, Artuklu, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Ömerli, Savur, Yeşilli.

Yemekler: Kibbe, sembusek, alhiciye, harire tatlısı.

48 Muğla, Knidos; l Deniz, Kıdrak koyu, Belcekız, Babadağ), Sedir Adası, İztuzu (Caretta Caretta) Aktur, Kelebekler Vadisi, Değirmenbk, Azmak nehri, Kayaköy, Gcek koyları, Dirsekbk, Sığ liman, Manastır, Aş adası, Koca ada, Bencik, Muğla müzesi, Halikarnas Mozolesi; Bölgeler: Bodrum, Marmaris, Milas, Fethiye, Akyaka, Bozburun, Söğüt, Selimiye, Orhaniye, Datça, Menteşe, Ula, Köyceğiz, Dalaman, Ortaca, Kavaklıdere, Yatağan.

Yemekler: Börülce ekşilemesi, atapotlu pılav, Bodrum mantısı, sulu Muğla kebabı, söndürme.

49 Muş, Laleler; Murat köprüsü, Hamurpet Gölü, Hauri suyu, Varto (Urartu), Kavaklıdere, İskender ve Köm kalaları, Karaköy mağaraları, Gölde turna adası, Muş Kalesi, Ulu camii; Bölgeler: Malazgirt, Varto, Bulanık, Korkut, Hasköy;

Yemekler: Bez dolması, Çorti, Muş böreği, Muş köftesi, cavbelek.

50 Nevşehir, Nissa (Yeni Şehir); güzel atlar diyarı; Kapadokya, Zelve, İkonaklast Dönemi Kilise,

Kalkan, Göreme, Zelve, Avanos (tahta köprü), Venessa seramik ve dokuma, Chez Galip, Paşabağı, Aziz Simoen Şapeli, Kızılçukur vadisi, Derin kuyu, yeraltı şehri, Göreme, Açık Hava Müzesi, Aziz Basi Şapeli, Elmalı Kilisesi, Erkekler ve kızlar manastırı, Çarıklı Kilise, Tokalı Kilise ve Karanlık Kilise, Aydın Kırağı tepesi, Üçhisar (kuşbakışı), Ortahisar, büyük peri bacası, tüneller; Bölgeler: Kozaklı, Hacıbektaş, Avanos, Gülşehir, Ürgüp, Acıgöl, Derinkuyu.

Yemekler: Düşü, kesme, agpakla, katma aş.

51 Niğde, bağlar ve dağlar; Kayardı bağları , Bolkar dağları, Çinili göl, Meydan yaylası, Gümüşler Manastırı, Kaya Kilisesi; Bölgeler; Bor, Altunhisar, Çamardı, Çiftlik, Ulukışla, Çömlekçi, Karanlıkdere, Yeşilova, Yaylayolu.

Yemekler: Ayva boronası, mazaklı köftesi, Niğde tava, kaymak tatlısı.

52 Ordu, Çarşamba; Yason Burnu (ejderha), Perşembe yaylası, Ulugöl, Çambaşı yaylası, Gaga gölü, Ünye Kalesi; Bölgeler: Akkuş, Altınordu, Aybastı, Küçükyaka, Çamaş, Akkaya, Ortaköy, Çaybaşı, Fatsa, Gölköy, Gülyalı, Gürgentepe, Boztepe (530 m), İkizce, Kabadüz, Kabataş, Korgan, Kumru, Ortaca, Mesudiye, Kavaklıdere, Perşembe, Ulubey, Ünye.

Yemekler: Fırın fasulyesi, fasulye diplisi, galdirik kavurması.

53 Rize, Kaçkar Dağları; Gito yaylası, Çat vadisi, Pokut Yaylası, Badava Yaylası, Elevit Yaylası (1800 m), Polovit yaylası (2300m ve şelale), Ayder Yaylası, Huser yaylası, Çat yaylası, Fırtına deresi, Şenyuva köyü, Samistal yaylası (2500m), Hazındağ yaylası, Pokut dağı, Çamlıhemşin konakları, Bölgeler:

Şenyuva (Çinciva), Ardeşen, Çamlıhemşin, Ardeşen, Çamlıhemşin, Çayeli, Derepaşarı, Fındıklı, Güneysu, Hemşin, İkizdere, İyidere, Pazar.

Yemekler: Turbo sütlaç tatlısı, muhlama, etli kuru fasulye, Rize kavurması, pepuçura, laz böreği, sütlaç.

54 Sakarya (Adapazarı); Karaghl yaylası , Tunalı yaylası, (gölet), Dikmen yaylası, Karadz yaylası (fındık), Çiğdem yaylası, Acelle yaylası, Sakarya Soğurak yaylası, Sakarya slklgl, Kurşunlu camii (M. Sinan); Bölgeler: Kaynarca, Karasu, Kocaeli, Ferizli, Söğütlü, Hendek, Serdivan, Arifiye, Erenler, Karapürçek, Akyazı, Pamukova, Geyve, Taraklı.

Yemekler: Islama köfte, çerkez tavuğu, Adapazarı usulü kuzu but.

55 Samsun (Bandırma); Şahinkaya kanyonu, Kızılırmak deltası, Bafra , 7 göl, balık gölü (deniz ile bağlantılı), Gia gölü, Çernek gölü, Karaboğaz gölü, Tekköy mağaraları, Amiros tepesi, Kabaceviz şelalesi; Bölgeler: 19 Mayıs, Alaçam, Asarcık, Atakum, Ayvacık, Bafra, Canik, Çarşamba, Havza, Beyköy, Ladik, Salıpazarı, Tekkeköy, Terme, Vezirköprü.

Yemekler: Samsun pidesi, katık sündürmesi, turşu kavurması, kaz pilavı, kağıtta hamsi, mantarlı pilav.

56 Siirt (Bolan Vadisi); Bölgeler: Yerlibahçe, Kayaboğazı, Kalender, Koçlu (kiliseler), Deyr manastırı, Münzevi Mar Yakup Manastırı, Rasi Hacı tepesi (delikli taş), surlar, saat kulesi, Ulu camii, Fikrullah ve Veysel Karani Türbeleri, Baykan, Şirvan, Pervari, Tillo, Kurtalan, Erüh.

Yemekler: Perde pilavı, arab dolması, ismeket köfte, Siirt kitel, büryan kebabı.

57 Sinop (Diyojen); plajlar, Sinop cezaevi (ziyarete açık) (Evliya Çelebi anlatıyor), Hamsilos, Erfelek Şelalesi; Bölgeler: Ayancık, Boyabat, Dikman, Durağan, Erfelek, Gerze, Saraydüzü, Türkeli.

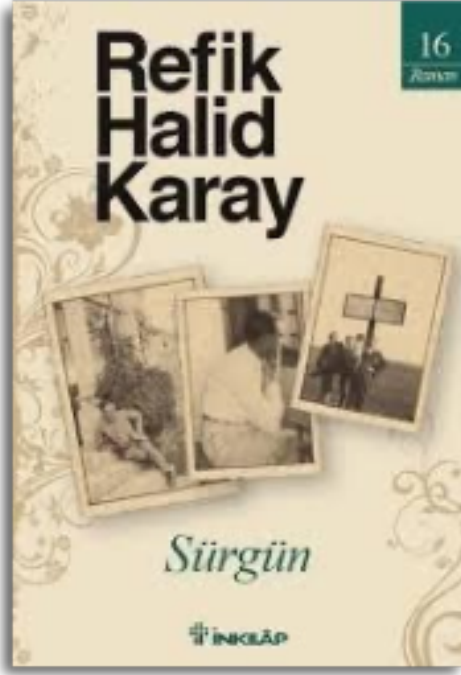
Yemekler: Sinop mantısı, içli tava, nokul, katlama, mısır çorbası.

58 Sivas (Bozkırlar); Çifte Minareli Medrese (Şemseddin Mehmet; bitki ve geometrik motifler), Divriği Ulu Camii, Sızır Şelalesi, Hafik Gölü, Gökpınar Gölü (1500 m, berrak), Kral yolu; Bölgeler:

Gemerek, Gürün, Kangal, Divriği, Ulaş, İmranlı, Zara, İmranlı, Gölova, Suşehri, Akıncılar, Koyulhisar, Doğanşal, Hafik, Yıldızeli, Şarkışla, Gemerek.

Yemekler: Kesme aş, baviko, kelle tatlısı, sirok, pezik, peskutan çorbası, Sivas Köftesi.

Hilmi Efendi aktif olarak görev yaptığı sırada bir üst rütbedeki yer alan komutanı ile haklı olduğu bir konu sebebi ile tartışma yaşamıştır. Yaşanılan bu tartışma sebebi ile **Hilmi Efendi** Beyrut'a sürgüne gönderilmiştir. Henüz daha sürgün yerine gitmeden içerisinde bulunduğu durumun ne denli kötü ve çekilmez bir durum olduğunun farkına varmıştır. Hayatında ilk defa gideceği Beyrut şehrinde başına nelerin geleceğinden ya da burada kimler ile karşı karşıya kalacağından bihaberdir. Karmaşık bir ruh hali ile sürgün yerine gitmektedir. İstanbul'da ise bir karısı ve **Seher** adında bir kızını bırakacaktır bulunmaktadır. Sürgüne gitmesi sebebi ile onlardan da ayrı kalmak zorundadır. Beyrut'a geldiği ilk günlerde fazlası ile yalnızlık çekmektedir. Aynı zamanda elindeki parası da son derece kısıtlıdır.

Geldiği Beyrut'ta bir iş bulana kadar elindeki para ile geçinmek zorunda olduğundan yemeğinden dahi tasarruf etmek zorunda kalmaktadır. Daha sonrasında ise genellikle Türklerin yaşadığı mahallerde bulunan kahvelere giderek dertleşebileceği ve memleketi hakkında konuşabileceği birilerini aramaya başlamıştır.

Hilmi Efendi, son derece iyi niyetli ve efendi bir karakter yapısına sahipti. Hemen herkesle iyi anlaşmayı başarmaktaydı. Yine bir gün tesadüfen Beyrut mahallelerinde gezinirken eski bir arkadaşına rastlamıştır. Arkadaşı bir gazoz satıcısıydı ve onu daha görür görmez tanımıştır. **Hilmi Efendi** bu duruma fazlası ile sevinmiştir. Çünkü yalnızlığını giderecektir. Arkadaşı olan **Çopur Apti** ile birlikte kalacaktır. Aynı zamanda **Çopur Apti**'nin iki arkadaşı daha vardır. Ancak hiçbir şey **Hilmi Efendi**'nin planladığı gibi gitmeyecektir. Bir sabah gazoz almak için dükkâna geldiğinde adamın her şeyini toplayıp kaçtığını fark edecektir. Neyse ki burada çalışırken az da olsa bir miktar para biriktirmeyi başarmıştır. Fakat daha sonra ne yapacağını bilemez ve yanındaki arkadaşları ile kavga etmeye başlar. Yine bir gün **Hilmi Efendi**, **İrfan** adında çok sevdiği bir arkadaşı ile karşılaşmıştır. Onu gördüğünde bütün dertlerinin çözüm bulacağını düşünmüştür. Bunun ardından **İrfan** Halep'e gitmiştir. Burada işlerini yoluna koyduktan sonra **Hilmi Efendi**'yi de yanına alacaktır. Ancak **Hilmi Efendi** bir bürokrat olan farklı arkadaşının yanına gitmek ister. **İrfan** buna şaşırırsa da bir yolunu bulacaklardır. Bürokrat arkadaşı **Hilmi Efendi**'nin ailesine haber göndermesine yardımcı olacaktır. Aradan geçen zamanın ardından bürokrat arkadaşı ve **Hilmi Efendi** Halep'e geleceklerdir. Burada çok büyük bir ilgi ile karşılanacaklardır. İrfan daha önceden tanıştığı ve içerisinde **Nevberin**'in de bulunduğu bir grubu onlar için davet etmiştir. Fakat **Hilmi Efendi**'nin tüm bunlarda hiç gözü yoktur. Yine de herkes **Nevberin**'den söz etmekteydi. Bir şekilde **Hilmi Efendi** ile birlikte izlemeye giderler. **Hilmi Efendi** kızını burada görünce olduğu yere yığılıp kalmıştı.

“Bu Kez Biz Başarmalıyız.” 30 Aralık 2025 tarihli yazımın başlığı. Başlık şunu anlatmaya çalıştı. Demek ki önceden başarılan bir konu var, ancak o konu sorunlu ve bugünkü kuşaklar başarmaları gereken bir süreci yaşıyor. Yoksa... Evet, gerçekten tarihin en önemli başarılarından birinde bugün büyük sorunlar ve çok büyük tehlikeler var.

Ağır sorunlar ve tehlike altında olan ülke, değişik kültürlere, ırklara ve yönetim biçimlerine yurt olmuş Anadolu ve Trakya toprakları üzerinde kurulmuş **Türkiye Cumhuriyeti**.

Bu topraklar ve **Türkiye Cumhuriyeti** ne anlama geliyor bu köşenin yazarı olarak benim ve benimle aynı duyguları, aynı düşünceleri taşıyanlar için?

Türkiye evimiz, farklı ırklardan, kültürlerden ve inançlardan gelen yurttaşlarımız arasında ayırım gözetmeksizin, hatta hepsini kucaklamak istercesine söylüyorum, üstünde yaşayanlar ailemiz, içinde şiddet bulunmayan farklılıklar doğal zenginliğimizdir.

Kısa adı **Çiğdemim** olan **Çiğdem Eğitim, Çevre ve Dayanışma Derneği**, 27 Aralık 2025 tarihinde, **Türkiye Cumhuriyeti**'nin kurucu önderi **Gazi Mustafa Kemal Atatürk** ve arkadaşlarının **Ulusal Kurtuluş sürecini** başlatmaları ile ilgili bir söyleşi düzenledi.

Söyleşide, **Sosyolog ve Araştırmacı Yazar Fatih Türkoğlu**, “**Mustafa Kemal Paşa'nın Yol Hikayeleri**” adı ile kitaplaştırdığı bu süreçle ilgili sunum yaptı.

Yazar **Türkoğlu**, 16 Mayıs 1919 tarihinde İstanbul'dan başlayan, 19 Mayıs'ta Samsun'a, oradan Havza, Amasya, Tokat, Erzurum ve Sivas'a uzanan, 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya ulaşılan bu süreci fotoğraflı olarak paylaşırken katılımcıların duyguları kanımca tavan yaptı. 1919'ların karayolları, kullanılan arabalar, yemek, içmek, dinlenmek, temizlik, iletişim, haberleşmek ve zamanı değerlendirilmekle ilgili çok ağır koşulları, insan veya doğadan kaynaklanabilecek olası tehlikeleri düşününce o dönemleri yaşamamış olan bizler, **Türkiye Cumhuriyeti**'nin temelinde yatan çabaları, emekleri, zorlukları ve sonuçta el edilen başarıları karşıtlara anlatmakta çok zorlanıyoruz. Bu nedenle, o dönemleri yaşamamış karşıtlara, kökleri uzun yıllara dayalı bugünkü sorunların ve tehlikelerin üreticisi ve taşıyıcısı diyoruz.

İnsanın tarihinde yaşanan olaylar anlatılırken, çoğunlukla bir kişi öne çıkar veya çıkarılır. **İnsanın Tarihi** diyorum, çünkü **“İnsanlık Tarihi”** benim için henüz başlamadı. Nasıl olur dediğinizi duyuyorum. Evet, nasıl olur? Tartışmaların hak ettiği sonuca ulaşması için farklı görüşlerin dillendirilmesi, belgelenmesi ve uzlaşılması gerekir. Bu yaklaşımla diyorum ki, **“İnsanlık Tarihi”**, çok uzak gelecekteki kuşaklar tarafından, insanın; insana, hayvana, çevreye ve doğaya yönelik şiddetinin her yerde sonlandığı zaman, sıfırdan olmasa bile yeniden başlatılacaktır mutlaka. Ancak, **“İnsanlık Tarihini”** yeniden başlatanlar ve yazarlar, ilk insandan itibaren demokrasi ve hak mücadelesi verildiğini, bu uğurda sayılamayacak kadar çok insanın kan ve gözyaşı döktüğünü, ağır silahlarla katliamlar yapıldığını yazacaklardır, yineliyorum mutlaka.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu için, **Mustafa Kemal Paşa**'nın önderliğinde başlatılan hareket olmasaydı ve bu hareket başarılmasaydı, dün ve bugün yaşayanların çoğunluğu belki doğmayacaklardı, doğamayacaklardı.

İstanbul'dan başlayan, Erzurum'dan Ankara'ya uzanan öyküler incelendiğinde **Mustafa Kemal Paşa**'nın tek başına, **“Tek Adam”**, **“Tek İnsan”** olmadığı, sürecin sivil veya asker çok sayıda demokrasi ve özgürlük gönüllüsü tarafından yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

Aslında anlaşılması için öykülerin incelenmesine bile gerek yoktur, sadece sonuca bakılması yeterlidir. Sonuç, **Türkiye Cumhuriyeti**'dir. Sonuç, bu topraklarda, içinde şiddet barındırmayan tüm görüşlerin ve inançların yer aldığı demokrasiye ulaşmak yolunda kurulan **ilk çağdaş, laik, demokratik, sosyal ve hukuk devletidir**.

O nedenle, **1919 yılında** arkadaşları ile birlikte İstanbul'dan **Mustafa Kemal Paşa** olarak Samsun'a giden, **23 Nisan 1920 tarihinde “Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir”** ilkesine dayalı olarak kurulan **Türkiye Büyük Millet Meclisi**'nce adına **Gazi** ve **Atatürk** kelimeleri eklenen **Gazi Mustafa Kemal Atatürk**, ilk adımdan itibaren asla yalnız ve tek değildi. **Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti Devletini** tek başına kuran değil, daha çok yakışan bir anlatımla **“kuranların önderi, gerçek kurucu önder”** olarak yazılmalı ve anılmalıdır.

Çünkü, hiçbir insan tek başına dernek bile kuramaz. Federasyon, konfederasyon veya Devlet kesinlikle tek insan tarafından kurulamaz. **Türkiye Cumhuriyeti** ve o yıllardaki kazanımların tümü, **Mustafa Kemal Paşa**'nın, **Gazi Mustafa Kemal Atatürk**'ün tarihsel ve benzersiz önderliğinde, bu toprakların yetiştirdiği **özgürlük, demokrasi ve Cumhuriyet** sevdalılarınca ortaklaşa düşünülmüş, dillendirilmiş, üretilmiş ve başarılmıştır.

Araştırmacılar, gazeteciler, yazarlar, eğitimciler, hukukçular, bilim insanları, emekçiler, emekliler, öğrenciler, yöneticiler, hak mücadelesi verenler ve gönüllüler, **Ulusal Kurtuluş Mücadelesini** başlatanların, **Kurtuluş Savaşının** kazanılmasını ve **Cumhuriyet**'in kuruluşunu başaranların, Yurdun her yerinden katılanların büyük bir takım oluşturduğunu bilmelidirler. **Bu takımın kaptanı Mustafa Kemal Paşa, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'tür**. Ağır sorunlara ve içimizden, dışımızdan gelen vahşi insan tehlikelerine karşın, bugünümüz için o kahraman takım kaptanına ve takımın kahramanlarına çok şey borçluyuz. Çok şey, asla sayılarla ve kelimelerle ifade edilemez.

Hata yapabileceğimi veya eksik yazabileceğimi bildiğim için kaptanı **Atatürk** olan takımın kahramanlarını şimdilik yazmaya çalışmıyorum.

Bunun için **Fatih Türkoğlu**'nun **“Mustafa Kemal Paşa'nın Yol Hikayeleri”** kitabı çok önemli bir kaynaktır.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları, bağımsızlık mücadelesi veren diğer uluslara ve önderlere örnek de oldu. İnanıyorum ki, bağımsızlık ve demokrasi sorunları çözülene, sevgi, dostluk ve barış hareketleri hedefine ulaşana, kısacası, çocukların ve gençlerin kanlarını, kadınların, annelerin gözyaşlarını döken, şiddet türleri, savaşlar, katliamlar, vahşetler ve dehşetler, hayvanlara ve doğaya yönelik kıyımlar sonlanana dek örnek alınacaklardır.

Türkiye'yi, Orta Doğu'da, kan ve gözyaşı ile beslenen bir bataklığın parçası haline getirmeye çalışanlar başarılı olamamalıdır. Tehlike sadece Güneyimizde, eli kanlı vahşiler tarafından oluşturulan bataklıktan ibaret değildir. Trakya, Ege, Balkanlar, Karadeniz, Kafkasya ve Doğu yönümüzde yeni bataklıklar oluşmasını isteyenlerin veya oluşturmaya çalışanların bulunabileceğini bilmeliyiz. Bu, zayıf değil, güçlü bir olasılıktır, unutmamalıyız.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini başlatanlar başardılar. Şimdi de ağır sorunlar ve tehlikeler üretiliyor, içimizdekiler ve dışımızdakilerce, genelde birlikte. **Cumhuriyeti kuranlardan** 100 yıl sonra, bu kez bu sorunları birlikte çözmeli, tehlikeleri birlikte ortadan kaldırmalıyız. Şiddetsiz, silahsız, haklara saygılı, sevgi, dostluk ve barış anlayışı içinde. **“Ben ne yapabilirim”** değil, **“Biz ne yapabiliriz”** demeliyiz. Sadece demekle de kalmamalıyız.

O zaman, haydi, kadın-erkek birlikte, dayanışma içinde. Haydi...

“İyi”lerin sabırlı ve umutlu olmaları, silahsız ve şiddetsiz dayanışmaları, tepkilerini sürdürmeleri, halkla ilişkiler ve çağdaş iletişim yöntemlerini kullanmaları, yakın bir gelecekte çocukların, gençlerin kanlarının, annelerin gözyaşlarının dökülmesini mutlaka önleyecektir.

Kan, gözyaşı, baskı, kısaca şiddet dolu binlerce yılın ardından **Cumhuriyeti** kurmayı başaran, içinde şiddet bulunmayan farklı görüş ve inançların yer aldığı eksiksiz demokrasi için mücadele eden bizden öncekilerin başardıklarına bakarak söylemeliyiz.

Bu kez biz başarmalıyız. Kan, gözyaşı, acı, adaletsizlik, akılsızlık, vicdansızlık, yoksulluk, yalancılık, sahtecilik, iftiracılık ortadan kalkmalıdır. Bunları bizler ortadan kaldırmalı, gelecek kuşaklar sürdürmelidir.

İşte o zaman **Türkiye** ve hatta **Dünya**, silahsız ve şiddetsiz yaşanan gerçek cennet haline gelecektir.

Haydi, her yerde ve her zaman, sevgi, dostluk ve barış dolu Türkiye ve Dünya için, kadın-erkek birlikte, dayanışma içinde... Haydi, melekleşmiş insanlar, haydi.

Manavdan aldıklarımı dolaba yerleştirirken gazeteden yapılmış kese kâğıdının üstünde gördüm o sevimsiz başlığı. Haberin devamı iç tarafında kalmıştı. Hemen sandalyeye oturdum. Yırtmamaya özen göstererek gazeteyi kat yerlerinden dikkatle açtım. Tamamı ortaya çıkınca bir solukta okudum: Göğüs kanseri. Ameliyatlar. Londra'ya umut seyahati. Yurda dönüş. Ve acı son... Daha kırk yaşındaymış! İçimde sızıya benzer bir his dolandı. "Yazık."

Deminden beri beni merakla izleyen eşim dayanamadı, "Hayrola?" dedi.

Üzgün bir ifadeyle başımı salladım. "Sevgi Soysal ölmüş!"

Ben öyle deyince şaşırıldı. "Ama o öleli yıllar oluyor."

"Yapma ya!" Gazetenin tarihine baktım; 23 Kasım 1976. Ölümünün üstünden neredeyse altı yıl geçmiş. "Onunla fakültede öğrenciyken tanışmıştım."

"Hiç bahsetmemiştin."

"Üstünden öyle çok zaman geçti ki ben bile unutmuştum," derken zihnim 1971 yılının o güneşli bahar gününe savruldu.

Ayakkabımı giyerken annem geliyor. Soluk almadan konuşuyor yine. "Aman oğlum öyle kalabalık yerlere gitme. Tanımadığın insanlara bulaşma." Her gün aynı terane! "Tamam tamam," deyip sınışıyorum. Arkamdan hâlâ laf yetiştiriyor...

Dışarıda tam yürüme havası var. Yanımda duran **Chevrolet** marka dolmuşu binmiyorum. Acelem yok nasıl olsa. **Gima**'nın önünde arkadaşlarla buluşma zamanına kadar alacağım şeyleri rahat rahat hallederim.

Vitrinlerinde kocaman harflerle **Damping** yazan mağazalar, sokak satıcıları, cıvıl cıvıl insan kalabalığı derken kendimi **Ülkealan Pasajı**'nda buluyorum. Alt kattakilerde daha ucuzları olduğunu bile bile spor çoraplarını **Dalkılıç**'tan alıyorum. Hep **Ünsal** yüzünden. Bütün mahallenin ayarlarını bozdu puşt! Ona kalsa ayartılmaya bahane arıyormuşuz ya neyse... Oradan ver elini **Amerikan Pasajı**. Kot pantolonlardan, spor ayakkabılardan, diğer ıvır zıvırlardan adım atacak yer kalmamış daracık dükkânın sahibine, "Abi konverslerim geldi mi?" diyorum. "Hâlâ bekliyoruz. Haftaya gelir büyük ihtimal," deyince canım sıkılıyor. Şu mallar da hiç denilen vakitte gelmez! "Benimkini kimseye satmazsın değil mi?" Sağ avucunu birkaç kez göğsüne vuruyor. "Merak etme."

Çıkınca soldaki sokağa sapıp kaldırımın güneş vuran tarafından yokuş aşağı aheste aheste iniyorum. Bulvara varınca karşıya geçip **Zafer Çarşısı**'ndaki **Dost Kitabevi**'ne giriyorum. Kitapevinin sağ tarafındaki tüm raflar Türk yazarlara ayrılmış. **Fakir Baykurt Tırpan, Necati Cumalı Zeliş, Haldun Taner Keşanlı Ali Destanı, Selim İleri Pastırma Yazı, Yaşar Kemal Binboğalar Efsanesi, Muzaffer İzgü İlyas Efendi** ve daha pek çok yazarın yenilerde çıkmış kitapları arasında seçim yapmakta zorlanıyorum.

Görevli beni izliyormuş. **Sevgi Soysal**'ın **Yürümek** romanını karıştırırken yanıma gelip "**Onu tavsiye ederim,**" diyor. Parayı öderken "**Beğenmezsem iade ederim ona göre,**" diyorum. Gülüyoruz.

"Okuduğum tek kitabı buydu," dedim karıma. Kütüphanemizde bütün eserlerinin olduğunu söyleyince biraz mahcup baktım sanırım, "O tuğla gibi kalın kitaplarından, gece nöbetlerinden kafanı kaldıracak zamanın kalmıyor ki," diye teselli etti beni. Anlayışı karşısında gülümserken "Ee, sonra," dedi.

Bulvarın geniş kaldırımı boyunca uzanan kestane ağaçları, serçelerin cıvıltıları, caddeden akan dolmuş, otobüs ve az sayıda özel araç trafiği, **Bulvar Pasajı**'nın girişinde piyango bileti satan adamın tezgâhının yanına astığı transistörlü radyosundan yayılan nağmeler...

Piknik'in önüne geldiğimde acıktığımı hissediyorum. Saate bakıyorum, yarım gelmiş. İçerisi hayli kalabalık. Üç adamın olduğu masadaki boş yere izin alarak oturuyorum. Garson siparişimi alıyor: Patates ve sosis tava, yanına da portakal suyu.

Masada ülkede yaşanan siyasi ve sosyal konular üzerine koyu bir sohbet dönüyor: *ODTÜ olayları, boykotlar, direnişler, 12 Mart Muhtırası, Ecevit'in istifası, kaçırılan Amerikalı askerler, banka soygunları, Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan'ın yakalanması, Ankara'daki patlamalar, Erim Hükümeti...*

"İşler daha da kızışacak," diyor bıyıklı olanı. Muhtıranın aydınların, öğrencilerin susturulması için verildiği görüşünde. Beyaz saçlı, şişman olanı ona katılmıyor. Devletin bombaları patlatan, insanları kaçıran, örgütleri kuranlara, askere, polise ateş açanlara sessiz kalamayacağını savunuyor. "Silahlı Kuvvetler memleketi içine düştüğü bu vaziyetten kurtaracaktır."

"Hepsi de çok zeki, çalışkan, istikballeri parlak bu gençler neden eylem yapıyor? Bir düşün bakalım."

Diğeri burun kıvırıyor. "Laf! Memleketlerini bu kadar seviyorlarsa adam gibi okullarını okusalardı."

Yanımdaki sandalyede oturan adam "Mütevelli Heyeti ODTÜ öğretim üyelerinden üçünün sözleşmesini feshetmiş," diyor. Bir yandan da hızlı hızlı önündekini yiyor.

Bıyıklı olanı başını hoşnutsuz sallarken gözü bana ilişiyor. "Sen ne düşünüyorsun delikanlı?"

"Şiddet hiçbir zaman çözüm yolu olamaz. Siyasiler..." derken beyaz saçlısı sözümü kesiyor.

"Şiddeti yapan kim, anarşistler değil mi?"

"Abi izin ver delikanlı lafını bitirsin."

Tam o sırada itfaiye arabalarının sesi konuşmalarımızı bastırıyor. Herkesle birlikte yerimizden kalkıp ne olduğuna bakıyoruz. İtfaiyeciler karşı sokakta bir binanın bahçesindeki yaşlı kavak ağacının yanına giderken polisler de biriken kalabalığı oradan uzak tutmaya çalışıyor. Biraz sonra yanımıza gelen garson olayı anlatıyor. "Ağaç devrilmek üzereymiş. Onun için gelmişler."

"Şu insanlara bak," diyor yanımda oturan. "Artık devrilene kadar seyredeler."

Hepsi günlük siyasetten, aynı lafları tekrarlayıp durmaktan sıkılmış olmalı ki az önceki konu bir anda unutuluyor.

"Milletin başka işi gücü yok!"

"Madem bu kadar kurumuş, neden daha önce kesmemişler ki?"

"Aklımız başımıza hep geç geliyor da ondan."

"Şimdi birinin üstüne düşsün de asıl o zaman gör şamatayı."

"Mümkün değil. Polisler kimseyi yanına yaklaştırmaz."

Konuşmalar sürerken tabağımın kıyısında duran kitap bıyıklı olanın dikkatini çekiyor. “*Sevgi Soysal’a imzalatmaya mı getirdin?*”

“*Kendisi burada mı ki?*” diyorum.

“*Ara sıra gelir.*”

“*Buradaysa imzalatmak isterim.*”

“*Dur soralım.*” Etrafına bakınıyor. Birkaç masa ilerideki müşterilerle ilgilenen şef garsona el ediyor... Evet buradaymış. Garsonla camekânlı bölüme gidiyoruz. Önündeki kâğıda eğilmiş bir şeyler yazan kadını işaret ediyor. “*İşte orada.*”

Masasının kıyısında durup “*Affedersiniz,*” diyorum. Başını kaldırıp bana bakıyor. Talebimi söyleyince “*Elbette,*” diyor zarif bir tebessümle. Karşısındaki sandalyeye oturmamı istiyor. Kitabı imzalarken gözüm masadaki kâğıtlarda. Ne yazıyor acaba? İlgimi fark edince kavak ağacını izleyen kalabalığı gösteriyor. Onlara bakarken aklına bu olayı anlatan bir roman yazmak gelmiş. Bununla ilgili bazı notlar alıyormuş. Bir romanın kurgulanışına şahit olmak... Kalabalıktaki insanlara isimler ve hayatlar düşünüyoruz. Aslında o anlatıyor, ben daha çok dinleyici konumundayım.

“*Vay canına!*” dedi karım. Tepki vermediğimi görünce “*Bekle biraz,*” deyip içeri gitti. Az sonra elinde bir kitapla geri döndü. Adına baktım: **Yenişehir’de Bir Öğle Vakti. Sevgi Soysal.** Arka kapaktaki fotoğrafı gazete haberindekiyle aynıydı. Sayfalarına göz atarken, eşim romanın konusunu özetledi: Yenişehir’de devrilmek üzere olan bir kavak ağacı. Ve bu zaman diliminde o civardaki insanların hikâyeleri... Gerçekten yazmış ha!.. Hem de ödül kazanmış... Nedenlerimiz farklı, şaşkın şaşkın birbirimize baktık.

“*Gelecekte de böyle insanlar olur mu sizce?*” diyorum. “*Yoksa toplum çok mu değişir?*”

“*Zaman çevreyi değiştirirse de bu tipler her dönemde var olacaktır.*”

Bir sessizlik anında gösterdiği yakınlıktan cesaret alarak “*Teyzem sizinle ilgili bir şey anlatmıştı,*” diyorum. Merakla bunun ne olduğunu soruyor. Aynı liseden mezun olan teyzemin dediğine göre el işi dersinde **Sevgi Soysal** öğretmenine ablasının iki yıl önceki örgü ödevini kendisi yapmış gibi vermiş. Ama öğretmen bu örgüyü tanımış. “*Doğru mu bu?*”

Hoş bir kahkaha atıyor. “*Teyzen doğru söylemiş, hoca durumu çakmıştı.*” Güzel olduğu kadar da sıcakkanlı. Ondan etkilenmemek mümkün değil.

Konu yazarlığa gelince birden ciddileşiyor. Dirseklerini masaya dayayıp parmaklarını birleştiriyor. Bir yazarın topluma ve çağına karşı sorumluluklarından, ne olursa olsun doğruları, inandıklarını dile getirmesi gerektiğinden bahsediyor. İçinde bulunduğumuz zamanı ima ederek, “*Ya bunun bedeli ağır olursa?*” diyorum. Yüzünde hüzünlü ama kararlı bir gülümseme beliriyor. “*Bunu göze almak zorundasın.*”

Edebiyata hevesimi öğrenince yazdığım şeyler olup olmadığını soruyor. Bir iki deneme yazımdan söz ediyorum. Elbette endişelerimden ve ailemin düşüncelerinden de... Geleceğimi çizme aşamasında ailemin *“Okulunu bitir, mesleğini eline al, sonra bunlarla da uğraşırın,”* sözlerinin etkisinden. Doktorluğu sevdiğimden, ama edebiyata da bir o kadar merakımdan. Yazabileceğime inansam belki terazinin ibresini o yana kaydırabileceğimden. *‘Ya böyle bir becerim yoksa?’ ‘Ya doktorluğu tercih etmediğim için ileride pişmanlık duyarsam,’* gibi kaygıların beni nasıl engellediğinden. Hayallerimi kim bilir kaç yıl erteleyeceğimi bilmediğimden...

“Tabii o zaman geldiğinde bu hayaller kalırsa!” diyorum.

“Attila Ağabey ile konuşsana bunları. O sana yol gösterir,” diyor.

“Attila Ağabey kim?”

“Attila İlhan. Onu tanıyorsun değil mi?”

“Elbette.” **Bilgi Yayınevi**'nin editörü olduğunu öğrendiğimde içimde bir heyecan dalgası kabarıyor. Teşekkür edip yanından ayrılıyorum.

Kavak ağacının olduğu yerde hâlâ büyük bir kalabalık var. O yüzden bulvara sapıyorum. **Ali Nazmi Pasajı**'nın yanından **Sakarya Caddesi**'ne dönüp karşıya geçiyor, **Bilgi Kitabevi**'ne giriyorum. Kasadaki adama **Attila İlhan**'la görüşmek istediğimi söylüyorum.

“Onu neden arıyorsunuz?”

“Sevgi Soysal onunla konuşmamı tavsiye etti.”

Bakışlarında tereddüt var. İmzalı kitabı gösteriyorum. *“Az önce yanındaydım.”*

“Genellikle Tunalı'daki büroda olur. Ama bugün onu Set Kafeterya'da bulabilirsiniz.”

Her cümlemde karımın gözlerinin mavisi bir ton açılıyordu. *“Neden bunları hiç anlatmadın?”* Cevabımı beklemeden **Attila İlhan**'la ne konuştuğumuzu, bana neler dediğini sordu. Onunla görüşmeye gitmediğimi söyledim.

“Neden?”

“Gidecektim. Ama o sırada kavak ağacı devrildi.”

Bulvara doğru adım attığımda ortalığı büyük bir gürültü, ardından bağırışlar, çığlıklar kaplıyor. Seslere doğru koşturan kalabalığın peşine takılıyorum. **Sakarya Caddesi**'nin **Selanik Caddesi**'yle birleştiği noktada haykırışların olduğu taraftan bize doğru gelen bir taksiciyi durdurup ne olduğunu soruyoruz. Kavak ağacı devrilmiş.

“Herkes kavak ağacının oraya koşunca ben de peşlerine takıldım.”

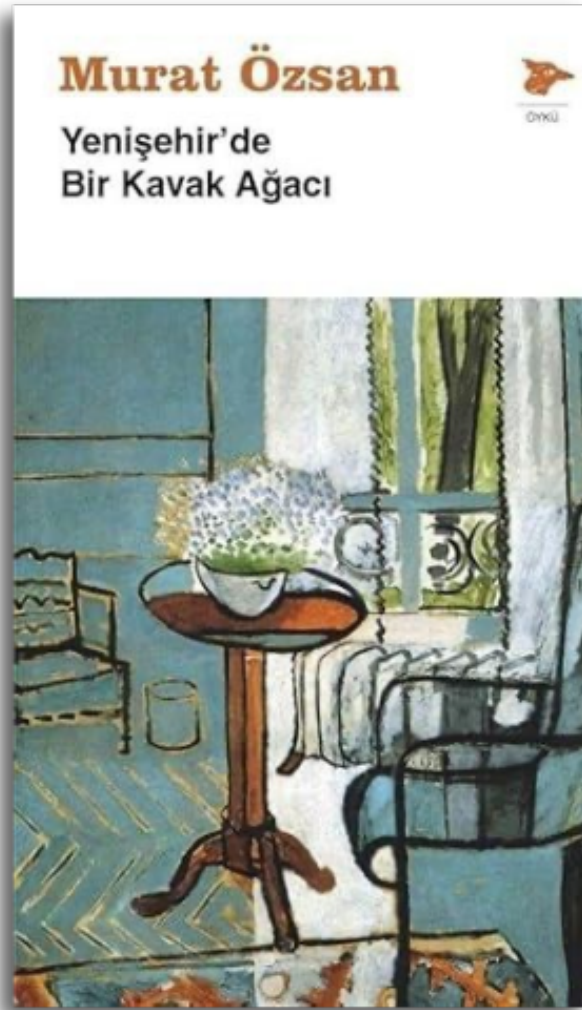
“E daha sonra gitmedin mi?”

“Hayır... Araya zaman girdikçe o günkü heyecanımı yitirdim. Dersler, stajlar, iş güç falan derken aklımdan tamamen uçup gitmiş.” Karım üzgün gözlerle bakıyordu. “Kavak da çok kötü zamanda devrilmiş,” dedi.

“Belki de kavak işin bahanesi oldu,” dedim. “Çünkü şimdi düşünüyorum da kendime o konuda yeterince inanmamışım.” Elimde tuttuğum romanı gösterdim. “Biliyor musun, bunu yazacağını söylediğinde ona da inanmamıştım. İçimden ‘Devrilen kavağın da romanı mı olur’ diye geçirmiştim.”

Kafamı çevirdim, gazete haberindeki **Sevgi Soysal** üzgün bir ifadeyle bana bakıyordu. Mahcup mahcup başımı önüme eğdim.

(**NOT:** Bu öykü, yazarın “**Yenişehir’de Bir Kavak Ağacı**” isimli kitabında yer almakta olup, kitaba da ismini vermiştir. Ayrıca söz konusu öykü, 16 Haziran 2023 tarihinde Oggito Edebiyat dergisinde yayımlanmıştır.)

*bir odayı kocaman bir gölge doldurmuş
sahibini arıyorum yöremde kimseler yok
re majör konçertoymuş çalan
varsın çalsın*

*bir yarım sigaraymış gölgenin parmaklarında
dumanmış odayı dolduran
sönmemiş yanıyormuş
varsın yansın*

*pencere ardına dek bir karanlık geceye açılmış
gece tatlıymış
gece tüm yüreğini sarmış gölgenin
varsın sarsın*

*birden sokaktan gelen bir kadın çığılı bölüyor
geceyi*

*gözlerim mum alevinde
mum alevinin gölgesini arıyorum duvarlarda yok
mum alevi var gölgesi yok*

*susmayan çığılıklar var gecenin kucağında
susmayan çığılıklar var*

*Yorulduk be hayat, yorulduk beklemekten.
Ha bugün ha yarın derken, ne gelir elden?
Giden gidiyor, farkında değil ömürden.
Bekleten de yoruldu artık düşünmekten.*

*Yorulduk be cancağızım, yorulduk,
yorgun.
Kömür ateşine attık, büyüdü yangın.
Ümitlerimizden birer parça, her bir gün.
Anlayacak anlamadı, kimlere küskün?*

*Yorulduk be garibim, sen, ben, aynı yolda.
El salladık, el salladılar, her bir yanda.
Yollar kaldı bir yanda, bizler de bir yanda.
Sonu göründü, görmedi, dağlar başında.*

*Beklendiğini bilemedi bilecekler.
Yorgun düşürdü, farkına mı varacaklar?
Yol kenarından bakacak, hep soracaklar.
Beklemekten yorulana ne diyecekler?*

*Güven der, yorulduk be, yorgun,
yorulmaktan.
Yorulduk her sorana, bir cevap vermekten.
Anlayacaklar da bir gün, yorgun düşerken.
Anladıklarının farkına
varamadan.*

İN
CİN
MEK

*dokunmuyorum artık bulutlara
bağışlandım bahardan yazdan kıştan
emin olamadım adım kadar
tomurcuğun çiçeğe duruşundan*

*say ki ben
neyim karların altında
basılarak üstüne
ezilen kardelen*

*in
cin bu yüzden
dim*

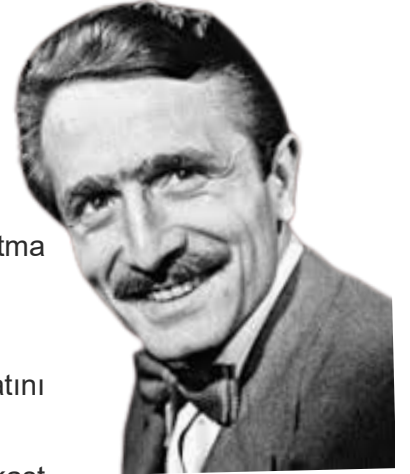
*kan-ter içinde çırpınan aklımın
alçaktan uçan kırlangıcı
söyle, kimin başlangıcıyım ben*

*onurlandır gökyüzümü
vur saçaklarıma kanatlarını
ve öp beni yalnızlığımın
en tenha yerinden*

- **1 Ocak 1936:** 1 Ocak gününün ilk kez resmî tatil olduğu tarih
- **2 Ocak 1935:** Soyadı Kanunu yürürlüğe girdi.
- **2 Ocak 1943:** Müzisyen Barış Manço dünyaya geldi.
- **3 Ocak 1922:** Mersin'in düşman işgalinden kurtuluşu
- **4 Ocak 1960:** Fransız yazar Albert Camus (47) hayatını kaybetti.
- **5 Ocak 1922:** Adana'nın düşman işgalinden kurtuluşu
- **5 Ocak 1932:** İtalyan yazar, edebiyatçı Umberto Eco dünyaya geldi.
- **5 Ocak 1972:** Atatürk döneminde en uzun süreyle dışişleri bakanlığı görevinde bulunan Tevfik Rüştü Aras (89) hayatını kaybetti
- **5 Ocak 2018:** Tiyatro ve sinema sanatçısı Münir Özkul (93) hayatını kaybetti
- **6 Ocak 1896:** Türk havacılığının öncüsü Vecihi Hürkuş dünyaya geldi.
- **6-11 Ocak 1921:** Birinci İnönü Savaşı
- **7 Ocak – 14 Ocak:** Beyaz Baston Görme Engelliler Haftası
- **7 Ocak 1943:** Amerikalı mühendis ve bilim insanı, pek çok icadı yanında günümüz elektrik altyapısının temellerini atan Nikola Tesla (87) hayatını kaybetti.
- **8 Ocak 1935:** Amerikalı şarkıcı ve oyuncu Elvis Presley dünyaya geldi.
- **9 Ocak 1964:** Yazar ve siyasetçi Halide Edip Adivar (80) hayatını kaybetti
- **9 Ocak 1990:** Şair ve yazar Cemal Süreya (59) hayatını kaybetti
- **10 Ocak:** Ziraat Mühendisleri Günü
- **10 Ocak:** Çalışan Gazeteciler Günü
- **10 Ocak 1968:** Atatürk'ün silah arkadaşlarından, TBMM eski başkanlarından, bayındırlık ve ulaştırma eski bakanlarından Ali Fuat Cebesoy (86) hayatını kaybetti.
- **11 Ocak 1937:** Atatürk'ün silah arkadaşlarından Nuri Conker (55) hayatını kaybetti.
- **11 Ocak 1999:** Tiyatro ve sinema sanatçısı Öztürk Serengil (68) hayatını kaybetti.
- **12 Ocak 1876:** Atatürk'ün yakın silah arkadaşlarından, TBMM Hükümetinin ilk millî savunma bakanı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk genelkurmay başkanı Fevzi Çakmak dünyaya geldi.
- **12 Ocak 1876:** Amerikalı yazar Jack London dünyaya geldi.
- **12 Ocak 1976:** İngiliz polisiye roman yazarı Agatha Christie (86) hayatını kaybetti
- **13 Ocak 1920:** Sultanahmet Mitingi
- **13 Ocak 2012:** KKTC 1. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş (88) hayatını kaybetti
- **13 Ocak 2012:** Fenerbahçe'nin efsanevi futbolcusu Lefter Küçükandonyadis (87) hayatını kaybetti
- **14 Ocak 1914:** İzmir'de Altay Spor Kulübü kuruldu
- **14 Ocak 1923:** Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım (66) İzmir'de hayatını kaybetti.
- **14 Ocak 1998:** Ses sanatçısı Safiye Ayla (81) hayatını kaybetti.
- **15 Ocak 1902:** Dünyaca ünlü şair Nazım Hikmet, Selanik'te dünyaya geldi.
- **19 Ocak 1798:** Fransız filozof Auguste Comte dünyaya geldi.

- **20 Ocak 1921:** Daha sonra ilan edilecek Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini atan ilk anayasası TBMM'de kabul edildi.
- **21 Ocak 1924:** Sovyet Devriminin Lideri Vladimir İlyiç Lenin (53) hayatını kaybetti.
- **21 Ocak 1950:** İngiliz yazar George Orwell (47) hayatını kaybetti.
- **23 Ocak 1913:** İttihatçıların önde gelenleri, Babıali baskınına gerçekleştirerek yönetime el koydular
- **23 Ocak 2019:** Tiyatro ve sinema sanatçısı Ayşen Gruda (75) hayatını kaybetti
- **24 Ocak 1993:** Gazeteci yazar Uğur Mumcu (50) uğradığı bombalı suikast sonucu hayatını kaybetti
- **24 Ocak 2001:** Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okan (49) suikast sonucu hayatını kaybetti
- **24 Ocak 2007:** Dışişleri eski bakanlarından İsmail Cem (67) hayatını kaybetti.
- **24 Ocak 2022:** Sinema oyuncusu Fatma Girik (79) hayatını kaybetti.
- **26 Ocak 1948:** Milli Mücadele komutanlarından ve TBMM önceki başkanlarından Kazım Karabekir (66) hayatını kaybetti
- **27 Ocak 1756:** Besteci Wolfgang Amadeus Mozart dünyaya geldi.
- **27 Ocak 1901:** İtalyan besteci Giuseppe Verdi (88) hayatını kaybetti.
- **27 Ocak 1931:** Oyuncu Gazanfer Özcan dünyaya geldi.
- **27 Ocak 1954:** 6234 sayılı yasa ile Köy enstitüleri kapatıldı
- **28 Ocak 1981:** Şair Özdemir Asaf (57) hayatını kaybetti.
- **29 Ocak 1860:** Rus yazar Anton Çehov dünyaya geldi.
- **30 Ocak 1933:** Adolf Hitler Almanya şansölyesi oldu
- **30 Ocak 1948:** Hindistan Bağımsızlık Hareketi Lideri Mahatma Gandhi (79) uğradığı suikast sonucu hayatını kaybetti
- **31 Ocak 1797:** Avusturyalı besteci Franz Schubert dünyaya geldi.
- **31 Ocak 1914:** Şair ve yazar Recaiade Mahmut Ekrem (67) hayatını kaybetti.
- **31 Ocak 1990:** Prof. Dr. Muammer Aksoy (73) uğradığı suikast sonucu hayatını kaybetti.
- **31 Ocak 2020:** Birleşik Krallık Avrupa Birliğinden ayrıldı.

Değerli Dostlar,

Çok uzun yıllardan beri, belirli iklim olayları, hemen her yıl aynı tarihlerde (belki bir iki gün farkla da olsa) hiç şaşmadan tekrarlanmaktadır. Eskiler bunlara uygun isimler vermişler ve işlerini planlarken bu tarihlere dikkat etmişlerdir. Bilgisayarlar ve akıllı telefonların henüz hayatımıza böylesine yoğun bir şekilde girmediği dönemlerde, neredeyse her evin duvarlarında asılı olan **Saatli Maarif Takvimlerinde**, anılan iklim olayları gün gün yer almaktaydı.

Biz de **Çiğdemim Derneği** olarak, iş ve tatil planlamalarında komşularımızın yararlanabileceğini düşünerek her ay düzenli bir şekilde, o ay içinde beklenen fırtınaların takvimini yayınlamaya başladık.

Fırtına Adı	Fırtına Tarihi	Gün
Fırtına	2 Ocak – 5 Ocak	3 Gün
Zemheri Fırtınası	8 Ocak – 1 Şubat	24 Gün
Fırtına	12 Ocak – 14 Ocak	2 Gün
Karancalos Fırtınası	14 Ocak – 15 Ocak	1 Gün
Fırtına	17 Ocak – 19 Ocak	2 Gün
Fırtına	23 Ocak – 24 Ocak	1 Gün
Ayandon Fırtınası	28 Ocak – 30 Ocak	2 Gün
Balık Fırtınası	31 Ocak – 1 Şubat	1 Gün

Kaynakça:

- <https://toprakanaplatformu.wordpress.com/koye-ve-tarima-bakis/insan-ve-doga-dostu-tarim-2/firtina-takvimi/>
- <https://www.turksail.com/amator-denizci-kosesi/293-frtna-takvimi>

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ'NDEN İKİ TARİHİ ETKİNLİK

Derneğimizin düzenlediği ve açılışını **Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanı Sayın Mansur Yavaş**'ın yaptığı "**Ankara Kitapları Sergisi**" ile **Timur Özkan**'ın sunumuyla "**Her Ankaralının Okuması Gereken 111 Ankara Kitabı**" konferansı **Çığdemim Derneği Oğuz Tansel Semt Kütüphanesi**'nde yoğun bir katılımı ile gerçekleştirildi.

Çığdemim Derneği kuruluşunun 30. yılı etkinlikleri kapsamında; Derneğimizin **Edebiyat ve Sinema Toplulukları Planlama Grubu** tarafından organize edilen her iki etkinliğimiz de büyük ilgi gördü.

Ankara Kitapları Sergisi

Çığdemim Derneği Oğuz Tansel Semt Kütüphanesi koleksiyonunda yer alan **30 binden fazla kitap** arasından seçilen ve ayrıca bazı komşularımızın kendi kütüphanelerindeki **Ankara kitaplarıyla** daha da zenginleştirilen **Ankara Kitapları Sergisi**'nde **20-27 Aralık 2025** tarihleri arasında gerçekleştirildi ve **122 kitap** ziyaretçilere sunuldu.

Bu sergi için özel olarak tanzim edilen kütüphanemizin okuma salonunda bu etkinlik vesilesiyle **Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Merkezi (VEKAM)** tarafından kütüphanemize armağan edilen **Ankara kitapları** ile **Derneğimizin yayınlarına** da özel bölümler ayrıldı.

Sergimizi, saat 14'te planlanan açılışımıza tam saatinde teşrif eden **Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanı Sayın Mansur Yavaş** açtı. **Ankara Kalkınma Ajansı**'nın baskıdan yeni çıkan **Ankara** adlı prestij kitabını imzalayarak armağan eden **Mansur Başkan; Derneğimiz Y. K. Başkanı Fatih Fethi Aksoy** ve **muhtarımız Özlem Ergon Cerit** refakatinde kütüphanemizi de gezerek bilgi aldı.

Daha sonra konuklarla bir süre sohbet eden **Sayın Yavaş** iki önemli projesini de ilk kez burada açıkladı. Buna göre **Ankara Büyükşehir Belediyesi; Atatürk Orman Çiftliği**'nden talep ettikleri, Yenimahalle girişindeki **Türk Patent ve Marka Kurumu** binasının karşısında yer alan arsada büyük bir **Ankara Kütüphanesi ve Kent Belleği Arşivi** kuracak. Başkanımız ayrıca **Ankara**'nın yıllardır bir türlü gerçekleştirilemeyen **Ankara Kent Müzesi** hayalini ise **Milli Eğitim Bakanlığı**'ndan talep ettikleri **Ulus Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi**'nin tarihi binasında gerçekleştirmeyi planlıyor.

"Her Ankaralının Okuması Gereken 111 Ankara Kitabı"

Açılışın ardından kürsüye gelen **Ankara araştırmacısı, yazar Timur Özkan**; kütüphanesindeki binden fazla kitap arasından seçtiği ve **her Ankaralının okumasını tavsiye ettiği 111 kitabı** tanıtan bir sunum yaptı.

Sunumuna başlarken **Ankara Kitapları Sergimizin**; geçmişte **Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ve Ankaralılar Vakfı** işbirliğiyle 1998 yılında ve **Başkent Kültür Yolu Festivali** kapsamında 2022 yılında olmak üzere düzenlenen ilk iki sergiden sonra **Ankara**'nın tarihinde üçüncü kez düzenlendiğine dikkat çeken **Özkan** bu sergiyi düşünen, planlayan ve gerçekleştiren herkesi kutladı.

Daha sonra kısa açıklamalarla **Tarih-Arkeoloji, Araştırma-İnceleme, Edebiyat, Turizm-Seyahatname, Kültür, Flora-Fauna-Doğa, Mimari-İmar-Harita, Fotoğraf, Anı, Semtler-İlçeler, Çocuk ve Diğer (Sağlık, Spor, Sanat, Müzik, Eğitim** olmak üzere farklı türlerden yayınlanmış 111 kitabı tanıtan **Özkan** sunumun sonunda **Ankara dergilerine** de yer verdi.

Özkan'ın derlediğine göre bazıları daha eski tarihli olmakla birlikte günümüze kadar gelememiş bu dergiler arasında halen yayını sürdürülenlerin en eskisi; yayın hayatına 2005 yılında başlayan ve sırasıyla **Çığdemim Aylık Gazete, Bülten, Duyurum ve Çığdemim Sesi** adlarıyla yayınlanan bültenimiz oluyor.

Sergi-Sunum etkinliğimizden son bir not: Sergilenen kitapların ve Timur Özkan'ın sunum metninin yer aldığı katalog kitapçığı açılışa gelenlere armağan edildi.

Ankara Kitapları Sergimizi Mansur Başkanın da katılımıyla açtık

**ÇİĞDEMİM DERNEĞİ'NİN DÜZENLEDİĞİ "ANKARA KİTAPLARI SERGİSİ"NİN AÇILIŞI VE
TİMUR ÖZKAN'IN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ "HER ANKARALININ OKUMASI GEREKEN 111 ANKARA KİTABI" SUNUMU**
Çığdemim Derneği Oğuz Tansel Semt Kütüphanesi | 20 Aralık 2025

HAZIRLIK

SERĞİ AÇILIŞI

SUNUM

"Ankara'yı ve Okumayı Seviyoruz, Ankara'yı Okuyoruz!"

Otuz yedi yıllık Ankaralı olan Sayın Dr. **Mehmet Çakmak**, ilk kez geldiği **Çiğdem Mahallesi**'nde ilk olarak katıldığı "**Çiğdemim Derneği Ankara Kitapları Sergisi**" etkinliği sonrasında duygu ve düşüncelerini, aşağıdaki satırlarla "**Türk Tabipleri Birliği Kültür Sanat ve Edebiyat Kolu**" yazışma grubunda paylaşmış; iletisinin sonunu da şöyle bitirmiş: "*Eksik, yanlış bilgiler varsa heyecanına verin lütfen.*"

Sayın Çakmak sağ olsun, bu paylaşımını bize de ilettili. Çiğdemim Derneği olarak ilgisi ve bu güzel düşüncelerinden ötürü kendisine çok teşekkür ediyoruz.

"Bugün bir etkinliğe katıldım. Algılarım, duygularım değişti.

*Sık sık gerçekleştirdikleri kültürel çalışmalarını kulağıma çalınan **Çiğdemim Derneğinin** sergi, söyleşi, sinema vb. etkinliklerinin hiç olmazsa birini gidip izlemek; muhtemelen bu konulara 'hevesli' üç - beş kişinin kendilerini tüketircesine koşuşturmasıyla kotarıldığını düşündüğüm bu çabalarına bir defalık da olsa katılmak istedim.*

Son zamanlarda bu tür heveslerle ve büyük emeklerle gerçekleştirilen etkinliklere katılan sayısının çoğunlukla heves kırıcı olduğunu yakından biliyordum. Hem merakımı gidermek, hem de bir fazla katılımcı bile önemli diyerek bu çabaya hiç değilse izleyici olarak destek olmak, genelde çoğu boş olan koltuklardan hiç değilse birini doldurmak gibi bir duygu ile kalkıp gittim.

Nasıl yanılmışım! Bu yanılma nasıl mutlu etti beni...anlatamam demeyeceğim; deneyeceğim!

*Her zaman kullandığım rotanın hayli dışındaydı **Çiğdem Mahallesi**, hiç gitmemiştim. Uzun ve hayli dolambaçlı bir otobüs yolculuğundan sonra durakta inerken ki duygum pişmanlığa yakındı.*

*Arayıp bulduğum **Can Yücel Parkı**'nda bulduğum etkinliğin mekanını küçücük bir prefabrik binaydı ama etrafındaki kalabalık ve canlılık şaşırtıcıydı . Az önceki pişmanlık duygusundan utandıran bir ilgi, şaşırtan bir heyecan herkeste.*

*Salona girdim. Belki 30 metrekare kadar bir salon silme doluydu. En arka sıradakiler yanaştı, sıkıştı bir yer açıp oturtular. Sağlı sollu kitap raflarında, söyleşinin de konusu olan Ankara hakkında yazılmış **111 kitaptan** oluşan sergi özenle düzenlenmişti.*

Salon dışında, en az salondaki sayı kadar kişi gördüğüm için bu etkinliğin nasıl izleneceğini çok merak ettim.

Etkinliğin tam başlayacağı saatte sandalyeler sıkıştırıldı, aralar daraltıldı, en öne yeni sandalyeler yerleştirildi. Sunucu masasının dibine dayandı salon ahalisi. Yine de söyleşiyi aralarda ve dışarda sonuna kadar ayakta izleyen onlarca kişi vardı.

***Ankara hakkında 111 Kitap Sergisi**'nin sunumunu yapacak sayın yazar **Timur Özkan**, bu dip dibe durum nedeniyle sunumu perdeye yansıtmak yerine **'irticalen'** anlatmayı seçti. İçeriye giremeyip salonun dışında kalanlar için mikrofonla salon dışına da sesini ulaştırmaya çalıştı.*

*İki saate yaklaşan bir süre **Ankara hakkındaki 111 kitap** için, hemen alıp okuma duygusu yaratan, su gibi akıp giden çok güzel bir sunum izledik. Salonun programın akışına, sunuma, kitaplara ilgi ve katkısı beni çok şaşırttı.*

*Sunumdan sonra salondaki enerji ve samimi sohbetler azalmadan sürerken, sunumu yapan **Timur Beye** dernek başkanı **Fatih Beye** teşekkür ettim. Etkinlik duyurularını iletten Suat beye teşekkür ederken, kendisi bir çırpıda beni hayretlere düşüren bilgiler verdi.*

Otobüs durağında beklerken pazar çantasıyla durağa gelip selam veren, emekli işçi olduğunu öğrendiğim mahalleli, elimdeki broşürü görünce **'derneğe mi geldiniz?'** diye sordu. Otobüste de süren bir sohbetle ondan da birçok şey öğrendim. Bu mahalle halkının birbirine ve dışardan gelene yakın ilgisi ne hoş!

Benim yukarıdaki başlığı koymama neden olan çok özet anlattıklarım kadar, şimdi yazacağım başlıklar ve rakamlardır:

- **Çiğdem Mahallesi** 35 yıl önce kurulmuş bir gecekondu mahallesidir. Elektrik, yol, su sorunlarını çözmek için bir araya gelen gönüllüler şu anda **30 yaşındaki Çiğdemim Derneğini** kurmuşlar. (Türkiye'de ortalama dernek ömrünün ortalama 10 yıl olduğunu öğrendim bu arada.)

- **Aktif üye sayısı 850**

- **Mail grubu üyesi 5000, WhatsApp grubu üye sayısı 4200**

- Derneğin yönetim kurulundan başka yaklaşık **50 kişilik bir Genişletilmiş Yönetim Kurulu** var. Sürekli iletişim halindedir.

- Dernek **her yıl genel kurul** yapıyor, **yılda iki üye toplantısı** gerçekleştiriyor.

- Mahalleli boş bir alana fidan dikmiş, **her ağaç sahibinin adını taşıyor**. Bakımları yapılıyor.

- Daha önce inşaat molozu dökülen bir alanı **kent bostanına** dönüştürmüşler.

- Bu mahallede çöp atılmıyor nerdeyse. **Bütün organik çöpler toplanıp organik kompost gübre** yapılarak küçük bir bostanda kullanılıyor. **Ata tohumdan üretim yapılıyor** ve ürün mahalleliyle **paylaşıyor**.

- **Başta elektronik, bütün diğer atıklar ayrıştırılıp sertifikalı alıcılara satılıyor**.

- Bu ve benzeri faaliyet gelirleriyle **30 öğrenciye burs veriliyor**. (Arzuları her yıl **derneğin yaşı kadar öğrenciye burs** vermek!)

- **ikinci el takası** gerçekleştiriliyor ve **ikinci el pazarı** kuruluyor.

- **Sosyal izolasyona izin yok bu mahallede!** Çok samimi komşuluk ilişkisi sürdürülüyor, fark etmemek mümkün değil.

- **AB'den Sivil Toplum Geliştirme projesine kredi almışlar**.

- **Ankara Kalkınma Ajansından "Çiğdem Engel Tanımaz" projesine** destek alıp engellilerle ilgili işler gerçekleştirmişler. **Engelsiz fotoğraf topluluğu** aklımda kaldı örneğin.

- Komşuları **ODTÜ ve Eğitim Fakültesi** ile birbirinden güzel projeler geliştirmişler.

- Mahallede yaşamış öğretmen, halk kültürü araştırmacısı, şair, Konya'dan hemşerim değerli **Oğuz Tansel'in adını taşıyan 32.000 kitaplık hoş bir kütüphanesi var**. Yılda **6.000 civarı kitap** ödünç veriliyor.

- **Türk halk müziği, Türk sanat müziği koroları, pop grubu, gitar atölyesi, ritim saz vb grupları var**.

- **Edebiyat, sinema, müzik, yabancı dil grupları var**.

- **Ayda bir kitap tartışması,**

- **Ayda bir filmi ve belgeseli, çoğunlukla yönetmeniyle izleyip tartışma,**

- **Dernek hemen hemen her gün bir etkinlik gerçekleştiriyor**.

- Daha önce halı saha işletmesi olan ve mahalleliye katkısı olmayan alan, **halkoylamasıyla ve belediye desteğiyle Can Yücel Parkı'na dönüştürülmüş**. Parkın içinde **Oğuz Tansel Halk Kütüphanesi, Hasan Ali Yücel Çankaya evi, İsmail Hakkı Tonguç salonu yer alıyor**.

(Anlattıklarımın ve son isimleri de okuduktan sonra sizin de içinizden köy aydınlanmasının dev projesi **Köy Enstitüleri'nin kentsel hali** duygusu geçmiyor mu?)

Ben **Çiğdem Mahallesi**'nden, son zamanlarda üstüme üşüşen bütün olumsuz duygulardan sıyrılarak ve **aklım Çiğdem'de kalarak** çıktım.

Bu duyguyla sabrınızı zorlamamı hoş görmeniz dileğiyle...

Mehmet ÇAKMAK

(Not: **Ankara Hakkında 111 Kitap Sergisi'nin açılışının akşamı Türk Tabipleri Birliği Kültür Sanat ve Edebiyat grubuna yazılan yazı, ertesi günü bir teşekkür ve geri bildirim mahiyetinde Çiğdemim Edebiyat Topluluğu'na da iletilmiştir.**)”

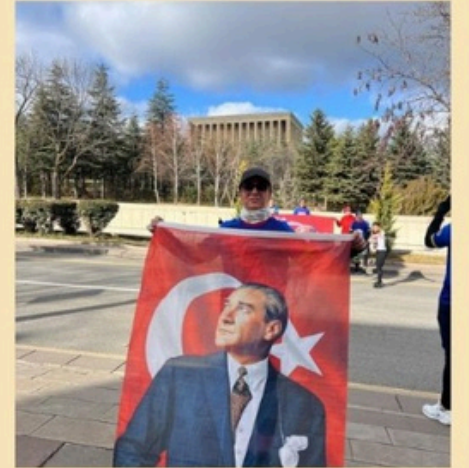
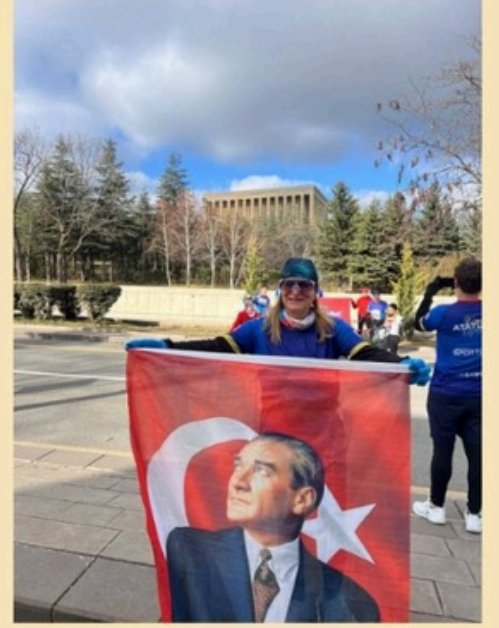
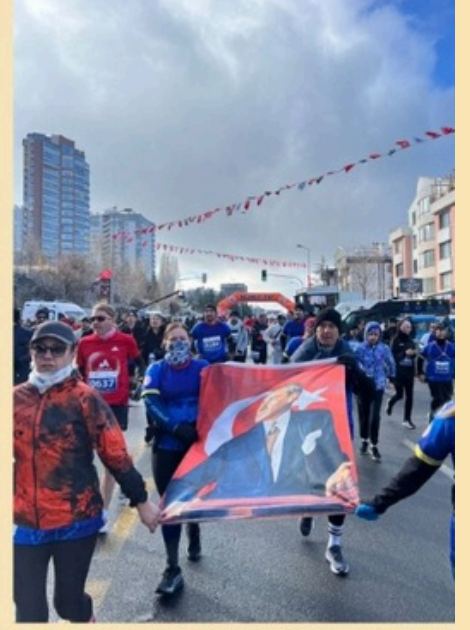
İyilik için koşuyoruz!

**ÇİĞDEMİM
KOŞU TAKIMI**

Büyük Atatürk Koşusu 2025

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ

TEŞEKKÜR

ARALIK AYINDA BURS FONUMUZA KATKIDA BULUNAN BAĞIŞÇILARIMIZA TEŞEKKÜRLER					
Atık satışı-Mustafa seven	2.730,00	Gülnur Zobu	5.000,00	Nilgün Türker	200,00
Ayşe Çolakça	5.000,00	H.Gülsüm Arifoğlu	600,00	Nuran Güçlübacak	500,00
Ayşe Gürsay	250,00	Hikmet Özdemir	400,00	Özgen Bakır	1.500,00
B.Gültekin Akınoğlu	1.000,00	İşıl Yenihayat	600,00	Özlem-N.Kemal Aksoy	1.500,00
Berrin Uçkun	3.000,00	İlknur Meriç Akyol - briç	7.500,00	Saadet Tufan	1.000,00
Birgül Demirtaş	750,00	İrem Tomak	300,00	Seğmen A Blok Bahçe Grubu	1.500,00
E.Ferhan Sabuncuoğlu	200,00	İsmet Yılmaz anısına	300,00	Serpil Kaymaz	3.000,00
Ebru Bay Günaydın	200,00	Keziban Ateş	300,00	Ülkü Oğuz	1.500,00
Emir Candaş Sevinç	1.000,00	Leyla Yıldırım anısına	750,00	Y.Ayşe Dirican	750,00
Ertan Doğmuş	500,00	Melahat Önal	1.000,00	Yücel Yıldırım anısına	750,00
FB	2.500,00	Meltem Ergun	1.000,00	Zehra Kıracı	500,00
Funda Sırakaya	300,00	N.Güler Göçmen	500,00	Zeliha Kadaş	1.000,00
Gönül Öner	1.500,00	Nesrin Erbalcı	1.000,00		

ARALIK AYINDA AİDAT ÖDEYEN ÜYELERİMİZE TEŞEKKÜR EDİYORUZ

Aysun Dalan Ünal
Cenk Durmuş
Doğa Can Aksoy
Emine Şebnem Avcioğlu
Melahat Uluşahin
Meral Erkan
Mustafa Özarlan
Münewver Ertuğrul
Ulaş Daş
Yakub Nurdoğdu

Burs (Eğitim Desteği) fonumuza destek olmak için açıklama kısmına "BURS" yazarak aşağıdaki hesaba bağış yapabilirsiniz. Makbuz karşılığında derneğimize de ödeme yapabilirsiniz.

T.İş Bankası Ankara Çukurambar Şubesi 4379 – 0001560

IBAN: **TR73 0006 4000 0014 3790 0015 60**

BAŞKENT MOBİL MARKET *15 günde bir*
SALI GÜNLERİ HİZMET VERMEYE DEVAM EDİYOR!

10.30-17.30 SAATLERİ ARASINDA
MUHTARLIK ÖNÜNDE.

- SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ (PEYNİR-TEREYAĞI-AYRAN-YOĞURT) - YUMURTA
- ET ÜRÜNLERİ (KUŞBAŞI ET-KÖFTE-TAVUK ÇEŞİTLERİ SUCUK PASTIRMA KAVURMA)
- KİLER GRUBU (ERİŞTE MAKARNA SALÇA ÇAY VS)
- BAKLIYAT ÜRÜNLERİ

**HALK EKMEK BÜFEMİZ AÇILDI.
EKMEK ÇEŞİTLERİ DIŞINDA DA ONLINE
BAŞKENT MARKETTEN SİPARİŞ
VEREREK ÜRÜNLERİNİZİ ÜCRETSİZ BU
BÜFEDEN ALABİLİRSİNİZ.**

ÇİĞDEMİM TÜRK HALK MÜZİĞİ KOROSU

TRT ANKARA RADYOSU, HALK MÜZİĞİ SES SANATÇISI VE KORO
ŞEFİ SERBÜLENT YASUN YÖNETİMİNDEKİ, ÇİĞDEMİM THM
KOROMUZ, YENİ DÖNEM ÇALIŞMALARINA 4 EKİM CUMARTESİ
GÜNÜ BAŞLIYOR.
Çalışmalar cumartesi günleri 11.00-13.00 saatleri arasında yapılacaktır.
Koromuza katılmak isteyen müzikseverler kayıt için derneğimizi
arayabilirler.

www.cigdemim.org.tr 0312 2852047

ÇİĞDEMİM YAD TÜRK SANAT MÜZİĞİ KOROSU

TRT Sanatçısı "**AZİZ ÇAĞATAY**" yönetimindeki
koromuz yeni dönem çalışmalarına 5 Ekim'de başlıyor.
Katılmak isteyen müzikseverleri pazar günleri
16.00-18.00 saatleri arasında bekliyoruz.

Ayrıntılı bilgi ve kayıt için
www.cigdemim.org.tr - 0312 2852047

**HEP BİRLİKTE
TİYATROYA GİDİYORUZ**

**10 Ocak
2026, Cts.
20.00**

GIDION'UN DÜĞÜMÜ
ANKARA DT
Yazan Johnna Adams
Yöneten Buğra Koçtepe
Şinasi Sahnesi

Gidiş-Dönüş servis dahil 260 TL. Üyelere 250 TL.
Servisler dernek önünden 19.15'de kalkacaktır.

"SANATSIZ KALAN BİR MİLLETİN, HAYAT
DAMARLARINDAN BİRİ KOPMUŞ DEMEKTİR."
Mustafa Kemal Atatürk

www.cigdemim.org.tr
0312 2852047 - 0530 6609583

**HEP BİRLİKTE
TİYATROYA GİDİYORUZ**

**17 Ocak
2026, Cts.
20.00**

SON İNSAN
ANKARA DT
Yazan Derem Çıray
Yöneten Pınar Töre Karayel
Şinasi Sahnesi

Gidiş-Dönüş servis dahil 260 TL. Üyelere 250 TL.
Servisler dernek önünden 19.15'de kalkacaktır.

"SANATSIZ KALAN BİR MİLLETİN, HAYAT
DAMARLARINDAN BİRİ KOPMUŞ DEMEKTİR."
Mustafa Kemal Atatürk

www.cigdemim.org.tr
0312 2852047 - 0530 6609583

**HEP BİRLİKTE
TİYATROYA GİDİYORUZ**

**24 Ocak
2026, Cts.
20.00**

MEDEA MATERIAL
ANKARA DT
Yazan Heiner Müller
Rejisör Ayşe Emel Mesci
Küçük Tiyatro

Gidiş-Dönüş servis dahil 260 TL. Üyelere 250 TL.
Servisler dernek önünden 19.15'de kalkacaktır.

"SANATSIZ KALAN BİR MİLLETİN, HAYAT
DAMARLARINDAN BİRİ KOPMUŞ DEMEKTİR."
Mustafa Kemal Atatürk

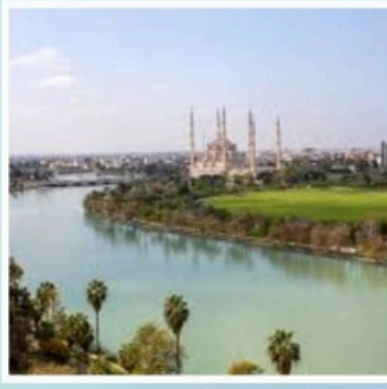
www.cigdemim.org.tr
0312 2852047 - 0530 6609583

KİLİKYA GEZİSİ

ADANA - TARSUS - SİLİFKE - MERSİN

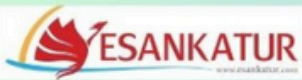
- SEYHAN BARAJ GÖLÜ – SABANCI MERKEZ CAMİİ
- SİNEMA MÜZESİ – TARİHİ TAŞ KÖPRÜ- ULU CAMİİ
- YAĞ CAMİİ - BÜYÜK SAAT KULESİ – KAZANCILAR –
- KIZ KALESİ CENNET CEHENNEM – KANLI DIVANE –
- SİLİFKE – TARSUS AZİZE THEKLA KLİSESİ
- YEDİ UYURLAR – NUSRAT MAYIN GEMİSİ KIRKKAŞIK
- BEDESTENİ – ST. PAUL KUYUSU

23 – 25 OCAK 2026

Cuma 01.00 hareket

8.950 TL.

Üyelere 8.900 TL.

Özel araçla ulaşım, kahvaltı (3- ilk Gün Seyhan'da restaurantta serpmeye – Diğer günler otelde), akşam yemeği (2 - otelde), Seçilen Otelde konaklama(2), Kız Kalesi Tekne Turu, TÜRSAB seyahat sigortası, Esanka Tur acenta refakati, Mili Park giriş ücretleri, tüm çevre gezileri ve rehberlik hizmetleri. Müze ve ören yeri giriş ücretleri, öğle yemekleri ve kişisel harcamalar gezi ücretine dahil edilmemiştir.

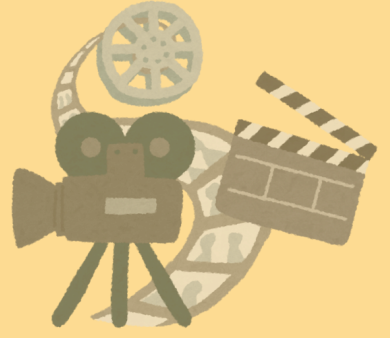
ÇİĞDEMİM SİNEMA TOPLULUĞU

ERKEĞİN GÖZYAŞLARI

Yönetmen Sally Potter
Oyuncular: Christina Ricci, Cate Blanchett, John Turturro
Sunum: Dilek Şimşek

21 Ocak 2026
Çarşamba 19.30

Çankaya Belediyesi, Çiğdem Hasan Ali Yücel Çankaya Evi
İsmail Hakkı Tonguç Salonu
Çiğdem Mah. 1551.Cadde Can Yücel Parkı İçi

Çiğdemim Edebiyat Topluluğu

995 Km:
Murathan Mungan'ın
90'ların
Türkiye'sinde Geçen
Polisiye Romanı

26 Ocak
2026
Pazartesi 19.30
Çiğdemim
Kültürevi

Sunum
Adalet Temurtürkan

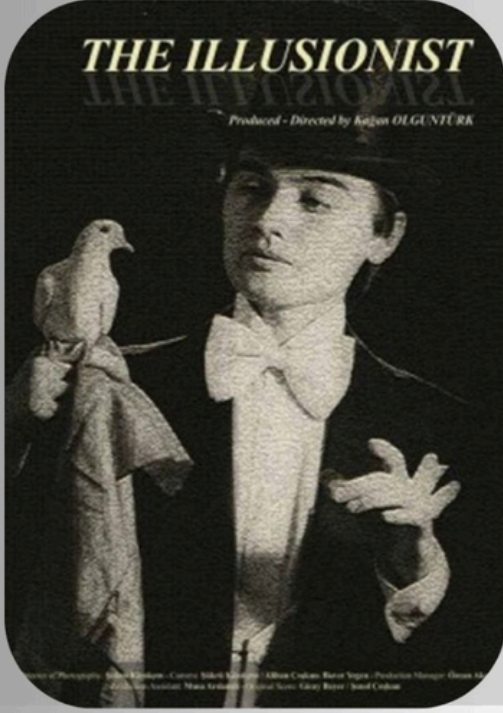
MURATHAN MUNGAN
995 km

www.cigdemim.org.tr
0312 2852047 - 0530 6609583

BİR BELGESEL BİR YÖNETMEN

Çankaya Belediyesi Hasan Ali Yücel Çankaya Evi,
İsmail Hakkı Tonguç Salonu
Çiğdem Mah. 1551.Cadde Can Yücel Parkı İçi

"Sihrin Ustası, Sanatın Işığında:
Kağan Olguntürk'ten Sermet Erkin
Belgeseli"

7 Ocak 2026

ÇARŞAMBA

19.30

Gösterim Ücretsizdir

YÖNETMEN
Kağan OLGUNTÜRK

/cigdemimdernegi

www.cigdemim.org.tr

Çiğdemim Edebiyat Topluluğu

Isabel Allende'nin
"Maya'nın Günlüğü" adlı
kitabını konuşuyoruz.

Sunum:
Alptekin AYDIN

12 OCAK 2026 PAZARTESİ
AKŞAMI SAAT 19.30'A
ERTELENMİŞTİR.

/cigdemimdernegi

www.cigdemim.org.tr

0312 2852047 - 0530 6609583

Çiğdemim Kültürevi

**KÜTÜPHANEDE YAZARLARLA
SÖYLEŞİYORUZ!**

MURAT ÖZSAN

**"ROMANLARIMDA VE
ÖYKÜLERİMDE ANKARA"**

**17 Ocak
2026
Cumartesi
15.00**

Çiğdemim Oğuz Tansel Semt Kütüphanesi
Çiğdem Mah. 1551.Cadde, Can Yücel Parkı içi
www.cigdemim.org.tr - 0312 2852047

Çiğdem Eğitim, Çevre ve Dayanışma Derneği (ÇİĞDEMİM DERNEĞİ)

MİSYONUMUZ (ÖZGÖREVİMİZ)

Mahalleli olma kültürünü yaygınlaştırarak; mahalle sakinlerinin yaşam kalitesini yükseltmek ve karar alma süreçlerinde etkili olmak

VİZYONUMUZ (ÜLKÜMÜZ)

Mahalleli olma ve dayanışma kültürünün etkin olduğu, bölgesel ve ulusal karar alma süreçlerinde etkili olan, yaşam alanlarıyla farklı özellikteki bireylerin (yaş, cinsiyet, engelli) mutlu olduğu bir mahalle olmak.

Mahalleli olmak demek; Mahalleli olma ruhuyla (dayanışma, birlikte yapma, hareket etme ve iyi komşuluk), örgütlü yapıyla, tüm karar süreçlerine dâhil olmak, mahallesinin yaşam kalitesini yükseltirken otoritelere ve diğer örgütlenmelere yardımcı olmak

DEĞERLERİMİZ

Şeffaf Dernek, karar ve uygulamaları ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi paylaşır.

Gönüllü: Derneğin tüm çalışmaları gönüllülük esasına dayanır.

Dayanışmacı: Dernek, uygulamalarında; çevreye ve toplumsal olaylara duyarlı, yardımsever, paylaşımcı ve özverili bir yaklaşım sergiler.

Önyargısız: Dernek tüm uygulamalarında önyargısız davranır. Farklı fikir, görüş ve önerilere açıktır.

Bağımsız ve tarafsız : Dernek, Cumhuriyetin kuruluş değerleri ve Atatürk ilke, devrimleriyle çelişmemek kaydıyla farklı siyasi görüşlere eşit mesafede durur.

Katılımcı Dernek, kararlarını katılımcılık anlayışı (ilgili tüm taraflar, kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar vb.) ve uzlaşa ile alır. Misyon, vizyon ve değerleri doğrultusunda toplumsal karar alma mekanizmalarına katılır. Mahalleyi ilgilendiren her konudaki kapsamlı çalışmayı, ortak anlayış, işbölümü, yetki ve sorumlulukları belirleyip kabul gördükten sonra yurttaşlık bilinci ile ele alır.

Öncü : Dernek örnek uygulamaları ile toplumda ve çevresinde öncü bir rol üstlenir.

Öğrenen Bir Organizasyon: Değişim ve gelişime açıktır, bunun için tüm fırsatları değerlendirir.